

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ**

**ΑΥΤΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ**

*ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΝΕΟΦΥΤΑΣ
ΠΟΥ ΕΚΠΟΝΗΘΗΚΕ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΟΥ*

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2014

Αυτεπάρκεια και πληροφοριακός γραμματισμός στο ΤΕΠΑΚ

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

***ΑΥΤΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ***

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
Κ.ΣΤΕΛΛΑ ΚΟΡΟΜΠΛΗ
ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ
ΝΕΟΦΥΤΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2014

Περιεχόμενα

Ευρετήριο εικόνων.....	4
Εισαγωγή	9
Κεφάλαιο 1- Η έννοια.....	13
Θεωρητική προσέγγιση.....	14
Επίδραση στην ανθρώπινη λειτουργία	20
Οι παράγοντες διαμόρφωσης.....	22
Η μάθηση και η αυτεπάρκεια	23
Τρόποι μέτρησης της αυτεπάρκειας	25
Κεφάλαιο 2 – Ο πληροφοριακός γραμματισμός.....	27
Η έννοια	27
Πληροφορικά προβλήματα	29
Ο πληροφοριακός γραμματισμός και η δια βίου εκπαίδευση.....	30
Είδη πληροφοριακού γραμματισμού	31
Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται	33
Η αλλαγή της οπτικής και η αυτεπάρκεια	36
Κεφάλαιο 3ο - Η βιβλιοθήκη του ΤΕΠΑΚ και ο γραμματισμός.....	38
Κεφάλαιο 4ο – Μεθοδολογία.....	42
Ερευνητικά ζητούμενα.....	42
Σχέση αυτεπάρκειας με πληροφοριακό γραμματισμό	42
Η ιδιαιτερότητα της μέτρησης	43
Το ερωτηματολόγιο	44
Δομή.....	44
Η διαδικασία	45
Το δείγμα	46
Το εργαλείο ανάλυσης	46
Λόγοι επιλογής SPSS.....	48
Κεφάλαιο 5 ^ο – Αποτελέσματα	50
Δημογραφικά	50
Κεφάλαιο 6 ^ο – Συμπεράσματα, Επίλογος.....	72
Βιβλιογραφία	77
Ξένη βιβλιογραφία.....	77
Ελληνική βιβλιογραφία.....	81

Αυτεπάρκεια και πληροφοριακός γραμματισμός στο ΤΕΠΑΚ

Ιστότοποι.....	82
Παράρτημα.....	83

Ευρετήριο εικόνων

Εικόνα 1: Ανάλυση συμπεριφοράς (Πόρποδας, 2003).....	13
Εικόνα 2: Η τριαδικής αμοιβαίας αιτιοκρατίας	15
Εικόνα 3:Αυτεπάρκεια και προσδοκίες	19
Εικόνα 4: Πηγές αυτεπάρκειας	23
Εικόνα 5: Το δέντρο του πληροφοριακού γραμματισμού	33
Εικόνα 6: Το εργαλείο SPSS	48

Γράφημα 1: Τμήμα Φοίτησης.....	51
Γράφημα 2: Έτος φοίτησης	52
Γράφημα 3: Χρήση περιοδικών Heal Link.....	58
Γράφημα 4: Ενημέρωση για χρήση πηγών	59
Γράφημα 5: Ενημέρωση για χρήση πηγών βιβλιοθήκης	59
Γράφημα 6:: Ικανότητα προσδιορισμού πληροφορίας.....	60
Γράφημα 7: Ικανότητα εντοπισμού πηγών	60
Γράφημα 8: Ικανότητα στρατηγικής αναζήτησης	61
Γράφημα 9: Αναζήτηση με Boolean τελεστές.....	61
Γράφημα 10: Ικανότητα απόφασης εντοπισμού πληροφορίας.....	62
Γράφημα 11: Ικανότητα εντοπισμού εντύπων.....	62
Γράφημα 12: Ικανότητα χρήσης ηλεκτρονικών πηγών	63
Γράφημα 13: Εντοπισμός υλικού στη βιβλιοθήκη	63
Γράφημα 14: Ικανότητα χρήσης καταλόγου.....	64
Γράφημα 15: Ικανότητα αναζήτησης στο web	64
Γράφημα 16 : Ικανότητα χρήσης διαφορετικών βιβλιοθηκών	65
Γράφημα 17: Ικανότητα χρήσης πολλαπλών πηγών	65
Γράφημα 18: Ικανότητα προσδιορισμού αυθεντικότητας	66
Γράφημα 19: Ικανότητα επιλογής.....	66
Γράφημα 20 Χρήση διαφορετικών πηγών.....	67
Γράφημα 21: Αξιολόγηση πηγών web.....	67
Γράφημα 22: Ικανότητα ερμηνείας και σύνθεσης	68
Γράφημα 23 Ικανότητα ερμηνείας.....	68
Γράφημα 24: Ικανότητα συγγραφής εργασίας.....	69
Γράφημα 25: Ικανότητα μορφοποίησης	69
Γράφημα 26: Ικανότητα εύρεσης βιβλιογραφίας	70
Γράφημα 27: Ικανότητα δημιουργίας παραπομπών	71
Γράφημα 28: Ικανότητα παρουσίασης	71

Πίνακας 1: Παράδειγμα χρήσης κλίμακα Likert	45
Πίνακας 2: Φύλλο	50

Πίνακας 3: Ηλικία.....	50
Πίνακας 4: Ιδιότητα	50
Πίνακας 5: Γνώση γλώσσας.....	52
Πίνακας 6: Επίπεδο γνώσης αγγλικής	53
Πίνακας 7: Παρακαλώ σημειώστε πόσο καιρό έχετε εμπειρία στη χρήση υπολογιστών ή και διαδικτύου: Ηλεκτρονικό Υπολογιστή	53
Πίνακας 8: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Έντυπα επιστημονικά περιοδικά	53
Πίνακας 9: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Έντυπα περιοδικά ποικίλης ύλης.....	54
Πίνακας 10: Σημαντικότητα χρήσης ηλεκτρονικών πηγών για ψυχαγωγία	54
Πίνακας 11: Χρήση εξαμήνου μονογραφιών	55
Πίνακας 12: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Έντυπα ευρετήρια περιοδικών και επιτομές.....	55
Πίνακας 13: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Έντυπες εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, στατιστικά δεδομένα, βιογραφίες.....	56
Πίνακας 14: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Online κατάλογος της Βιβλιοθήκης.....	56
Πίνακας 15: Βιβλιογραφία που περιλαμβάνεται σε βιβλία	57
Πίνακας 16: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Βάσεις δεδομένων προσβάσιμες από τη βιβλιοθήκη (Web of Science, Scopus, ICAP online, κλπ.).....	57
Πίνακας 17: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Internet ή WWW	58
Πίνακας 18: Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να δημιουργώ βιβλιογραφικές εγγραφές για διαφορετικά είδη υλικού (π.χ. βιβλία, άρθρα, πτυχιακές εργασίες, επιστημονικές εργασίες, ιστοσελίδες κλπ) σύμφωνα με κάποιο πρότυπο.....	70

Ευχαριστίες

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπων καθηγήτρια κ.Στέλλα Κορομπίλη για την αμέριστη συμπαράσταση στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος προς μελέτη καθώς και για τις επικοινωνητικές παρατηρήσεις της για την ολοκλήρωσή του πονήματος. Ταυτόχρονα θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την στήριξη που μου προσέφεραν όλα αυτά τα χρόνια για να ολοκληρώσω τις σπουδές μου και να κάνω τα όνειρά μου πραγματικότητα.

Περίληψη

Στην κοινωνία της πληροφορίας την οποία ζούμε, το εκάστοτε άτομο οφείλει να κατασταθεί έμπειρο και ικανό να διαχειριστεί της πληροφοριακές του ανάγκες και να μπορεί να επιλύει τα πληροφοριακά του προβλήματα. Τα άτομα που αποδεικνύονται αδύναμα σε αυτόν τον τομέα είναι πολύ πιθανόν να παραμείνουν ουραγοί των εξελίξεων και ταυτόχρονα να περιθωριοποιηθούν από την υπόλοιπη κοινωνία που θα ακολουθεί διαφορετική ταχύτητα. Είναι επομένως αναγκαίο να αναπτυχθούν εργαλεία για τη διευκόλυνση όλων των ατόμων που θέλουν να αξιολογηθούν σχετικά με το επίπεδο της αυτεπάρκειάς τους. Οι βιβλιοθήκες και ειδικότερα οι ακαδημαϊκές, οφείλουν να αξιολογήσουν το επίπεδο αυτεπάρκειας και πληροφοριακού γραμματισμού των μελών τους και να προβούν στις αντίστοιχες ενέργειες για τη βελτίωση αυτού του επιπέδου.

Η παρούσα εργασία θα επικεντρωθεί στην αξιολόγηση του επιπέδου ανεπάρκειας και πληροφοριακού γραμματισμού του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου, με σκοπό την αποτίμησή του γνωστικού κεφαλαίου των χρηστών και ταυτόχρονα στον προσανατολισμό των υπηρεσιών του προς την κατεύθυνση της βελτίωσής του

Λέξεις κλειδιά: Πληροφοριακός γραμματισμός, Αυτεπάρκεια, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο, Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Abstract

In the information society in which we live , each person must make yourself experienced and qualified to manage the information needs and be able to solve information problems. Individuals who demonstrate weak in this area is likely to remain laggards developments while marginalized by the rest of society will follow a different speed . It is therefore necessary to develop tools to facilitate all the people who want to be evaluated on their level of self-efficacy . Libraries and especially the academic, should assess the level of self-efficacy and information literacy of their members and to take the corresponding actions to improve this level .

The present work will focus on assessing the level of self-efficacy and information literacy University of Technology , in order to assess the knowledge capital of the users and also the orientation of services towards the improvement of

Keywords: Information literacy,self-efficacy ,University of Technology, Academic-library.

Εισαγωγή

Η σύγχρονη κοινωνία που κατά κόρον, και όχι άδικα, ονομάζεται «Κοινωνία της Πληροφορίας», έχει ανάγκη από άτομα που θα στοχεύουν στη δια βίου εκπαίδευση και που θα είναι εφοδιασμένα με ικανότητες εκμάθησης, δηλαδή θα μπορούν να αναζητήσουν, να χρησιμοποιήσουν και να επικοινωνήσουν την πληροφορία. Οι «πληροφοριακά γραμματισμένοι» ή μάλλον καλύτερα οι «πληροφοριακά εκπαιδευμένοι άνθρωποι διαθέτουν σαφέστατα περισσότερη κριτική σκέψη, είναι αποτελεσματικοί καταναλωτές τη πληροφορίας, μπορούν να κατευθύνουν από μόνοι τους την πορεία της εκμάθησής τους και ταυτόχρονα να διοχετεύσουν την πληροφορία αποτελεσματικά. Τα μέλη της «Κοινωνίας της Πληροφορίας» θα πρέπει να είναι «εξοπλισμένα» με ικανότητες αυτού του είδους προκειμένου να ανταποκριθούν με επιτυχία σε έναν κόσμο που αλλάζει με ταχείς ρυθμούς και που η γνώση είναι η κινητήριος δύναμη της καθημερινότητας.

Ο πληροφοριακός γραμματισμός είναι το βασικό συστατικό που απαιτείται για την ολοκλήρωση της έννοιας της «δια βίου μάθησης», αλλά σαφέστατα δεν αποτελεί και το μοναδικό προαπαιτούμενο. Τα άτομα οφείλουν να νιώθουν αυτοπεποίθηση για τις ικανότητες που διαθέτουν και στην περίπτωση που η αυτοπεποίθησή τους είναι μικρή αυτό μπορεί να έχει αντίκτυπο στην χρήση των ικανοτήτων του. Είναι σημαντικό λοιπόν να προσδιοριστεί ο βαθμός αυτεπάρκειας του εκάστοτε ατόμου προκειμένου να ενεργοποιηθούν οι μηχανισμοί εκείνοι που θα εξουδετερώσουν τους παράγοντες που επηρεάζουν το άτομο. Έχουν αναπτυχθεί διάφορα εργαλεία και τεχνικές οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν στην αξιολόγηση του επιπέδου αποτελεσματικότητας του εκάστοτε προγράμματος που εφαρμόζεται.

Οι βιβλιοθήκες όλων των ειδών παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των πληροφοριακών ικανοτήτων του κοινού που τις επισκέπτεται. Μέσα από τη δημιουργία προγραμμάτων ανάπτυξης του πληροφοριακού γραμματισμού, υποστηρίζουν αποτελεσματικά την αποστολή της δια βίου μάθησης. Ανέκαθεν οι βιβλιοθήκες αποτελούσαν χώρο που στόχευε στη γνώση και ταυτόχρονα αποτελούσαν μέσο για την επίτευξη αυτής.

Η παρούσα εργασία με τίτλο "Το επίπεδο αυτεπάρκειας σε πληροφοριακό γραμματισμό των χρηστών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου" στοχεύει στη διερεύνηση επίδρασης της αυτεπάρκειας στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού των χρηστών του.

Η ενασχόληση μας με το συγκεκριμένο θέμα σχετίζεται με τη σημαντικότητα της έννοιας του πληροφοριακού γραμματισμού στη σύγχρονη κοινωνία. Ποιος λοιπόν είναι ο ρόλος των δημοτικών βιβλιοθηκών στο νέο διαμορφούμενο περιβάλλον; Ταυτόχρονα θα γίνει προσπάθεια σύνδεσης του ρόλου αυτού με την έννοια της αυτεπάρκειας. Ως αυτεπάρκεια εννοούμε την πίστη που έχει ένα άτομο ότι διαθέτει τις ικανότητες να εκτελέσει ένα συγκεκριμένο έργο υπό συγκεκριμένες συνθήκες. Η έννοια της αυτεπάρκειας δεν υποδηλώνει τις πραγματικές ικανότητες που μπορεί να έχει ένα άτομο, αλλά το βαθμό της πίστης του ατόμου στις ικανότητές του. Το έναυσμα για την ενασχόληση της συντάκτριας με το συγκεκριμένο θέμα αποτέλεσε η ολοένα αυξανόμενη σημασία του πληροφοριακού γραμματισμού στο χώρο των βιβλιοθηκών. Η σύνδεση μάλιστα του φαινομένου με το ζήτημα της αυτεπάρκειας, το καθιστά εκτός από ενδιαφέρον και πρωτότυπο. Η βιβλιογραφική έρευνα που διενεργήθηκε για τον εντοπισμό της βιβλιογραφίας απέδειξε του λόγου το αληθές, καθώς η βιβλιογραφία είναι φτωχή και μάλιστα η ελληνική.

Για την ολοκλήρωση της εργασίας η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε είναι αφενός βιβλιογραφική για να στηριχτούν τα ερευνητικά ζητούμενα και να αναλυθεί επακριβώς το θεωρητικό υπόβαθρο του συγκεκριμένου φαινομένου, αφετέρου πρακτική, καθώς έπρεπε να απαντηθούν μέσα από στατιστική ανάλυση τα ερευνητικά ζητούμενα της. Όσον αφορά στη βιβλιογραφία που συγκεντρώθηκε, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αποτελείτο αποκλείστηκα από τεκμήρια που σχετίζονται με το χώρο της βιβλιοθηκονομίας, αλλά δόθηκε έμφαση και στη συγκέντρωση βιβλιογραφίας από το χώρο της ψυχολογίας. Το αντικείμενο της αυτεπάρκειας μελετήθηκε ενδελεχώς από τον ψυχολόγο Albert Bandura, και η βιβλιογραφία του οποίου αποτέλεσε τη βάση της παρούσας μελέτης.

Η εργασία θα διαιρεθεί σε δύο τμήματα: την θεωρητική ανάλυση των δύο εννοιών και την πρακτική διερεύνηση του φαινομένου. Μέσα από τη σύνδεση

θεωρίας και πράξης θα γίνει εφικτή η παράθεση του φαινομένου συνολικά και ταυτόχρονα θα μπορέσουμε να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα προκειμένου να χρησιμοποιηθούν τόσο από τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες όσο και από τους ερευνητές.

Όσον αφορά στη δομή της παρούσας εργασίας, αυτή διαιρείται σε πέντε κεφάλαια. Τα δύο πρώτα κεφάλαια αποτελούν το θεωρητικό υπόβαθρο της και τα επόμενα τρία παρουσιάζουν την ερευνητική διαδικασία και τα αποτελέσματά της. Συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθενται η ενδελεχής μελέτη της έννοιας της αυτεπάρκειας και γίνεται μία θεωρητική προσέγγισή της. Ποια είναι η επίδραση της στην ανθρωπινή λειτουργία και ποιοι παράγοντες είναι εκείνοι που διαμορφώνουν αυτό το σκηνικό; Ποια είναι τα αποτελέσματα του φαινομένου;

Στο δεύτερο κεφάλαιο δίνεται λεπτομερής αναφορά σχετικά με την έννοια του πληροφοριακού γραμματισμού, την ιστορική του εμφάνιση και τις μορφές που μπορεί να λάβει. Ποια είναι η επίδραση του φαινομένου και ποιοι είναι οι φορείς εκείνοι που ασχολούνται με το φαινόμενο; Ο πληροφοριακός γραμματισμός είναι μία από τις πιο δημοφιλείς έννοιες της σύγχρονης κοινωνίας και γι αυτό το λόγο η υπάρχουσα βιβλιογραφία είναι εκτενής. Ο ρόλος της αυτεπάρκειας στο ζήτημα της ανάπτυξης δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού είναι πολύ σημαντικός. Ο Bandura (1991) υποστηρίζει ότι όσο μεγαλύτερη αυτεπάρκεια διαθέτει ένας άνθρωπος, τόσο μεγαλύτερους στόχους είναι διατεθειμένος να πραγματοποιήσει. Αντίθετα η χαμηλή αυτεπάρκεια κάνει τον άνθρωπο πιο δυστακτικό. Οι άνθρωποι προσπαθούν να μπουν στη διαδικασία σκέψης των αποτελεσμάτων των πράξεών τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να συνδέεται η αυτεπάρκεια με τον πληροφοριακό γραμματισμό του ανθρώπου. Η γνώση της αδυναμίας ολοκλήρωσης μίας συγκεκριμένης δραστηριότητας μπορεί να επιφέρει αλλαγή στη συμπεριφορά του ανθρώπου που θα τον οδηγήσει στη βελτίωση των δεξιοτήτων του. Η αυτεπάρκεια ουσιαστικά επηρεάζει τη γνωστική διαδικασία του ατόμου. Ουσιαστικά είναι ο κινητήριος μοχλός προς τη γνώση.

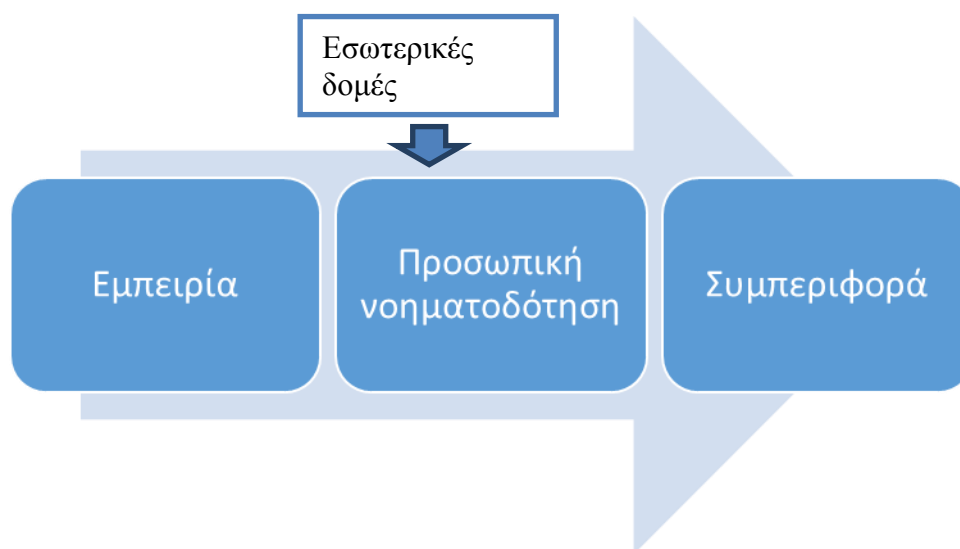
Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας γίνεται λεπτομερής αναφορά στη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε προκειμένου να εξαχθούν επιστημονικά και αξιόπιστα αποτελέσματα. Μέσα από τη μελέτη παρόμοιων ερευνών και μέσα από

την ανασκόπηση βιβλιογραφίας που σχετίζεται με την οργάνωση της επιστημονικής μεθοδολογίας διαμορφώθηκε ένα πλαίσιο δράσης που ακολουθήθηκε πιστά προκειμένου να εξαχθούν αξιόπιστα συμπεράσματα. Ταυτόχρονα στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας που προέρχονται μέσα από τη στατιστική ανάλυσή των δεδομένων που συλλέχτηκαν. Τέλος στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα αποτελέσματα της έρευνας και ταυτόχρονα παρατίθενται προτάσεις για περισσότερη δράση.

Κεφάλαιο 1ο – Η αυτεπάρκεια

Η έννοια

Το άτομο έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίζει τις δυνατότητες του από τα πρώιμα στάδια της ζωής του, τις οποίες τις αναπαριστά στο νου του με σχηματοποιημένη μορφή. Αυτά τα σχήματα είναι ουσιαστικά δομές με τις οποίες το άτομο μπορεί να διαχειρίζεται τις πληροφορίες που προσλαμβάνει (Πόρποδας, 2003). Αυτές οι δομές δεν αποτελούν μία προσωρινή κατάσταση στην οποία υπεισέρχεται το άτομο, αλλά μία μόνιμη κατάσταση η οποία διαμορφώνει μία συγκεκριμένη συμπεριφορά. Οι δομές βοηθούν το άτομο να αποκωδικοποιεί την προσλαμβανόμενη γνώση και να τη μετατρέπει σε συγκεκριμένη συμπεριφορά. Επομένως η συμπεριφορά του κάθε ατόμου είναι βαθύτατα συνδεδεμένη με τις εσωτερικές δομές που έχουν αναπτυχθεί στο κάθε άτομο.

Εικόνα 1: Ανάλυση συμπεριφοράς (Πόρποδας, 2003).

Αυτό που ξεχωρίζει από τα σχήματα που υπάρχουν στο νου του ατόμου είναι αυτό που αφορά στην αντίληψη του εαυτού. Οι εμπειρίες που έχει ζήσει το

άτομο το βοηθούν να διαμορφώσει ένα τέτοιο σχήμα και στοχεύουν στην επεξεργασία των πληροφοριών που αφορούν το ίδιο το άτομο. Στο σχήμα αυτό, ο εαυτός είναι ο πυρήνας και γύρω από αυτόν πλέκονται οι λοιπές πληροφορίες που αναδιαμορφώνουν σταδιακά τη συμπεριφορά. Το σχήμα απαρτίζεται από συναισθηματικά και συμπεριφορικά συστατικά και βοηθά στην αξιολόγηση των δράσεων του ατόμου και των μελλοντικών του ενεργειών. Ταυτόχρονα οι δομές αυτές περιλαμβάνουν τις έννοιες της αυτοεκτίμησης δηλαδή την αξία που αποδίδει το άτομο στον εαυτό του και της αυτοαντίληψης δηλαδή το πώς αντιλαμβάνεται το άτομο τον εαυτό του (Μακρή-Μπότσαρη, 2001).

Το γνωστικό αυτό σχήμα λειτουργεί ως κέντρο ελέγχου του ανθρώπου, αφού μπορεί να αξιολογεί τη συμπεριφορά και προσδιορίζει ποια είναι η ιδανική και ποια όχι κατάσταση. Επομένως αναγνωρίζει τους στόχους του ατόμου και το συσχετίζει με το ιδανικό αποτέλεσμα. Μέσα λοιπόν σε αυτό το πλαίσιο που μόλις περιγράφηκε, εντάσσεται και η έννοια της αυτεπάρκειας (self-efficacy).

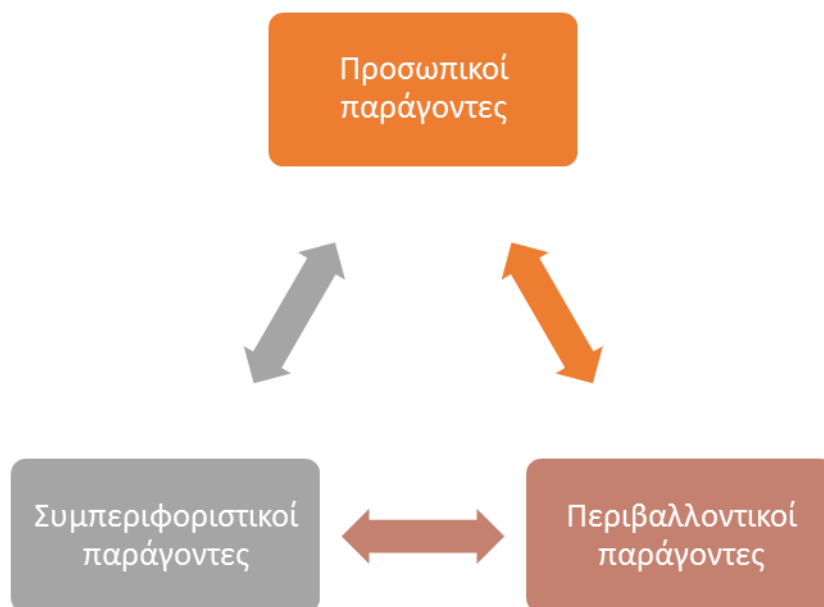
Ως αυτεπάρκεια θεωρείται η άποψη ενός ατόμου σχετικά με τις ικανότητές του π.χ. όπως η άποψη του καθενός να αποδίδει σε έναν συγκεκριμένο τρόπο προκειμένου να φτάσει στο στόχο του (Ormond, 2006). Θεωρείται ότι η αυτεπάρκεια επηρεάζει τις κοινωνικές σχέσεις σε κάθε επίπεδο. Η κατανόηση της ανάπτυξης της αυτεπάρκειας είναι σημαντικός στόχος για να επιτευχθεί η θετική ψυχολογία και ταυτόχρονα να οδηγήσει το άτομο σε μία παραγωγική και ευτυχισμένη ζωή. Ο πρώτος που ασχολήθηκε με την έννοια της αυτεπάρκειας ήταν ο Albert Bandura, όταν μίλησε για την εκτίμηση που έχουν οι άνθρωποι για τις δυνατότητές τους να ολοκληρώσουν μία συγκεκριμένη διαδικασία.

Θεωρητική προσέγγιση

Ο Bandura (1986, 2001), ήταν αυτός που ανέπτυξε την κοινωνική-γνωστική θεωρία σύμφωνα με την οποία η συμπεριφορά του ατόμου είναι άμεσα συνδεδεμένη με τον εσωτερικό κόσμο και το περιβάλλον στο οποίο κινείται. Πιο

συγκεκριμένα ο Bandura (1986, 2001) εισάγει τη σχέση της τριαδικής αμοιβαίας αιτιοκρατίας (reciprocal triadic causation). Η συγκεκριμένη σχέση περιλαμβάνει:

- Εξωτερικοί παράγοντες (κίνητρα, αμοιβές, τιμωρίες)
- Εσωτερικοί παράγοντες (απόψεις, σκέψεις)

Εικόνα 2: Η τριαδικής αμοιβαίας αιτιοκρατίας

Σύμφωνα με το προαναφερθέν μοντέλο το περιβάλλον και η συμπεριφορά λειτουργούν σαν συγκοινωνούντα δοχεία. Ο ένας παράγοντας επηρεάζει τον άλλο. Από την άλλη πλευρά επικρατεί και η άποψη (Atkinson et al. (2004) ότι η συμπεριφορά του ατόμου είναι περισσότερο αποτέλεσμα του εσωτερικού κόσμου και όχι της εξωτερικής επιρροής. Σύμφωνα με αυτή την άποψη η συμπεριφορά διαμορφώνεται με βάση όχι τους παράγοντες της π.χ. τιμωρίας ή της ανταμοιβής, αλλά από τον ίδιο μας τον εαυτό που παρατηρεί το περιβάλλον, αποκωδικοποιεί τη συμπεριφορά των άλλων ανθρώπων και τη δική του και ταυτόχρονα μπαίνει στη διαδικασία διαμόρφωσης της δικής του συμπεριφοράς.

Ο Bandura (2001) δεν περιορίστηκε αποκλειστικά στον προσδιορισμό αυτής της τριαδικότητας, αλλά μπήκε ακόμα πιο βαθιά στο επίπεδο της συμπεριφοράς κάνοντας λόγο για τις έννοιες της προνοητικότητας και της αυτοκαθοδήγησης. Σύμφωνα με τη θεωρία του, το άτομο έχει την ικανότητα να προγραμματίζει μία

δράση του και ταυτόχρονα να αξιολογεί το αποτέλεσμα της και την επιρροή του σε αυτόν και το κοινωνικό του περιβάλλον. Ταυτόχρονα η έννοια της προνοητικότητας περιλαμβάνει και την δημιουργία ενός πλάνου που θα του επιτρέψει να ολοκληρώσει τους στόχους που θέτει. Η αυτοκαθοδήγηση αγκαλιάζει δραστηριότητες όπως η υιοθέτηση κανόνων που θα οδηγήσουν στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Με την αυτοκαθοδήγηση το άτομο μπορεί και αποφεύγει ενέργειες που θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις σε αυτόν και στον τελικό στόχο της προσπάθειάς του.

Ο σύγχρονος τρόπος ζωής προκαλεί το κάθε άτομο να ενεργοποιήσει τις δύο προαναφερθείσες ικανότητες προκειμένου τις ανταποκριθεί στις ανάγκες της καθημερινότητας. Τα άτομα λειτουργούν μέσα σε ένα ευρύ και πολύπλοκο περιβάλλον και γι αυτό θα πρέπει να βρίσκονται σε εγρήγορση προκειμένου να είναι παραγωγικοί (Bandura, 1986). Η κοινωνικο-γνωστική θεωρία αναγνωρίζει:

1. Τον άμεσο ενεργό προσωπικό παράγοντα, όπου περιλαμβάνει το ίδιο το άτομο που ενεργεί από μόνο του μέσα στο πολύπλοκο αυτό δίκτυο, χωρίς κάποια μεσολάβηση.
2. Τον ενεργό εξουσιοδοτημένο παράγοντα, όπου περιλαμβάνει το άτομο που ενεργεί για λογαριασμό άλλου έπειτα από εξουσιοδότηση του τελευταίου.
3. Τον ενεργό συλλογικό παράγοντα, όπου αποτελεί μία ομάδα που ενεργεί για λογαριασμό των μελών της μέσα από συντονισμένο τρόπο. Δεν είναι λίγες οι φορές που το άτομο δεν μπορεί να λειτουργήσει ως μονάδα στο περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται και γι αυτό εντάσσεται σε ομάδες που ενεργούν μέσα από συγκεκριμένους κανόνες και πρακτικές.

Ο έλεγχος των περισσότερων από τους παράγοντες από το ίδιο το άτομο είναι σημαντικός σημείο προόδου. Ο Ferrari (1998) αναφέρει ότι η δυνατότητα του ατόμου να πλοηγείται στην καθημερινότητα και να μπορεί να διαχειρίζεται την ικανότητά του για την ικανοποίηση των στόχων του ονομάζεται αυτο-πλοήγηση (personal navigation) και είναι στενά συνδεδεμένη με την αυτεπάρκεια.

Η άποψη του ατόμου για την ικανότητά του να διαχειρίζεται και να ολοκληρώνει δράσεις που απαιτούν την επίτευξη προσδιορισμένων μορφών απόδοσης μπορεί να περιλαμβάνει διάφορες εκφάνσεις. Αυτεπάρκεια μπορεί να έχει ένα άτομο όσον αφορά στην χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, στην κατανόηση των κανόνων του σκακιού, στο παιχνίδι ποδοσφαίρου κτλ. Οι απόψεις λοιπόν των ατόμων για την αυτεπάρκεια μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην ενασχόληση του ατόμου με μία δραστηριότητα. Είναι απόλυτα λογικό να αισθανόμαστε άνετοι και ασφαλείς όταν προβαίνουμε στην ολοκλήρωση μίας διαδικασίας, όταν γνωρίζουμε το στόχο που πάμε να εκπληρώσουμε και ταυτόχρονα γνωρίζουμε καλά το μέσο που θα μας βοηθήσει σε αυτό. Η γνώση των ικανοτήτων μας διαμορφώνει ανάλογα και τη συμπεριφορά μας. Αντίθετα όταν είμαστε ανασφαλείς είναι δεδομένο ότι θα είμαστε διστακτικοί για το οποιοδήποτε βήμα. Η συναισθηματική μας κατάσταση και το επίπεδο της αυτεπάρκειας του ατόμου είναι πολύ στενά συνδεδεμένες έννοιες, ενώ ταυτόχρονα προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό την ευτυχία του ατόμου. Είναι δεδομένο ότι η ανασφάλεια γεννά και τη δυστυχία.

Το επίπεδο αυτεπάρκειας ενός ατόμου δεν μπορεί να πάρει μία γενικευμένη μορφή. Δεν μπορούμε να ταξινομήσουμε τον ανθρώπινο πληθυσμό σε δύο κατηγορίες: αυτούς που έχουν και αυτούς που δεν έχουν αυτεπάρκεια. Στην ουσία η αυτεπάρκεια μεταβάλλεται ανάλογα με τη δραστηριότητα. Κάποιος μπορεί να έχει μεγάλο βαθμό αυτεπάρκειας στην οδήγηση ενός αυτοκινήτου, αλλά αντίθετα να έχει χαμηλό βαθμό αυτεπάρκειας στον οδήγηση μοτοποδηλάτου. Επίσης μπορεί κάποιος να αισθάνεται ικανός να μιλήσει και να κατανοήσει την αγγλική γλώσσα, αλλά να μην θεωρεί ότι μπορεί να τα καταφέρει το ίδιο καλά και στην γαλλική γλώσσα. Αυτό σημειώνει και ο ίδιος ο Bandura (1997), όταν μιλά για ειδικές και όχι γενικές εκφάνσεις. Η αυτεπάρκεια εστιάζει σε ικανότητα και όχι σε ομάδα ικανοτήτων. Το επίπεδο αυτεπάρκειας δεν αποτελεί μία ανεξάρτητη μεταβλητή που διαμορφώνεται αποκλειστικά από το ίδιο το άτομο. Το άτομο αντλεί από το εξωτερικό του περιβάλλον ερεθίσματα και τα αντιπαραβάλλει με τις ικανότητες του.

Σύμφωνα με την αλληλοσύνδεση της αυτεπάρκειας με το εξωτερικό περιβάλλον διαμορφώνεται και μία συμπεριφορά δραστηριοποίησης ή αποχής.

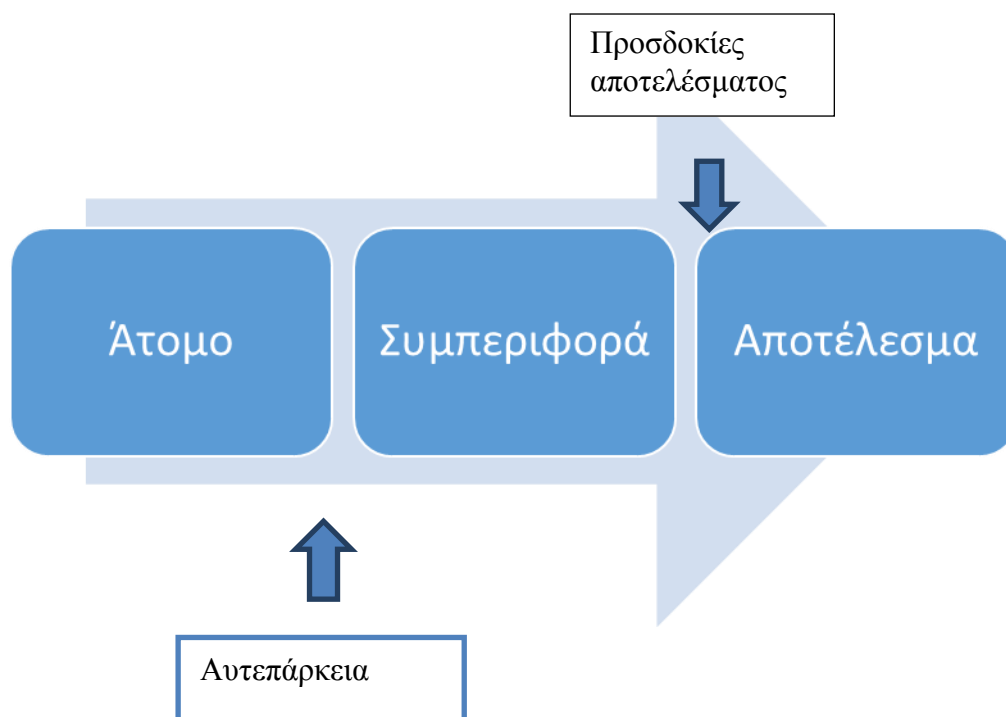
Στην περίπτωση που το άτομο κατανοεί ότι υστερεί σε ικανότητες από αυτό που απαιτεί η καθημερινότητα τότε αυτό το γεγονός μπορεί να κατασταθεί ικανό να τον κινητοποιήσει να προχωρήσει στην αύξηση των ικανοτήτων του. Από την άλλη αν παρακολουθεί αυτό το χάσμα ίσως θεωρήσει ότι είναι δύσκολο να καλυφτεί και έτσι να παραμείνει αδρανές στο παρασκήνιο. Επομένως ο αυτοπροσδιορισμός σε σχέση με το εξωτερικό περιβάλλον προσδιορίζει και την ψυχολογία του ατόμου, αν για παράδειγμα θα αισθάνεται αισιόδοξα ή απαισιόδοξα. Η αισιοδοξία ή απαισιόδοξία επηρεάζουν και το βαθμό δραστηριοποίησης του ατόμου. Έτσι το περιβάλλον στο οποίο εντάσσεται το κάθε άτομο μπορεί να προσδιορίσει εν μέρει και το βαθμό κινητοποίησής του.

Αυτό που πρέπει να ξεκαθαριστεί για να μην υπάρχουν παρανοήσεις, είναι το γεγονός ότι η αυτεπάρκεια και η αυτοαντίληψη δεν είναι το ίδιο πράγμα. Η αυτοαντίληψη είναι μία έννοια πιο διευρυμένη σε σχέση με την αυτεπάρκεια. Η αυτοαντίληψη θα λέγαμε ότι είναι μία αξιολόγηση του εαυτού μας σε γενικό επίπεδο χωρίς να μπαίνει σε λεπτομέρειες σε εξειδικευμένες δραστηριότητες. Από την άλλη η αυτεπάρκεια είναι κάτι πιο συγκεκριμένο και αφορά την αξιολόγηση μία συγκεκριμένης ικανότητας. Η αυτεπάρκεια δεν είναι ακριβώς αυτό που συνηθίζει να λέει ο κόσμος αυτοπεποίθηση (Μακρή-Μπότσαρη, 2001).

Ταυτόχρονα θα πρέπει να διαχωριστεί η αυτεπάρκεια με τις προσδοκίες αποτελέσματος. Η αυτεπάρκεια σχετίζεται με την πίστη και τη σιγουριά, χαρακτηριστικά τα οποία είναι απαραίτητα προκειμένου να επιτύχει ένα άτομο μία διεργασία. Ουσιαστικά μιλάμε για πεποιθήσεις που σχετίζονται με την αξιολόγηση που κάνει το άτομο σχετικά με τις προσωπικές του ικανότητες προκειμένου να πιάσει ορισμένα επίπεδα απόδοσης. Η αυτεπάρκεια είναι εκείνη που καθορίζει τη συμπεριφορά μας, αφού κανείς δεν μπορεί να μπει σε μία διαδικασία για την ολοκλήρωση της οποίας δεν έχει τις απαιτούμενες ικανότητες. Η αξιολόγηση της επιτυχίας συνδυάζεται στενά με την αξιολόγηση των δυνατοτήτων του ατόμου. Το άτομο που δεν έχει εμπιστοσύνη στις ικανότητές του και ξεκινά μία προσπάθεια είναι δεδομένο ότι διακατέχεται από άγχος και αβεβαιότητα για το τελικό αποτέλεσμα. Δεν θα πρέπει να παραγνωρίσουμε το γεγονός ότι το χαμηλό επίπεδο αυτεπάρκειας και το άγχος είναι παράγοντες που δεν ωθούν το άτομο στην

επιτυχία. Πόσες φορές κάποιος που γνωρίζουμε ότι έχει τις ικανότητες έχει αποτύχει σε μία προσπάθειά του επειδή ένωθε ανασφάλεια για τις ικανότητές του;

Η πεποίθηση αυτεπάρκειας σε σχέση με την πίστη αυτεπάρκειας απέχουν πάρα πολύ. Στην ουσία το άτομο θα πρέπει να βεβαιωθεί για τις ικανότητές του και όχι να διακατέχεται από μία θετική αντίληψη γι αυτές. Η απόδειξη των δυνατοτήτων του αποτελεί και πιστοποίηση στο άτομο της ικανότητάς του γεγονός που μετριάζει την ανασφάλεια που το κατέχει. Από την άλλη οι προσδοκίες για το αποτέλεσμα σχετίζονται με τις προσπάθειες του ατόμου να αξιολογήσουν το αποτέλεσμα μίας συγκεκριμένης συμπεριφοράς. Στο σχήμα που ακολουθεί παρατηρούμε τη σχέση των εννοιών που αναφέρθηκαν (Bandura, 1986).

Εικόνα 3:Αυτεπάρκεια και προσδοκίες

Σύμφωνα με το παραπάνω σχήμα, η προσδοκία για το αποτέλεσμα έπεται από τη συμπεριφορά. Το άτομο αφού προβεί σε μία ενέργεια προσδοκά μία αντίδραση από το περιβάλλον στο οποίο κινήθηκε π.χ. χειροκρότημα, αποδοκιμασία. Παρόλα αυτά η αυτεπάρκεια δεν σηματοδοτεί απαραίτητα και την ύπαρξη προσδοκίας. Το εκάστοτε άτομο μπορεί να έχει χαμηλές προσδοκίες για ένα

αποτέλεσμα, αλλά να έχει μεγάλη αυτεπάρκεια. Όσο πιο υψηλό είναι το επίπεδο αυτεπάρκειας του ατόμου τόσο πιο λίγο κόπο θα καταβάλει προκειμένου να ολοκληρώσει το στόχο του.

Επίδραση στην ανθρώπινη λειτουργία

Ποιες είναι οι επιδράσεις όμως της αυτεπάρκειας στην ανθρώπινη λειτουργία; Συγκεκριμένα μπορούμε να τις συνοψίζουμε (Bandura, 1995):

1. Επιλογές στη συμπεριφορά. Οι άνθρωποι τείνουν να αναλαμβάνουν ευθύνες μόνο όταν θεωρούν ότι μπορούν να ανταπεξέλθουν σε αυτές. Συνήθως αποφεύγουν να μπουν στη διαδικασία ολοκλήρωσης μίας αποστολής στην οποία το επίπεδο αυτεπάρκειας είναι χαμηλό. Όσοι υπερεκτιμούν τις ικανότητές τους μπορούν να πέσουν στην παγίδα της υπεραισιοδοξίας και να έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες αποτυχίας. Από την άλλη όσα άτομα θεωρούν ότι δεν έχουν τις ικανότητες, ενώ στην ουσία τις έχουν, δεν μπαίνουν στη διαδικασία να βελτιωθούν. Όπως αναφέρει ο Csikszentmihalyi (1997), το βέλτιστο επίπεδο αυτεπάρκειας είναι αυτό όπου η εκτίμηση των δυνατοτήτων είναι λίγο μεγαλύτερη από το πραγματικό επίπεδό τους.
2. Κίνητρο. Τα άτομα τα οποία διαθέτουν μεγαλύτερο επίπεδο αυτεπάρκειας από τα άλλα, τείνουν να προσπαθούν περισσότερο από κάποιους που έχουν χαμηλό επίπεδο. Όσο μεγαλύτερη είναι η αυτεπάρκεια τόσο πιο ενεργή η δραστηριότητα. Από την άλλη όσα άτομα δεν διαθέτουν υψηλό ποσοστό αυτεπάρκειας είναι πιθανόν να καταβάλουν μεγαλύτερη προσπάθεια για να βελτιωθούν (Bandura, 1977)
3. Σκέψη. Η χαμηλή αυτεπάρκεια μπορεί να κάνει τα άτομα να θεωρούν ότι η διαδικασία στην οποία έχουν βρεθεί ότι είναι πιο δύσκολη από ότι πραγματικά είναι. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μη επαρκές σχεδιασμό των δραστηριοτήτων και στην αύξηση του άγχους. Τα άτομα που έχουν χαμηλή αυτεπάρκεια συνήθως τείνουν να κάνουν λάθη πιο εύκολα. Από την άλλη τα άτομα με την αντίθετη εσωτερικότητα κάνουν πιο

ολοκληρωμένα πλάνα προκειμένου να ολοκληρώσουν μία διαδικασία. Από την άλλη η αυτεπάρκεια επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αποδέχεται κάποιος την αποτυχία. Το άτομο που έχει υψηλή αυτεπάρκεια θα αναζητήσει την πηγή της αποτυχίας του σε εξωτερικούς παράγοντες και όχι στη δική του έλλειψη ικανοτήτων ενώ το άτομο με χαμηλή θα έχει την αντίθετη προσέγγιση. Για παράδειγμα όταν κάποιος με υψηλή αυτεπάρκεια αποτύχει στις εξετάσεις του σχολείου θα ρίξει το φταίξιμο της αποτυχίας στη δυσκολία των θεμάτων ή στην έλλειψη χρόνου, ενώ το άτομο με χαμηλή αυτεπάρκεια θα κατηγορήσει τον εαυτό του διότι δεν προετοιμάστηκε κατάλληλα.

4. Υγεία. Πολλές από τις συμπεριφορές που σχετίζονται με την υγεία του ατόμου σχετίζονται με την αυτεπάρκεια. Παραδείγματος χάριν αυτός που θεωρεί ότι δεν χρειάζεται άσκηση ενώ στην πραγματικότητα χρειάζεται είναι αυτός που έχει υψηλή αυτεπάρκεια. Η αυτεπάρκεια επηρεάζει κατά πολύ την προσπάθεια του ατόμου να ολοκληρώσει μία προσπάθεια που σχετίζεται με τη φυσική του κατάσταση και την υγεία του. Η αυτεπάρκεια προσδιορίζει και την αντοχή του ατόμου στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που ίσως αντιμετωπίσει κατά τη διάρκεια της προσπάθειάς του. Οι στόχοι του ατόμου είναι άμεσα συνδεδεμένοι με τα επίπεδα αυτεπάρκειας.
5. Ακαδημαϊκή προσπάθεια. Η αυτεπάρκεια είναι άμεσα συνδεδεμένη με την παραγωγικότητα. Τα άτομα με υψηλή αυτεπάρκεια τείνουν να έχουν καλύτερα αποτελέσματα στην ακαδημαϊκή τους καριέρα από αυτούς που έχουν χαμηλή. Όσοι θεωρούν τον εαυτό τους ικανό αναλαμβάνουν οι ίδιοι τον έλεγχο της εκπαιδευτικής τους πορείας, ενώ αυτοί που έχουν χαμηλή αυτεπάρκεια απομονώνονται.
6. Η άποψη για τη ζωή. Σύμφωνα με τον Bandura (1977) όσα άτομα έχουν υψηλή αυτεπάρκεια θεωρούν ότι έχουν τη ζωή στα χέρια τους και το μέλλον τους εξαρτάται αποκλειστικά από αυτούς, ενώ αντίθετα οι υπόλοιποι θεωρούν ότι τους συμβαίνει είναι αποτέλεσμα του πεπρωμένου.

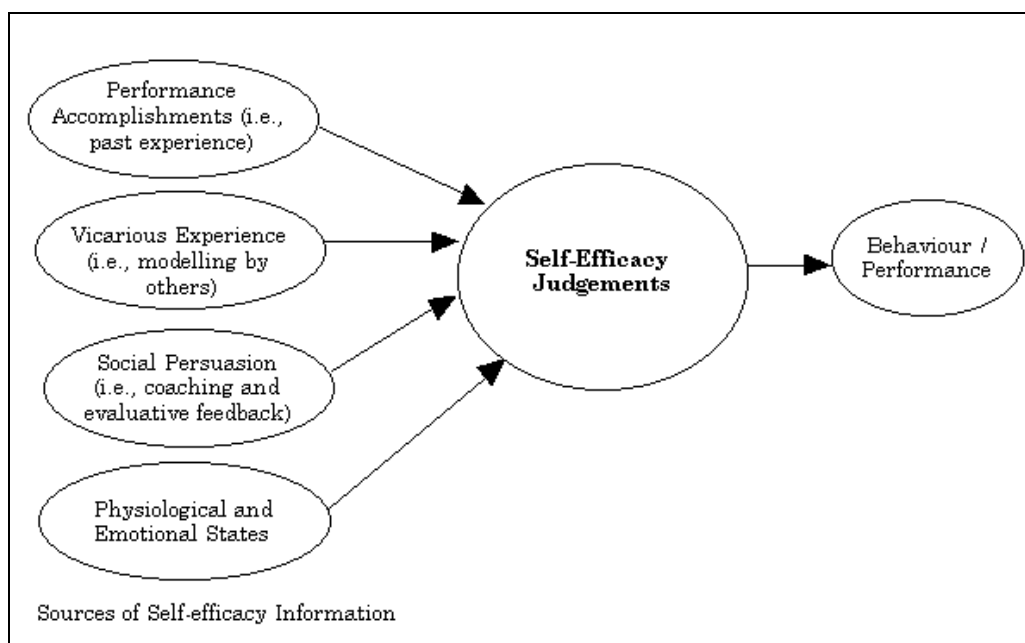
Οι παράγοντες διαμόρφωσης

Το πιο ενδιαφέρον σημείο στην όλη διαδικασία είναι η μελέτη των παραγόντων που διαμορφώνουν τα συγκεκριμένα επίπεδα αυτεπάρκειας (Bandura, 1995). Συγκριμένα:

1. Οι εμπειρίες. Ο προσωπικός έλεγχος του ατόμου βασίζεται στη συλλογή εμπειριών που έχει από το παρελθόν του. Όσες περισσότερες επιτυχίες είχε στο παρελθόν το άτομο τόσο περισσότερη αυτεπάρκεια τείνει να έχει. Αυτό που οφείλει κάθε άτομο είναι να αντιπαραβάλει τις εμπειρίες του με τη δυσκολία του εγχειρήματος που επιθυμεί να ολοκληρώσει. Οι συνθήκες που διαμορφώνονται μεταβάλλονται συνεχώς. Για παράδειγμα αν κάποιος ήταν καλός στο ποδόσφαιρο στα 24 χρόνια του δεν θα είναι το ίδιο καλός και στα 45 του. Το άτομο οφείλει να λάβει υπόψη του και τους νέους παράγοντες που έχουν μεσολαβήσει. Είναι αυτό που αναφέρθηκε και στην αρχή της εργασίας, η αλληλεπίδραση με το περιβάλλον.
2. Η μάθηση μέσω υποκατάστατου. Η μάθηση δεν μπορεί να προέλθει και μέσα από την παρατήρηση της συμπεριφοράς του κοινωνικού περιβάλλοντος. Το άτομο μπορεί να αντιπαραβάλει τις δυνατότητές του με αυτές των άλλων και να κατανοήσει αν μπορεί να φέρει εις πέρας μια διαδικασία. Πολλές φορές η αίσθηση αυτεπάρκειας δημιουργείται μέσα από την παρατήρηση και όχι μέσα από την εμπειρία.
3. Η δύναμη του κοινωνικού συνόλου. Το κοινωνικό σύνολο έχει μεγάλη επιρροή πάνω στην ψυχολογία του ατόμου. Μέσα από συγκεκριμένες συμπεριφορές μπορεί να πείσει κάποιον αν είναι ικανός για κάτι ή όχι. Πολλές φορές η κοινωνία παροτρύνει κάποιον που θεωρεί ικανό και απογοητεύει αυτούς που δείχνουν λιγότερο ικανοί. Τα μηνύματα αυτά τα αποκρυπτογραφεί το άτομο και διαμορφώνει τη δική του άποψη. Με αυτόν τον τρόπο η κοινωνία προσπαθεί να προστατεύσει τα μέλη της από απογοητεύσεις. Όμως πολλές φορές το ένστικτό της κοινωνίας αποδεικνύεται λιγότερο ικανό από το προσωπικό και απογοητεύει άτομα που έχουν πραγματικά τις δυνατότητες.

4. Η συναισθηματική κατάσταση. Πολλές φορές η συναισθηματική κατάσταση της στιγμής μπορεί να παρασύρει το άτομο και να το κάνει να υπερεκτιμήσει τις δυνατότητές του. Η ένταση της στιγμής μπορεί να δημιουργήσει λανθασμένες απόψεις. Σε κατάσταση ηρεμίας το άτομο μπορεί να θεωρήσει ότι είναι ικανός για κάτι που υπερβαίνει τις δυνάμεις του. Σε καταστάσεις άγχους και έντασης πάλι μπορεί να νιώθει αδύναμος και ανίκανος.

Στην εικόνα που ακολουθεί οι Staples, Hlland, και Higgins, (1999) στο «A Self-Efficacy Theory Explanation for the Management of Remote Workers in Virtual Organizations», παραθέτουν το εξής σχήμα.

Εικόνα 4: Πηγές αυτεπάρκειας

Η μάθηση και η αυτεπάρκεια

Η αυτεπάρκεια όπως αναφέρθηκε και έγινε κατανοητό μέχρι τώρα είναι προϊόν του ίδιου μας του εαυτού. Ο εαυτός μας μπαίνει πάντα σε μία διαδικασία σύγκρισης με άλλα άτομα, αλλά και με συγκεκριμένες καταστάσεις. Αυτός είναι που συγκρίνει το πραγματικό με το φανταστικό, την σημερινή κατάσταση με την τελική, τη ρεαλιστική με τη φανταστική (Κωσταρίδου-Ευκλείδη, 1999). Ο εαυτός είναι που

δημιουργεί αυτές τις δομές οι οποίες επηρεάζουν το κίνητρο και τη δύναμη να ξεπεραστούν οι όποιες αντιξοότητες (Bandura, 1977).

Η αυτεπάρκεια παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στις οποίες διαδικασίες εμπλέκεται το άτομο και αφορούν τον εκπαιδευτικό τομέα. Τα άτομα που έχουν υψηλή πεποίθηση αυτεπάρκειας μπορούν να δείξουν μεγαλύτερη αντοχή στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις σε σχέση με εκείνους που δεν διαθέτουν τόσο υψηλά επίπεδα (Zimmerman, 1995). Είναι γνωστό ότι όσα άτομα διαθέτουν υψηλά επίπεδα αυτεπάρκειας μπορούν να διαχειριστούν καλύτερα τον εαυτό τους όσον αφορά στον εκπαιδευτικό προσανατολισμό, αλλά και τις πηγές πληροφόρησης που πρέπει να ακολουθήσουν προκειμένου να φτάσουν στο στόχο τους. Οι Zimmerman και συν. (1992) σε έρευνά τους απέδειξαν ότι τα άτομα με υψηλά επίπεδα αυτεπάρκειας έθεταν μακροχρόνιους στόχους τους οποίους ήταν δεσμευμένοι να τους υλοποιήσουν. Το να θέτουν στόχους τα άτομα, πολλές φορές αποτελεί σημαντικό κίνητρο για τους ίδιους, που έχουν εμπιστοσύνη στις δυνάμεις τους.

Επίσης ο Schunk (1981) διερεύνησε κατά πόσο οι μαθητές που αύξησαν την αυτεπάρκεια τους μπόρεσαν να ανταποκριθούν στο στόχο που είχαν θέσει. Πραγματικά ο ίδιος διαπίστωσε ότι τα παιδιά που αύξησαν την αυτεπάρκεια τους αύξησαν και την επίδοσή τους στα μαθηματικά. Η αύξηση της αυτεπάρκειας όμως δεν είναι αποκλειστική υπόθεση του ίδιου του ατόμου αλλά και του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο κινείται. Το παράδειγμα που παρουσιάζεται μπορεί να εμπνεύσει ή να απογοητεύσει το κοινό. Οι Zimmerman και Ringle (1981) ερεύνησαν τη συμπεριφορά των παιδιών που ο παρατηρούσαν ένα μοντέλο να κάνει μία διαδικασία. Όταν κλίθηκαν να κάνουν την ίδια διαδικασία αντέγραψαν την αντίδραση του πρότυπου που προωθήθηκε. Όταν το μοντέλο έδειχνε να τα παρατάει και αυτά έκαναν το ίδιο. Η προσπάθειά τους έμεινε ημιτελής. Από την άλλη όταν την επόμενη ημέρα τους παρουσιάστηκε ένα αποφασισμένο μοντέλο και αυτά ακολούθησαν το παράδειγμά του. Η αυτεπάρκεια είναι σημείο που επηρεάζεται και από τις εικόνες που προσλαμβάνει το άτομο.

Το εκπαιδευτικό τοπίο αποτελεί και μια πρόβα για το άτομο να εξετάσει τις δυνάμεις του για το ευρύτερο πλαίσιο δραστηριοτήτων. Αν καταφέρνει να ανταποκριθεί στον εκπαιδευτικό τομέα, τότε έχει ενδείξεις ότι μπορεί να

ανταποκριθεί και σε πιο πολλά και πιο σύνθετα προβλήματα. Οι συνεχιζόμενες επιτυχίες δημιουργούν ένα αυξημένο επίπεδο αυτοπεποίθησης για το άτομο. Η υπερβολική αυτοπεποίθηση όμως μπορεί να οδηγήσει σε υπερεκτίμηση των δυνατοτήτων του. Η αυτοαξιολόγηση είναι μία πολύ σημαντική διαδικασία για τον αυτοπροσδιορισμό του ατόμου.

Η αυτεπάρκεια σχετίζεται άμεσα και με την εκπαιδευτική πορεία που θα πάρει το παιδί. Από την εκτίμηση των δυνατοτήτων του εξαρτάται ποια μαθήματα θα επιλέξει στο σχολείο και ταυτόχρονα την επαγγελματική κατεύθυνση που θα ακολουθήσει. Τα άτομα με αυξημένα επίπεδα αυτεπάρκειας μπορούν να βάλουν πιο δύσκολους στόχους από τους μαθητές που δεν έχουν υψηλή αυτεπάρκεια. Βάζοντας υψηλούς στόχους ταυτόχρονα κατακτά κανείς πολλούς μικρότερους προκειμένου να φτάσει στην κορυφή. Ταυτόχρονα όσο περισσότερους στόχους εκπληρώνει το άτομο τόσο αυξάνονται τα κίνητρά του να υλοποιήσει και τους πιο μεγάλους. Άμεση σχέση με την επίτευξη των στόχων έχει και η επιβράβευση του ατόμου για την επιτυχία του. Η επιβράβευση δίνει δύναμη στο άτομο να συνεχίσει την προσπάθειά του και επιβεβαίωση ότι το περιβάλλον αναγνωρίζει τις δυνάμεις του.

Τρόποι μέτρησης της αυτεπάρκειας

Για την διάγνωση των προβλημάτων ενός ατόμου έχουν αναπτυχθεί διάφορα εργαλεία. Καταρχήν ο Guskey (1981) δημιούργησε το «Responsibility for Student Achievement» (RSA) που αποτελεί μία κλίμακα με 30 περίπου ερωτήσεων που συνδέεται με την απόδοση των μαθητών. Μέσα από το συγκεκριμένο εργαλείο μπορούμε να έχουμε διπλό αποτέλεσμα καθώς το θετικό αποτέλεσμα των ερωτήσεων μπορεί να ενισχύσει την αυτοπεποίθηση των δασκάλων (ότι δηλαδή κάνουν καλά τη δουλειά τους) και ταυτόχρονα να κατανοηθεί η ικανότητα των μαθητών.

Ομοίως και οι Rose και Medway (1981) δημιούργησαν το TLC όπου παρουσιάζονται μέσα από τα δύο μέρη του οι αποτυχίες και οι επιτυχίες των μαθητών. Ο Bandura (1977) αποδεικνύει την πολύπλευρη διάσταση της αυτεπάρκειας αναπτύσσοντας την κοινωνικο-γνωστική θεωρία του. Τα άτομα

βάζουν στόχους, προβλέπουν το αποτέλεσμα των πιθανών προσπαθειών τους και αναλόγως πράττουν. Οι ίδιοι αναγνωρίζουν αν υπάρχουν ευκαιρίες στο περιβάλλον που δραστηριοποιούνται, αλλά ταυτόχρονα και κινδύνους στους οποίους δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν.

Ο Ashton (1984) δημιούργησαν μία σειρά σεναρίων με τα οποία απευθύνθηκαν στους χρήστες με σκοπό να κατανοήσουν τις δυνατότητες τους στο να ανταποκριθούν σε αυτές. Οι χρήστες έπρεπε να απαντήσουν με συγκεκριμένο επίθετο και διαβάθμιση π.χ. πολύ αποτελεσματικός, λίγο αποτελεσματικός κτλ. Με το πέρασμα του χρόνου δημιουργήθηκαν μία σειρά από εργαλεία που ανταποκρίνονται πολύ εξειδικευμένα στις ανάγκες συγκεκριμένων περιπτώσεων. Τα εργαλεία εξελίσσονται και συγκεκριμενοποιούνται ανάλογα το επιστημονικό πεδίο και τους χρήστες που απευθύνονται. Αυτό είναι άλλωστε και ένα από τα μειονεκτήματα της αξιολόγησης της αυτεπάρκειας.

Κεφάλαιο 2ο – Ο πληροφοριακός γραμματισμός

Σχεδόν ο καθένας αντιμετωπίζει προβλήματα που σχετίζονται με την πληροφορία και σχεδόν κάθε πρόβλημα σχετίζεται με την πληροφορία (Wurman, 1989). Συχνά σχετίζεται με την ανάγκη να απαντήσουμε σε μια ερώτηση και τα πληροφοριακά προβλήματα είναι τόσο ποικίλα όσο κι οι εργασίες που καλούμαστε να ολοκληρώσουμε. Τα προβλήματα αυτά είναι κοινά σε τρία περιβάλλοντα, το ακαδημαϊκό, το προσωπικό και το εργασιακό. Το ακαδημαϊκό περιβάλλον περιλαμβάνει εργασίες που σχετίζονται με σχολικές ή πανεπιστημιακές καταστάσεις. Οι προσωπικές πληροφοριακές ανάγκες είναι παρούσες στην καθημερινότητά μας και όσον αφορά στον εργασιακό χώρο μας βοηθούν να αυξήσουμε την παραγωγικότητά μας.

Η έννοια

Πληροφοριακός γραμματισμός είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για να περιγραφούν οι ικανότητες και οι απόψεις που χρειάζονται προκειμένου να επιλυθεί ένα πρόβλημα πληροφοριακής φύσης. Το άτομο που διαθέτει τη συγκεκριμένη ικανότητα μπορεί να περιγράψει την ανάγκη για περισσότερη πληροφορία και να τη χρησιμοποιήσει για ένα απώτερο σκοπό. Το πληροφοριακά εκπαιδευμένο άτομο έχει τη δυνατότητα να έχει πρόσβαση και να χρησιμοποιεί την πληροφορία που είναι απαραίτητη για να πετύχει στο σχολείο, τη δουλειά και την προσωπική του ζωή. Συγκεκριμένα μπορεί:

- **Να προσδιορίζει την ανάγκη για πληροφορία.** Η ανάγκη για πληροφόρηση εξαρτάται από την πρότερη γνώση και εμπειρία του ατόμου που την

αναζητά καθώς και από το πλαίσιο μέσα στο οποίο τοποθετείται. Οι πληροφοριακές ανάγκες μπορούν να προσδιοριστούν μέσα από ερωτήματα που θέτει ο ίδιος.

- **Να σχεδιάζει μία στρατηγική αναζήτησης πληροφορίας.** Οι στρατηγικές αναζήτησης είναι πιο πετυχημένες όταν το άτομο που τις διενεργεί μπορεί να προσδιορίσει και να κατηγοριοποιήσει έννοιες σχετικές με την πληροφοριακή ανάγκη. Επιπλέον, επιτυχημένες στρατηγικές αναζήτησης απαιτούν ο αναζητητής να αναγνωρίζει το σύστημα αναζήτησης (ευρετήρια, κατάλογοι, μηχανές αναζήτησης) καθώς και να μπορεί να αξιολογεί την αξία της ανακτηθείσας πληροφορίας.
- **Να γνωρίζει μία ποικιλία από σημεία πρόσβασης σε πηγές, δεδομένα και βοήθεια για την ερμηνεία της πληροφορίας εάν είναι απαραίτητο.** Το άτομο που διενεργεί την αναζήτηση γνωρίζει πώς να χρησιμοποιεί ποικίλες πληροφοριακές πηγές και ανθρώπινους πόρους προκειμένου να βρει την πληροφορία που επιθυμεί. Επιπλέον, κατανοεί την αξία του συμβουλευτικού ρόλου των ειδικών προκειμένου να αξιολογήσει την πληροφορία που ανέκτησε

Ο Bloom (1956) δημιούργησε μια τάξη των νόμων των εκπαιδευτικών στόχων και μέσα εκεί προσδιόρισε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του πληροφοριακά γραμματισμένου ατόμου. Συγκεκριμένα διαίρεσε τις ικανότητες σε έξι ομάδες:

1. Κατανόηση του μηνύματος, ρητού και άρρητου.
 - Κατανόηση του κύριου μηνύματος (υπόθεση, άποψη, ιδέα) το οποίο επικοινωνείται.
 - Κατανόηση των συμβολισμών της μεταφοράς, της ειρωνείας και της υπερβολής.
 - Ερμηνεία διαφόρων τύπων κοινωνικών δεδομένων.
 - Αντιμετώπιση συμπερασμάτων.
2. Εφαρμογή γενικών ιδεών, κανόνων στις διαδικασίες και γενικών μεθόδων.
 - Εφαρμογή καθιερωμένων νορμών σε φαινόμενα που περιγράφονται γραπτά ή προφορικά.

- Προσδιορισμός παραγόντων που μπορούν να προκαλέσουν αλλαγή και πρόβλεψη της πιθανής επίδρασης της αλλαγής.
3. Ανάλυση των στοιχείων, των σχέσεων και των αρχών.
 - Αναγνώριση μη δηλωμένων υποθέσεων.
 - Διαχωρισμός υποθέσεων από γεγονότα.
 - Εξέταση μιας υπόθεσης ή μιας άποψης.
 - Αναγνώριση των γενικών τεχνικών που χρησιμοποιούνται για προπαγάνδα ή διαφήμιση.
 4. Σύνθεση της επικοινωνίας, της δράσης ή των σχέσεων.
 - Επιλογή σχετικών κομματιών και σύνθεσή τους για τη δημιουργία ενός συμπεράσματος ή ενός μηνύματος.
 - Οργάνωση ιδεών, δηλώσεων και στοιχείων προκειμένου να δημιουργηθεί ένα γραπτό, προφορικό ή οπτικό μήνυμα.
 - Διαμόρφωση μίας υπόθεσης που βασίζεται στην ανάλυση ορισμένων παραγόντων.
 5. Αξιολόγηση στοιχείων και εξωτερικών κριτηρίων.
 - Εφαρμογή κριτικής σκέψης σχετικά με την αξία του υλικού, των μεθόδων και των δεδομένων.
 - Αξιολόγηση της ακρίβειας των δεδομένων και του φορέα που τα έχει δημιουργήσει.
 - Αναζήτηση καθιερωμένων εξωτερικών κριτηρίων για την αξιολόγηση της όλης δραστηριότητας.
 - Επανάληψη αξιολόγησης της διαδικασίας.

Πληροφοριακά προβλήματα

Το άτομο που έχει την ικανότητα να προσδιορίζει μια πληροφοριακή ανάγκη μπορεί να χαρακτηριστεί ως «προσδιοριστής προβλήματος» ή «λύτης προβλήματος» (Harada, 2003). Τα πληροφοριακά προβλήματα κυμαίνονται από απλά που λαμβάνουν άμεσες και γρήγορες απαντήσεις, στα πιο σύνθετα που η

πιθανότητα απάντησης είναι μικρή. Η ικανότητα να εντοπίζει και να εξάγει πληροφορία το άτομο το οποίο θα το χρησιμοποιήσει για την επίλυση του προβλήματος είναι η θεμελιώδης ικανότητα του πληροφοριακού γραμματισμού. Ο Harada πρότεινε τα εξής βήματα προκειμένου να αναγνωριστούν τα πληροφοριακά προβλήματα που αντιμετωπίζει ένα άτομο και συνοψίζονται στα παρακάτω:

- Ανάκληση πρότερης σχετικής εμπειρίας.
- Προσδιορισμός όρου πολύ σημαντικού για το πλαίσιο εργασίας.
- Γενίκευση κατάλληλων ερωτήσεων.
- Ανάλυση εναλλακτικών λύσεων.
- Διαίρεση σχεδίουλύσης.
- Πειραματισμός πλάνου.
- Επαλήθευση εννοιών.
- Επαλήθευση διαδικασίας όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα.
- Επαλήθευση της αυτεπάρκειας όσον αφορά στα συναισθήματα και τις απόψεις.

Ένας έμπειρος αναζητητής της πληροφορίας μπορεί να κάνει συγκεκριμένες ερωτήσεις. Παραδείγματος χάρη, ποια είναι η ανάγκη μου; Τι γνωρίζω και τι θέλω να μάθω; Πώς μπορώ να εντοπίσω την πληροφορία που θέλω; Ποιος μπορεί να με βοηθήσει ώστε να την εντοπίσω; Ποιες είναι οι πιο αποτελεσματικές μέθοδοι για να βρω την πληροφορία που επιθυμώ; Ποιος είναι ο όγκος της πληροφορίας που με ενδιαφέρει; Οι ερωτήσεις είναι πάρα πολλές και εξαρτάται από την εμπειρία του αναζητητή για το πόσες θα θέσει και πόσες θα απαντήσει αποτελεσματικά.

Ο πληροφοριακός γραμματισμός και η δια βίου εκπαίδευση

Η έννοια του εαυτού με αυτή του πληροφοριακού γραμματισμού και της δια βίου εκπαίδευσης είναι πολύ στενά συνδεδεμένες. Πως είναι όμως συνδεδεμένες (Woody, 2007);

- Η δια βίου εκπαίδευση και ο πληροφοριακός γραμματισμός βασίζονται στο προσωπικό κίνητρο και στην προσωπική επιλογή. Το άτομο δεν έχει ανάγκη από κάποιον άλλο για να αποκομίσει τη γνώση που χρειάζεται.
- Και οι δύο αυτές έννοιες ενισχύουν την ικανότητα των ατόμων όλων των ηλικιών, των φύλων, των φυλών, των θρησκειών, των εθνικοτήτων προκειμένου να βελτιώσουν το οικονομικό και κοινωνικό τους status.
- Η προσωπική κινητοποίηση είναι το βασικό χαρακτηριστικό τους. Η αυτεπάρκεια του κάθε ατόμου μπορεί να λειτουργήσει ως μηχανισμός δραστηριοποίησης.

Είδη πληροφοριακού γραμματισμού

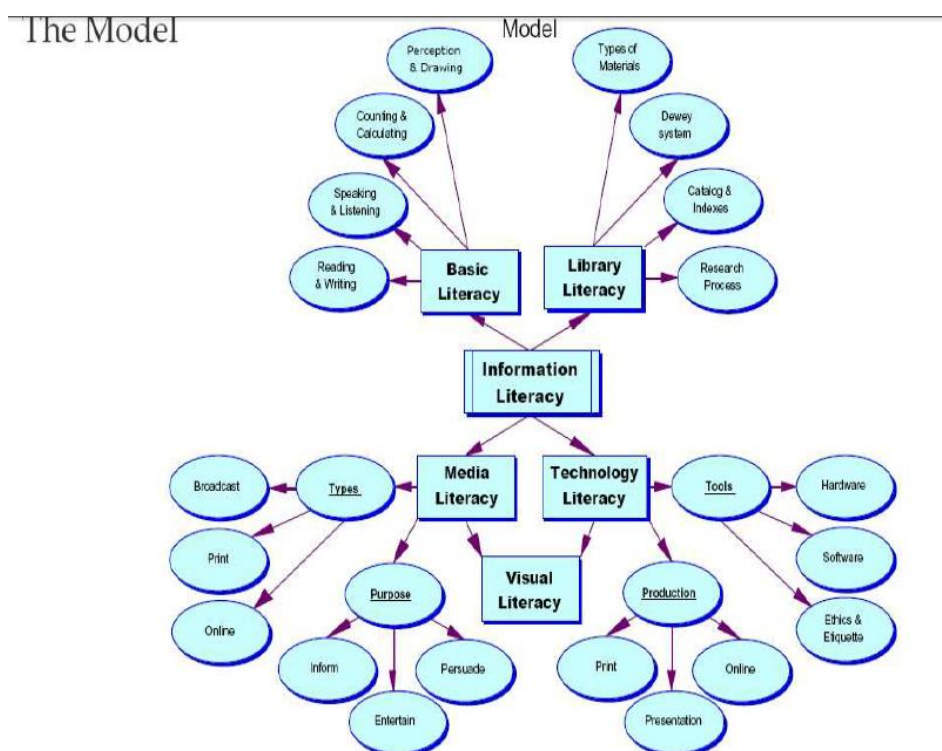
Για να κατακτήσει κάποιος τις ικανότητες του πληροφοριακού γραμματισμού δεν είναι ανάγκη να έχει φοιτήσει σε κάποιο πανεπιστήμιο ή να είναι κάτοχος κάποιου πτυχίου. Αντίθετα μπορούν οι γνώσεις αυτές να αποκτηθούν και έξω από το πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης. Όμως ποια είναι αυτά τα στοιχεία που αγκαλιάζει ο πληροφοριακός γραμματισμός (Woody, 2007);

- Η πληροφορική. Η Computerliteracy είναι η ικανότητα του ατόμου να μπορεί να χειρίζεται τους υπολογιστές ως μέσο πρόσβασης στην πληροφορία. Ουσιαστικά το συγκεκριμένο είδος αποτελεί τον ένα πόλο από την παιδεία που ασχολείται με τις τεχνολογίες επικοινωνίας και πληροφορικής. Η συγκεκριμένη μορφή αγκαλιάζει τις παρακάτω κατηγορίες.
 - Η γνώση του υλικού. Με την αναφορά στη συγκεκριμένη κατηγορία αναφερόμαστε στην ικανότητα του χρήστη να μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά τους προσωπικούς υπολογιστές, φορητές μηχανές, κινητά τηλέφωνα και τα περιφερειακά αυτών.
 - Η γνώση του λογισμικού. Με την αναφορά στη συγκεκριμένη κατηγορία επικεντρωνόμαστε στις απαιτήσεις του υλικού για

να λειτουργήσει. Το άτομο που είναι εκπαιδευμένο σε αυτό τον τομέα μπορεί να χειρίζεται αποτελεσματικά λειτουργικά συστήματα, προγράμματα αυτοματισμού γραφείου, καθώς και τη λειτουργία του διαδικτύου.

- Γνώση εφαρμογών. Η συγκεκριμένη γνώση είναι η πιο εξειδικευμένη, αφού το άτομο απαιτείται να γνωρίζει τη λειτουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων π.χ. στατιστικών πακέτων όπως το SPSS. Τα άτομα που φέρουν αυτή τη γνώση συνήθως απασχολούνται σε κάποιο συγκεκριμένο παραγωγικό ή ακαδημαϊκό τομέα.
- Η γνώση των μέσων. Η γνώση των μέσων ξεπερνά αυτό που συνηθίζουμε να ονομάζουμε λειτουργική γνώση, δηλαδή τη γνώση χειρισμού κάποιων συσκευών. Όταν μιλάμε για τη γνώση των μέσων ουσιαστικά εστιάζουν στη γνώση του ρόλου που αυτά επιτελούν και στο περιεχόμενο που αυτά προωθούν προς το κοινό. Ουσιαστικά το κάθε άτομο θα πρέπει να γνωρίζει το πώς θα έχει πρόσβαση στα μέσα και πως μπορεί να καλύψει την ανάγκη του μέσα από τα μέσα. Η πρόσβαση σημαίνει ότι πρέπει το άτομο να γνωρίζει το λειτουργικό χειρισμό τους π.χ. πως αλλάζουμε κανάλια στην τηλεόραση, αλλά ταυτόχρονα να γνωρίζει και τις νομικές συνέπειες από τη χρήση π.χ. εκμεταλλεύεται περιεχόμενο που υπόκειται σε νόμο περί πνευματικών δικαιωμάτων κτλ. Με την έννοια της κατανόησης εννοούμε την πτυχή της αξίας του περιεχομένου που διαχέεται μέσα από αυτό. Ταυτόχρονα θα πρέπει ο χρήστης να γνωρίζει πώς να αλληλεπιδρά με άλλους χρήστες μέσα από τα μέσα και πως μπορεί και ο ίδιος να δημιουργεί περιεχόμενο. Πολλοί θεωρούν ότι το μέσον είναι το μήνυμα, εννοώντας βέβαια ότι το περιεχόμενο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το μέσον μέσα από το οποίο διαμορφώνεται και διαμοιράζεται.
- Η γνώση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στην ουσία εδώ αναφερόμαστε στην ικανότητα του ατόμου να μπορεί να χειρίζεται όλες τις εφαρμογές και τις δυνατότητες της τηλεπικοινωνίας, προκειμένου να συμμετέχει σε προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

- Πολιτισμική παιδεία. Η πληροφοριακή παιδεία σχετίζεται με την ικανότητα του ατόμου να συνδέει την παραγωγή της πληροφορίας με το χώρο και τον πολιτισμό μέσα στον οποίο δημιουργήθηκε. Ουσιαστικά μιλάμε ότι αφορά στην ανάγνωση των συνθηκών παραγωγής και όχι στο μέσον παραγωγής. Ποιοι είναι οι περιορισμοί και ποιες συνθήκες ευνόησαν την παραγωγή συγκεκριμένου όγκου πληροφορίας;

Εικόνα 5: Το δέντρο του πληροφοριακού γραμματισμού

Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται

Μία βιβλιοθήκη δεν είναι απλά ένα κτίριο απρόσωπο που θα μας καλύψει κάθε μας πληροφοριακή ανάγκη. Οι άνθρωποι που την αποτελούν είναι η ψυχή τους και σίγουρα άτομα με την κατάλληλη εκπαίδευση που μπορούν να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες του σύγχρονου χρήστη. Κάποιος μη ειδικός δεν θα γνώριζε και δεν θα κατανοούσε τη σημασία του πληροφοριακού γραμματισμού και γι αυτό το λόγο δεν θα έμπαινε στη διαδικασία να δημιουργήσει

προγράμματα αντιμετώπισης του φαινομένου. Οι Mills και Bannister (2001) παραθέτουν τα ουσιαστικά προσόντα του βιβλιοθηκονόμου, από τα οποία μπορούμε να διακρίνουμε αυτά τα οποία σχετίζονται με τον πληροφοριακό γραμματισμό. Συγκεκριμένα πρέπει να είναι:

1. Πλοηγός της γνώσης
2. Αξιολογητής της πληροφορίας που παρέχεται στον χρήστη και ανατροφοδότης σε αυτόν
3. Διαθέτης της πληροφορίας
4. Τεχνικός διαχειριστής της
5. Διανομέας του υλικού
6. Διαθέτης της πληροφορίας
7. Επιμορφωτής
8. Φύλακας της συλλογής
9. Δημιουργός ανεξάρτητων χρηστών.

Παίρνοντας λαβή από την τελευταία ιδιότητα, κατανοούμε ότι ο σύγχρονος βιβλιοθηκονόμος δημιουργεί χρήστες που στην ουσία δεν τον χρειάζονται. Από ένα σημείο και μετά θα απολαμβάνουν τους κόπους του βιβλιοθηκονόμου που αφορούν στην διάθεση του υλικού. Όμως αρχικά θα πρέπει να γίνει ο βιβλιοθηκονόμος επιμορφωτής. Η επιμόρφωση δημιουργεί ανεξάρτητους χρήστες ικανούς να διαχειριστούν τα προβλήματα που ίσως προκύψουν μόνοι τους. Αυτή η ανεξαρτησία είναι το ζητούμε στη σύγχρονη εποχή. Η ανεξαρτησία αυτή δεν μειώνει την αξία του επαγγέλματος του βιβλιοθηκονόμου, αντίθετα την ενισχύει. Μέσα από αυτή την ανεξαρτησία μπορούν και γίνονται εκμεταλλεύσιμα τα εργαλεία που ο ίδιος δημιουργεί.

Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου είναι ευέλικτος και ενεργητικός. Ευέλικτος γιατί θα πρέπει να βρίσκεται συνέχεια μέσα στις εξελίξεις και να ενημερώνεται για ενημερώνεται προκειμένου να δημιουργήσει τις καλύτερες συνθήκες για τους χρήστες της βιβλιοθήκης του. Η παροχή της πληροφορίας δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά το τελικό βήμα. Η παροχή της τεχνογνωσίας είναι η ουσία. Οι ευκολίες που προσφέρει η τεχνολογία θα πρέπει να γίνουν παιχνίδι στα χέρια του

βιβλιοθηκονόμου προκειμένου. Ακόμα και αν μία λαϊκή βιβλιοθήκη έχει καλύψει τους χρήστες μέσα από την οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στους χώρους της βιβλιοθήκης, ο βιβλιοθηκονόμος μπορεί να σπάσει τα στενά πλαίσια της βιβλιοθήκης στην οποία εργάζεται και να δημιουργήσει προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα μπορεί να:

- προσφέρει τα κατάλληλα προγράμματα και να
- προσφέρει συμβουλές για το υλικό που παρέχεται

Σύμφωνα με την Βαρδακώστα (2008) η εκπαίδευση των χρηστών έχει μεταβληθεί στο πέρασμα του χρόνου. Μέχρι πριν λίγα χρόνια ο βιβλιοθηκονόμος παρουσίαζε τις δυνατότητες της βιβλιοθήκης, τον κατάλογο και το πώς μπορεί να βρει κανείς τα βιβλία στα ράφια. Στην ουσία ήταν γνωριμία χώρου και όχι μετάδοση ουσιαστικής γνώσης. Στον πίνακα που ακολουθεί συνοψίζονται οι διαφορές στην οπτική της σύγχρονης βιβλιοθήκης.

Διαφορές ανάμεσα στην Βιβλιογραφική εκπαίδευση των χρηστών και στην Πληροφοριακή Παιδεία

Βιβλιογραφική Εκπαίδευση Χρηστών	Πληροφοριακή Παιδεία
Πρώτη γνωριμία με τη Βιβλιοθήκη: ο χρήστης παρακολουθεί.	Ο χρήστης είναι ο βασικός κρίκος της διαδικασίας καθώς η εκπαίδευση είναι χρηστοκεντρική. Οι απορίες και οι ανάγκες του βρίσκονται στο προσκήνιο και αντιμετωπίζονται από τον βιβλιοθηκονόμο.
Ο εκπαιδευτικός ρόλος βαραίνει το προσωπικό της βιβλιοθήκης	Ο βιβλιοθηκονόμος δεν είναι μόνος τους στη διαδικασία της εκπαίδευσης. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να κατασταθεί αρωγός στην όλη διαδικασία.
Η εκπαίδευση των χρηστών αποτελεί παράλληλη, αλλά δευτερεύουσα	Οι βιβλιοθήκες πλέον φέρνουν στο προσκήνιο τα εκπαιδευτικά τους

σημασίας εργασία.

προγράμματα. Από δευτερεύουσα θέση γίνεται κυρίαρχη.

Ασυντόνιστη διαδικασία.

Η διαδικασία γίνεται με βάση συγκεκριμένα πρότυπα και με βάση συνεργασίες που αναπτύσσονται σε διεθνές επίπεδο.

Η αλλαγή της οπτικής και η αυτεπάρκεια

Η αλλαγή στην οπτική που παρατέθηκε παραπάνω έχει άμεση επιρροή στην αυτεπάρκεια των χρηστών. Ο χρήστης πλέον δεν ασχολείται με την χωροθέτηση της βιβλιοθήκης, αλλά με τη κάλυψη των δικών του αδυναμιών. Σε συνεργασία με τους βιβλιοθηκονόμους μπορεί να παραθέσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει σχετικά με τις ικανότητες του και το προσωπικό της βιβλιοθήκης θα τον εντάξει σε συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Το πρόγραμμα πλέον μπορεί να γίνει και εξατομικευμένο ή και να εστιάζει σε μία συγκεκριμένη ομάδα με συγκεκριμένο πρόβλημα. Το πρόγραμμα δεν παραμένει άκαμπτο και νωθρό, αλλά έχει έναν δυναμικό χαρακτήρα ικανό να ανταποκριθεί σε όλους τους χρήστες και τις ανάγκες του.

Από τη στιγμή που εκάστοτε χρήστης κατανοήσει τις αδυναμίες του και τις καταθέσει στους υπευθύνους μπορεί να ξεφύγει από το άγχος που τον επηρεάζει. Μετά από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα μπορεί να νιώσει την απαραίτητη ανεξαρτησία και να μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τις πληροφοριακές του ανάγκες χωρίς την συμβολή κανενός. Η αυτοπεποίθηση που λαμβάνει ο χρήστης τον βοηθάει να αναζητά το τεκμήριο που τον ενδιαφέρει τόσο στο διαδίκτυο όσο και στον κατάλογο της βιβλιοθήκης.

Ίσως πολλοί να συγχυτούν και να μπερδέψουν την έννοια της πληροφοριακής παιδείας με την έννοια της γνώσης χειρισμού υπολογιστών. Η πληροφοριακή παιδεία δημιουργεί αυτόνομους χρήστες όσον αφορά στον εντοπισμό και τη σύνθεση της πληροφορίας. Είναι μία έννοια γενική που ουσιαστικά αγκαλιάζει το πλήθος των πληροφοριακών αναγκών του χρήστη και όχι

μία αποκλειστικά ανάγκη. Αντίθετα η γνώση της χρήσης χειρισμού των υπολογιστών είναι μία ικανότητα πολύ συγκεκριμένη. Από τη στιγμή που κάποιος γνωρίζει να χειρίζεται υπολογιστές δεν σημαίνει ότι είναι ικανός να συνθέσει και να αναζητήσει πληροφορίες.

Επομένως η αλλαγή της εκπαιδευτικής πολιτικής των βιβλιοθηκών δεν είναι κοντόφθαλμη, αλλά γενική και με όραμα. Γι αυτό το λόγο θα πρέπει να ακολουθηθεί μία αντίστροφη πορεία και από τις δύο πλευρές, και από βιβλιοθηκονόμους και από τους χρήστες προκειμένου να επικοινωνήσουν λύσεις και προβλήματα. Ο πρώτος πρέπει να βρει τα κατάλληλα εργαλεία για να αναγνώσει τα προβλήματα του χρήστη και ο δεύτερος να σταθεί ειλικρινής και θαρραλέος και να παραδεχτεί τις αδυναμίες του. Από τη στιγμή που ο χρήστης δεν εκφράζει τις πραγματικές του ανάγκες.

Κεφάλαιο 3ο - Η βιβλιοθήκη του ΤΕΠΑΚ και ο γραμματισμός

Η βιβλιοθήκη του ΤΕΠΑΚ δεν αποτελεί μία πληροφοριακή όαση για τους φοιτητές του πανεπιστημίου, αλλά και για τους ίδιους τους χρήστες της. Η λειτουργία της δεν είναι ανεξάρτητη αφού λειτουργεί για την ακαδημαϊκή κοινότητα και οφείλει να εξυπηρετήσει ένα μεγάλο εύρος χρηστών. Γι αυτό το λόγο η συνεργασία του βιβλιοθηκονόμου και του ακαδημαϊκού προσωπικού είναι δεδομένη. Σύμφωνα με του Σταύρου και συν (2010) η συνεργασία των δύο αυτών πόλων οδήγησε στα παρακάτω:

1. στην ανάπτυξη θεματικών πυλών για την ανάπτυξη των ικανοτήτων των χρηστών της βιβλιοθήκης
2. στην οργάνωση μαθημάτων στα πλαίσια λειτουργίας της βιβλιοθήκης
3. στην οργάνωση σεμιναρίων για την διαχείριση βιβλιογραφίας μέσα από το εργαλείο Refworks

Στο γράφημα που ακολουθεί παρατίθεται η λογική πάνω στην οποία βασίστηκε η δημιουργία της θεματικής πύλης της βιβλιοθήκης. Μέσα από τη διαδρομή που παρατίθεται, οι βιβλιοθηκονόμοι της βιβλιοθήκης στοχεύουν στην μείωση του φαινομένου της ανεπάρκειας στην κοινότητα του ΤΕΠΑΚ.

Γράφημα 1: Η λειτουργία της θεματικής πύλης

Η θεματική πύλη μέσα από εξειδικευμένες ιστοσελίδες στοχεύει:

1. Στην εκμάθηση αναζήτησης βιβλίων που σχετίζονται με το θέμα έρευνας
2. Στην εκμάθηση αναζήτησης άρθρων από τις βάσεις δεδομένων που έχει στη διάθεσή της η βιβλιοθήκη
3. Στην εκμάθηση αναζήτησης άλλων πηγών πληροφόρησης
4. Στη δημιουργία βιβλιογραφικών αναφορών

Στην εικόνα που ακολουθεί παρατηρούμε τον οδηγό που βρίσκεται ενσωματωμένος στην ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης και περιλαμβάνει όλες εκείνες τις απαραίτητες οδηγίες για την συγγραφή πτυχιακής διατριβής.

Αυτεπάρκεια και πληροφοριακός γραμματισμός στο ΤΕΠΑΚ

Library » LibGuides » Οδηγός συγγραφής πτυχιακών εργασιών και διατριβών Admin Sign In

Οδηγός συγγραφής πτυχιακών εργασιών και διατριβών Tags: διατριβή, μεταπτυχιακή, πτυχιακή

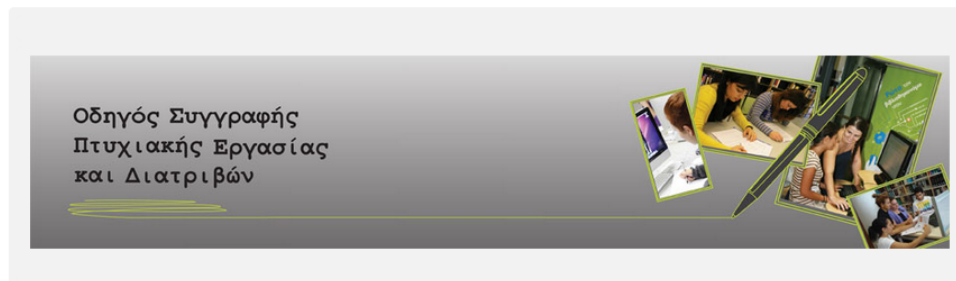
Περιλαμβάνει χρήσιμες πληροφορίες όσον αφορά τη μορφοποίηση και τη δομή των πτυχιακών εργασιών και μεταπτυχιακών διατριβών.

Last Updated: May 9, 2014 | URL: <http://libguides.cut.ac.cy/etds> | [Print Guide](#) | [RSS Updates](#)

[Εισαγωγή](#) | [Μορφοποίηση κειμένου](#) | [Δομή κειμένου](#) | [Μορφοποίηση βιβλιογραφίας](#) | [Κατάθεση σε έντυπη μορφή](#) | [Λογοκλοπή](#)

[Βρείτε το Βιβλιοθηκονόμο σας](#) | [Αξιολογήστε τον οδηγό](#)

Εισαγωγή [Print Page](#) Search: This Guide

Οδηγός συγγραφής πτυχιακών εργασιών & διατριβών

Η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας και μεταπτυχιακής διατριβής αποτελεί για τους περισσότερους φοιτητές το τελικό στάδιο ολοκλήρωσης των σπουδών τους. Οι φοιτητές του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου καλούνται να εφαρμόσουν τις γνώσεις που απέκτησαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και παράλληλα να εμβαθύνουν στο γνωστικό αντικείμενο που επέλεξαν για την εκπόνηση της πτυχιακής/διατριβής τους.

Το θέμα και το περιεχόμενο της εργασίας καθορίζεται από τον επιβλέποντα καθηγητή μετά από συζήτηση με τον ενδιαφερόμενο φοιτητή. Κάθε μελέτη πρέπει να χαρακτηρίζεται από πληρότητα, ακρίβεια, σαφήνεια, να είναι σωστά δομημένη, να έχει στοιχεία πρωτοτυπίας και να είναι τεκμηριωμένη.

Για το λόγο αυτό η Βιβλιοθήκη σε συνεργασία με τα Τμήματα του Πανεπιστημίου έχει συντάξει **Οδηγό Συγγραφής Πτυχιακής Εργασίας** ο οποίος ορίζει το γενικότερο πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινηθεί ο φοιτητής. Ο οδηγός έχει ως στόχο να δώσει τις κατευθυντήριες γραμμές και περιλαμβάνει τους γενικά

Εικόνα 0-1: Οδηγός συγγραφής πτυχιακών

Πέρα από την εκμάθηση του τρόπου συγγραφής της πτυχιακής εργασίας, οι φοιτητές μαθαίνουν να μην υποπίπτουν στο σφάλμα της λογοκλοπής, αφού αποτελεί κολάσιμο αδίκημα και ανήθικη πράξη έξω από το χώρο της ακαδημαϊκής λογικής. Στην εικόνα που ακολουθεί παρατηρούμε τον οδηγό που έχει δημιουργήσει η βιβλιοθήκη για την εκμάθηση των φοιτητών πάνω στη διαμόρφωση βιβλιογραφικών παραπομπών.

Ο Λογαριασμός μου | Κινητό | Απομακρυσμένη πρόσβαση | Πλοήγηση

Βιβλιοθήκη και Υπηρεσία Πληροφόρησης
Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

ΕΡΕΥΝΑ | ΣΥΛΛΟΓΕΣ | ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ | ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ | ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

Αρχική » Bibliographic references

Δημιουργία βιβλιογραφίας

Για τη συγγραφή μιας εργασίας είναι αναγκαίο να χρησιμοποιούνται πληροφορίες και να παρατίθενται αποσπάσματα έργων άλλων δημιουργών, προκειμένου το πρόσωπο που γράφει την εργασία να υποστηρίξει τις ιδέες του αλλά και να τεκμηριώσει τα λεγόμενά του. Επίσης, είναι απαραίτητο να αναφέρονται οι πηγές που ο συγγραφέας έχει μελετήσει προκειμένου να αντλήσει πληροφορίες. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται η **λογοκλοπή** και επιπλέον επιτρέπει στον αναγνώστη να ανατρέξει στην αρχική πηγή προκειμένου να επαληθεύσει ή και να αντιπαραβάλει τα όσα γράφτηκαν.

Η χρήση παραπομπών/ βιβλιογραφίας βοηθά τον αναγνώστη να καταλάβει το ευρύτερο θεματικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινήθηκε ο συγγραφέας προκειμένου να ολοκληρώσει την έρευνα του. Έτσι, με τον τρόπο αυτό μπορεί να συμβουλευτεί άλλες πηγές σχετικές με το θέμα ώστε να προχωρήσει εάν επιθυμεί στην περαιτέρω διερεύνηση του.

Επιπλέον, η βιβλιογραφία δηλώνει τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε προκειμένου ο συγγραφέας να εντοπίσει και να αξιολογήσει τις πηγές του, ενώ παράλληλα εγγυάται τη διασφάλιση του επιστημονικού κύρους. Χρησιμοποιώντας παραπομπές και βιβλιογραφία, ο συγγραφέας ενισχύει και αποδεικνύει την ποιότητα των εργασιών του αλλά και την ακεραιότητα και ικανότητά του ως υπεύθυνου και ενεργό μέλους της επιστημονικής και ερευνητικής κοινότητας.

Μεταξύ άλλων, η χρήση βιβλιογραφίας προσδίδει αναγνώριση στο δημιουργό, καθώς βεβαιώνει την αυθεντικότητα και τη νομιμότητα των ιδεών και αντιλήψεών του. Προκειμένου να εξασφαλιστούν τα πνευματικά δικαιώματα του αρχικού δημιουργού,

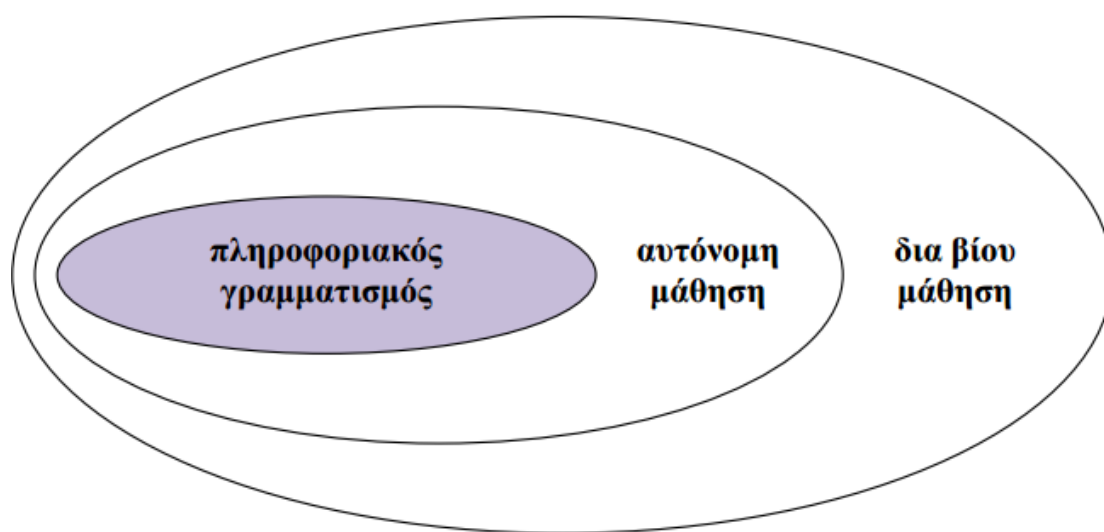
Οδηγός Συγγραφής Πτυχιακής Εργασίας και Διατριβών

Σύνδεση με το **Mendeley**

Σύνδεση με το **RefWorks**

Εικόνα 0-2: Δημιουργία Βιβλιογραφίας

Σύμφωνα με τη Σταύρου (2010) ο πληροφοριακός γραμματισμός αποτελεί το πρώτο βήμα για τη ενίσχυση του ατόμου στον αγώνα που θα δώσει το κάθε άτομο για την αυτόνομη μάθηση και κατ επέκταση τη δια βίου μάθηση. Η βιβλιοθήκη δεν αποτελεί αποκλειστικά την πηγή παροχής πληροφοριακών πηγών, αλλά και το χώρο όπου ο εκάστοτε φοιτητής θα μπορέσει να αποκτήσει όλες εκείνες τις ικανότητες που θα τους καταστήσουν ικανούς καταναλωτές, αλλά και δημιουργούς της πληροφορίας.

Γράφημα 2: Σχέση πληροφοριακού γραμματισμού και δια βίου μάθησης

Κεφάλαιο 4ο – Μεθοδολογία

Ερευνητικά ζητούμενα

Η παρούσα εργασία στοχεύει στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας σχετικά με την αυτεπάρκεια των χρηστών της βιβλιοθήκης του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Έχοντας ως αφετηρία την έρευνά μας που πραγματοποιείται στην Λεμεσό, μπορούμε να τολμήσουμε να γενικεύσουμε τα αποτελέσματα σε εθνικό επίπεδο. Στην ουσία το βασικό ερώτημα είναι η εξέταση του ρόλου της αυτεπάρκειας στην ανάπτυξη πληροφοριακού γραμματισμού.

Σχέση αυτεπάρκειας με πληροφοριακό γραμματισμό

Η αυτεπάρκεια με τον πληροφοριακό γραμματισμό είναι δύο έννοιες βαθύτατα συνδεδεμένες που σχετίζονται με την προσωπική ολοκλήρωση του κάθε ατόμου. Με άλλα λόγια οι απόψεις σχετικά με την αυτεπάρκεια επηρεάζουν τη συμπεριφορά του. Είναι δεδομένο ότι κανένα άτομο δεν θα αναλάβει την ευθύνη ολοκλήρωσης μίας εργασίας αν δεν είναι σίγουρο ή σχεδόν σίγουρο ότι θα την ολοκληρώσει με επιτυχία. Επομένως το επίπεδο αυτεπάρκειας του ατόμου αποτελεί τόσο κίνητρο όσο και αντικίνητρο για τη δραστηριοποίησή του (Bandura, 1977). Σύμφωνα με τον Bandura (1977) η επιτυχία βασίζεται όχι μόνο στην κατοχή και εφαρμογή των απαραίτητων ικανοτήτων, αλλά και στην εμπιστοσύνη που νιώθει κάποιος στο ότι μπορεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της συγκεκριμένης εργασίας. Επομένως εύλογα ο σύγχρονος άνθρωπος θα πρέπει αφενός να εργαστεί προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των ικανοτήτων του, αλλά και στο επίπεδο της εμπιστοσύνης στις δυνάμεις του. Η Kurbanoglu (2009) θεωρεί ότι ο δρόμος για την επιτυχία περνάει μέσα από τον κατάλληλο συνδυασμό ικανοτήτων και εμπιστοσύνης.

Το επίπεδο αυτεπάρκειας του κάθε ατόμου προσδιορίζει την υπομονή και την ελαστικότητα που θα επιδείξει το άτομο κατά την ολοκλήρωση μιας εργασίας. Τα άτομα που επιδεικνύουν υψηλά επίπεδα αυτεπάρκειας είναι πολύ πιθανόν να συνεχίσουν την προσπάθεια τόσο ώστε να ολοκληρώσουν την διαδικασία στην οποία έχουν μπει. Όπως αναφέρει και ο Rajares, (2002) αναφέρει ότι όσο μεγαλύτερα είναι τα επίπεδα της αυτεπάρκειας τόσο μεγαλύτερη είναι η επιμονή του ατόμου.

Αν επικεντρωθούμε στο ζήτημα του πληροφοριακού γραμματισμού, ο Bandura (1986) υπογραμμίζει ότι τα άτομα που αναπτύσσουν επαρκώς την αυτεπάρκεια τους μπορούν και έχουν τη διάθεση να προετοιμαστούν προκειμένου να ολοκληρώσουν με επιτυχία τη διαδικασία στην οποία έχουν μπει. Επομένως για να επιτευχθεί η δια βίου μάθηση είναι απαραίτητη η ανάπτυξη της αυτεπάρκειας του ατόμου, καθώς μόνον έτσι θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις συγκεκριμένες ανάγκες. Η αυτεπάρκεια είναι παράγοντας που επηρεάζει την ανθρώπινη λειτουργία. Παρόλο που η γνώση και οι ικανότητες παίζουν σημαντικό ρόλο στις αποφάσεις οι οποίες παίρνονται από το άτομο, το κίνητρο που καθορίζει τη δραστηριοποίηση σχετίζεται άμεσα με το τι πιστεύουν για τον εαυτό τους (Rajares, 2002). Τα υψηλά επίπεδα αυτεπάρκειας οδηγούν στην επιθυμία να δραστηριοποιηθεί το άτομο και να ρισκάρει στη λήψη αποφάσεων και στη εφαρμογή νέων συμπεριφορών. Από τι στιγμή που το άτομο νιώθει σίγουρο και ανταγωνιστικό, είναι μαθηματικώς βέβαιο ότι δεν θα καταβληθεί από τις δυσκολίες και ότι θα συνεχίζει να προσπαθεί προς την κάλυψη των πληροφοριακών του αναγκών (Kurbanoglu, 2009). Σε αντίθετη περίπτωση θα σταματήσει στη μέση του δρόμου.

Η ιδιαιτερότητα της μέτρησης

Το ζήτημα της αυτεπάρκειας του ατόμου έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον πολλών επιστημών, όπως της ιατρική (Lev, 1997), της ψυχολογίας, της εκπαίδευσης και της πληροφορικής. Ο Neely (2002) σημείωσε ότι οι κοινωνικοί και ψυχολογικοί παράγοντες έχουν παραμεληθεί από την υπάρχουσα συγγραφική δραστηριότητα

και ότι η αυτεπάρκεια μπορεί να θεωρηθεί ως ένας από αυτούς που είναι άκρως απαραίτητοι για την ανάπτυξη του πληροφοριακού γραμματισμού.

Η μέτρηση του επιπέδου αυτεπάρκειας βασίζεται σε προσωπικές απόψεις που αφορούν συγκεκριμένες συμπεριφορές και γι αυτό η δημιουργία ενός μοντέλου αποτύπωσης είναι πολύ δύσκολη. Συγκεκριμένα είναι πολύ δύσκολη καθώς το κάθε μοντέλο θα πρέπει να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις μίας συγκεκριμένης έρευνας με εστιασμένο δείγμα. Για παράδειγμα ένα άτομο μπορεί να επιδείξει υψηλό επίπεδο αυτεπάρκειας σε έναν συγκεκριμένο τομέα, αλλά αντίθετα να επιδείξει χαμηλό σε έναν άλλο. Το επίπεδο της αυτεπάρκειας μετράται σε βαθμούς σιγουριάς και αυτοπεποίθησης κάλυψης μίας συγκεκριμένης εργασίας. Γι αυτό το λόγο αν και η αυτοαξιολόγηση θεωρείται μάλλον μία υποκειμενική μέθοδος με πολλά προβλήματα στη συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει να ακολουθηθεί αυτός ο δρόμος, δηλαδή της άμεσης απάντησης από το δείγμα μας μέσα από τη συμπλήρωση συγκεκριμένης κλίμακας. Για τον ερευνητή η διαδικασία δημιουργίας του ερωτηματολογίου και των κλιμάκων είναι μία επίπονη διαδικασία. Ουσιαστικά θα πρέπει να μετρηθεί η άποψη του δείγματος σε σχέση με την πραγματική συμπεριφορά (Zimmerman, 1995). Η αναγκαιότητα μέτρησης της αυτεπάρκειας του ατόμου όσον αφορά στον πληροφοριακό γραμματισμό σχετίζει την επίδραση του πληροφοριακού γραμματισμού με τις εκφάνσεις της καθημερινότητας και την απόδοση του ατόμου στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Το ερωτηματολόγιο

Δομή

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία που αναγνώστηκε, απαραίτητο συστατικό μίας έρευνας με ερωτηματολόγιο θεωρείται η δήλωση στους συμμετέχοντες των παραμέτρων και της φύσης της έρευνας. Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει η εμπιστοσύνη του κοινού, αρχικά για να συμμετέχει σε αυτή και σε δεύτερον για να δοθούν οι απαντήσεις που πραγματικά ισχύουν. Ο ερευνητής δίνοντας ένα ερωτηματολόγιο εξοικονομεί το χρόνο που απαιτείται για την απάντηση σε πιθανές ερωτήσεις των ερωτώμενων σχετικά με την έρευνα. Επομένως – όπως και έγινε –

τοποθετήθηκε ένα εισαγωγικό σημείωμα στην πριν από το σώμα των ερωτήσεων σελίδα για να εξυπηρετηθεί ο σκοπός αυτός.

Η δομή του ερωτηματολογίου που διαμορφώθηκε χωρίζεται σε δύο μεγάλες ενότητες. Σε πρώτο επίπεδο στόχος ήταν να συλλεχθούν στοιχεία σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματός μας και σε δεύτερο επίπεδο η συμπεριφορά του χρήστη. Το σύνολο των ερωτήσεων που τέθηκαν στους συμμετέχοντες ήταν 12. Οι απαντήσεις τους αποτυπώθηκαν σε κλίμακα Likert που αποτελεί την πιο ενδεικτική μέθοδο για την καταγραφή απόψεων μεγάλων πληθυσμών. Η λογική της χρήσης της κλίμακας Likert βασίζεται στο γεγονός ότι μέσα από αυτή θα σκιαγραφηθεί η στάση προς ένα φαινόμενο.

Παράδειγμα ερώτησης από το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε

Παρακαλώ σημειώστε πόσο καιρό έχετε εμπειρία στη χρήση υπολογιστών ή και διαδικτύου:

	Καθόλου	< 1 χρόνο	1-2 χρόνια	3-5 χρόνια	5 - 7 χρόνια	> 7 χρόνια
1. Ηλεκτρονικό Υπολογιστή						
2. Διαδίκτυο						

Πίνακας 1: Παράδειγμα χρήσης κλίμακα Likert

Τα πλεονεκτήματα της χρήσης της κλίμακας Likert είναι αρκετά αφού είναι απλή στην κατασκευή, μπορεί να καλύψει πολυδιάστατα ένα ζήτημα, είναι πιο αξιόπιστη από τη χρήση διαφορικής κλίμακας κ.α.

Η διαδικασία

Η παρούσα υποενότητα θα σκιαγραφήσει τα μεθοδολογικά βήματα που ακολουθήθηκαν για την ολοκλήρωση της εργασίας, τα οποία σε επίπεδο σχεδιασμού και υλοποίησης βασίστηκαν στη μεθοδολογία του Javeau (2000). Συγκεκριμένα:

1. Επικοινωνία με τον επιβλέποντα καθηγητή για τον ακριβή προσδιορισμό του αντικειμένου μελέτης
2. Προσδιορισμός των υποθέσεων εργασίας.

3. Επιλογή εργαλείου συλλογής δεδομένων
4. Βιβλιογραφική επισκόπηση. Αναζήτηση ψηφιακών τεκμηρίων σε βάσεις δεδομένων και έντυπο υλικό σε βιβλιοθήκες
5. Προσδιορισμός δείγματος. Το δείγμα μας θα ήταν τυχαίοι χρήστες της βιβλιοθήκης του ΤΕΠΑ.
6. Σύνταξη ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο διαμορφώθηκε από την επιβλέπουσα καθηγήτριά μας, προκειμένου να καλύπτει τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν.
7. Υλοποίηση έρευνας.
8. Ανάλυση δεδομένων με τη χρήση SPSS.
9. Σύνταξη εργασίας με δομή που είχε προσυμφωνηθεί με τον επιβλέποντα καθηγητή.

Το δείγμα

Αυτή η έρευνα απευθύνεται στους χρήστες της βιβλιοθήκης του ΤΕΠΑ και έχει ως σκοπό τη διερεύνηση της χρήσης των πηγών πληροφόρησης της βιβλιοθήκης, καθώς και το βαθμό ανάπτυξης δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού. Η φύση του δείγματος είναι τυχαία, δεν εστιάζει σε συγκεκριμένη ομάδα ατόμων. Τα άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα ήταν 300 (168 άνδρες και 132 γυναίκες).

Για τη συγκέντρωση των απαντήσεων η ερευνήτρια Παναγιώτου Νεοφύτα επισκέφτηκε τους χώρους της βιβλιοθήκης και μοίρασε τα ερωτηματολόγια στους χρήστες προκειμένου να τους λύσουμε οποιαδήποτε απορία είχαν, καθώς και τους ενθάρρυνε να είναι πιο ειλικρινείς στις απαντήσεις που θα δίνανε. Η παρουσία μας ήταν σωστή, καθώς πολλές φορές χρειάστηκε να λυθούν ζητήματα που προέκυπταν.

Το εργαλείο ανάλυσης

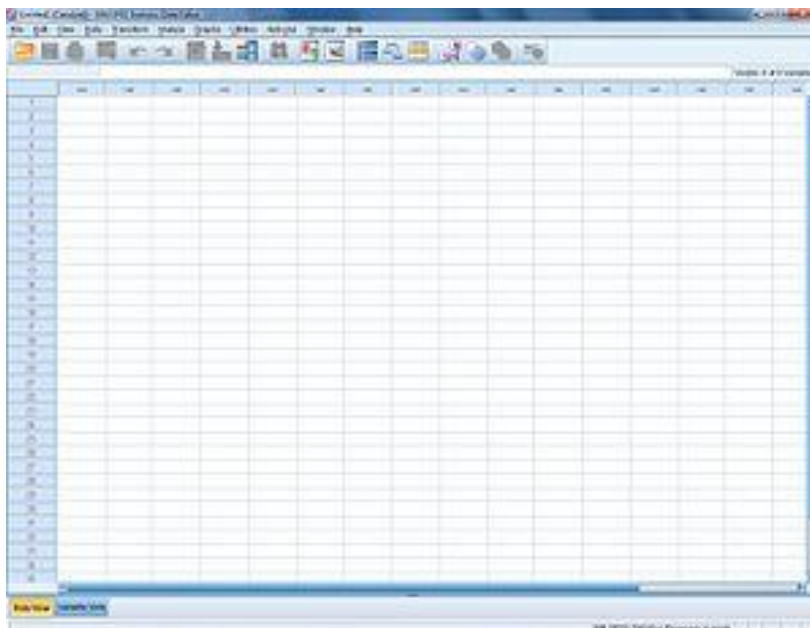
Το SPSS (Στατιστικό Πακέτο για τις Κοινωνικές Επιστήμες) είναι ένα σύστημα διαχείρισης δεδομένων και την ανάλυση στατιστικών δεδομένων. Κάποιες λειτουργίες του για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων, είναι συχνότητες,

διαγράμματα και πίνακες, διαδικασίες όπως ανάλυση διακύμανσης (ANOVA), παραγοντική ανάλυση, ανάλυση διασποράς. Το SPSS είναι ιδιαίτερα κατάλληλο για να ερευνήσει την έρευνα. Το SPSS απαιτεί την ενότητα Βασικό Σύστημα για να τρέξει, αλλά μπορεί να απαιτείται να χρησιμοποιήσετε άλλες ενότητες για τη διεξαγωγή ειδικών αναλύσεων που δεν υποστηρίζεται από το προϊόν βάσης.

Οι βασικές λειτουργίες του στατιστικού πακέτου είναι:

1. Εισαγωγή δεδομένων, δημιουργία μεταβλητών, αλλαγές στις τιμές των μεταβλητών, βασικές εργασίες με τα δεδομένα που βοηθούν στον έλεγχο του αρχείου δεδομένων.
2. Μετασχηματισμοί των δεδομένων.
3. Ανάλυση των δεδομένων η οποία περιλαμβάνει απλά περιγραφικά μέτρα, περιγραφικά διαγράμματα, παραμετρική σύγκριση μέσω ανεξάρτητων ομάδων, παραμετρική σύγκριση δύο εξαρτημένων ομάδων, παραμετρική σύγκριση περισσότερων από δύο ανεξάρτητες ομάδες, αντίστοιχες προς τα παραπάνω παραμετρικές συγκρίσεις, γραμμική παλινδρόμηση, ανάλυση κατηγορικών δεδομένων.

Στην εικόνα που ακολουθεί βλέπουμε την οθόνη εισαγωγής δεδομένων, όπως χρησιμοποιήθηκε για τις ανάγκες της εργασίας.

Εικόνα 6: Το εργαλείο SPSS

Λόγοι επιλογής SPSS

Το SPSS είναι ένα ευρέως διαδεδομένο στατιστικό πακέτο που χρησιμοποιείται κυρίως από πολιτικές και κοινωνικές επιστήμες. Η ευρεία διάδοσή του είναι δίκαιη, ειδικά αν αναλογισθεί κανείς τους παρακάτω παράγοντες:

1. Η δύναμη της συνήθειας: το SPSS είναι σε χρήση περίπου από τα τέλη της δεκαετίας του 1960, όταν και το ανέπτυξε ο Norman Nie (πολιτικός επιστήμων), όπου αρχικά παρουσιάστηκε ως στατιστικό πακέτο για τις κοινωνικές επιστήμες. Το όνομά του έκτοτε έχει αλλάξει για εμπορικούς σκοπούς, ώστε να γίνει γνωστό κι έξω από την ακαδημαϊκή κοινότητα.
2. Συγκριτικά με άλλα μεγάλα στατιστικά πακέτα, φαίνεται να είναι το ευκολότερο στη χρήση.
3. Αποτελεί πρόγραμμα που μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποιος σε λειτουργικό περιβάλλον Windows, αν και παρέχεται δυνατότητα σύνταξης εντολών από τον ίδιο τον χρήστη, ενώ παράλληλα προσφέρει μεγάλη ποικιλία εξαγόμενων μορφών αρχείων, όπως είναι για παράδειγμα τα αρχεία κειμένου και υπολογιστικών φύλλων.

4. Παρέχει τέλος τη δυνατότητα εισαγωγής δεδομένων από άλλα ευρέως χρησιμοποιούμενα εργαλεία κοινωνικών επιστημών, γεγονός που μειώνει σημαντικά το χρόνο εργασίας που απαιτείται για τη διερεύνηση νέων στοιχείων.
5. Τέλος, έχει πολλές δυνατότητες ομαδοποίησης των αποτελεσμάτων με σκοπό την εύκολη εξαγωγή συμπερασμάτων.

Κεφάλαιο 5^ο - Αποτελέσματα

Δημογραφικά

Το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων της έρευνας αποτελείτο από άνδρες (56%), ενώ οι πιο δημοφιλείς ηλικιακές ομάδες κινούνται ανάμεσα στα 19-22 έτη. Αυτά άλλωστε είναι τα ηλικιακά έτη που σχετίζονται με την προπτυχιακή φάση της προπτυχιακής ακαδημαϊκής ζωής. Από τους παρακάτω πίνακες είναι οφθαλμοφανές ότι το σύνολο του δείγματος αποτελείτο από προπτυχιακούς φοιτητές.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Άνδρας	168	56,0	56,0	56,0
Γυναίκα	132	44,0	44,0	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 2: Φύλλο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 17	26	8,7	8,7	8,7
18	22	7,3	7,3	16,0
19	58	19,3	19,3	35,3
20	56	18,7	18,7	54,0
21	67	22,3	22,3	76,3
22	59	19,7	19,7	96,0
23	12	4,0	4,0	100,0
Total	300	100,0	100,0	

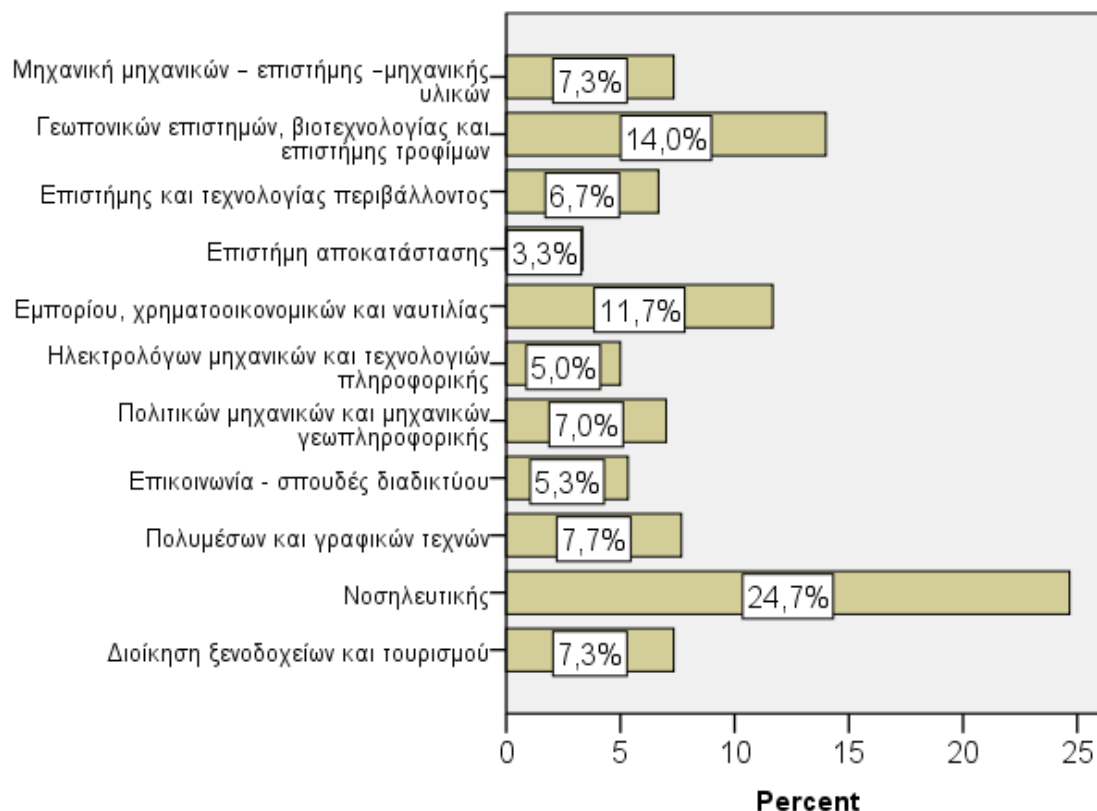
Πίνακας 3: Ηλικία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Προπτυχιακός φοιτητής	300	100,0	100,0	100,0

Πίνακας 4: Ιδιότητα

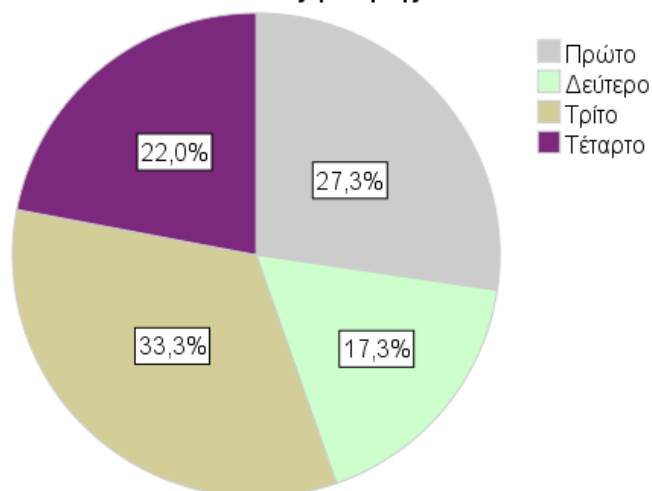
Όσον αφορά στην ταυτότητα των φοιτητών, δηλαδή το Τμήμα στο οποίο ανήκουν, το 24.7% απάντησε ότι ανήκει στο Τμήμα Νοσηλευτικής και το 14% στο τμήμα Γεωπονικών Επιστημών. Το σύνολο των απαντήσεων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα. Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος ήταν τριτοετείς και τεταρτοετείς.

Παρακαλώ αναφέρετε το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο στο οποίο ανήκετε:

Γράφημα 1: Τμήμα Φοίτησης

Αν είστε προπτυχιακός φοιτητής παρακαλώ αναφέρετε το έτος φοίτησης:

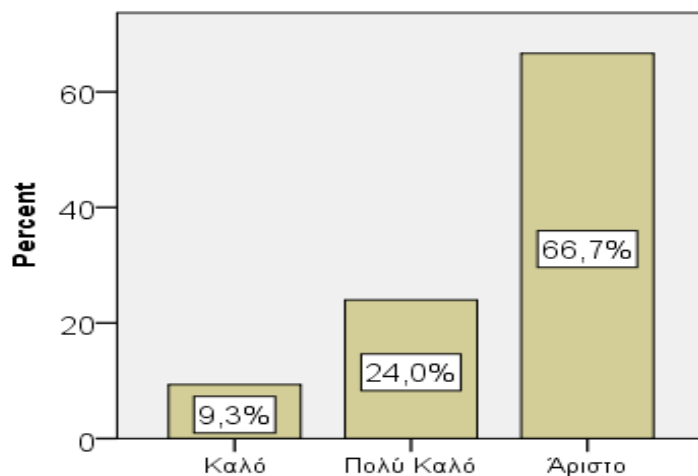
Γράφημα 2: Έτος φοίτησης

Από άποψη γνώσεων ξένης γλώσσας η πλειοψηφία δήλωσε ότι γνωρίζει την αγγλική και σε δεύτερο επίπεδο γαλλικά και ιταλικά. Η τρίτη σε σειρά γλώσσα την οποία μιλούν οι φοιτητές του δείγματος ήταν τα γερμανικά. Το επίπεδο γνώσης της αγγλικής γλώσσας είναι κατά κύριο λόγο άριστο, ενώ μόλις το 9.3% δήλωσε ότι το επίπεδο γνώσης τους είναι καλό. Αντίστοιχα το σύνολο των συμμετεχόντων που γνωρίζουν αγγλικά δήλωσε ότι έχει μέτρια γνώση, ενώ το σύνολο των φοιτητών που γνώριζε γερμανικά, το έκανε σε άριστο επίπεδο. Από την άλλη πλευρά το σύνολο των φοιτητών που γνώριζε ιταλικά το έκανε σε καλό επίπεδο.

	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
αγγλική	300	73,2%	138,2%
γαλλική	70	17,1%	32,3%
γερμανική	17	4,1%	7,8%
ιταλική	23	5,6%	10,6%
Total	410	100,0%	188,9%

Πίνακας 5: Γνώση γλώσσας

Παρακαλώ σημειώστε το επίπεδο γνώσης σας στις παρακάτω γλώσσες: Αγγλική

Πίνακας 6: Επίπεδο γνώσης αγγλικής

Στο επίπεδο γνώσης Η/Υ, οι φοιτητές μοιάζουν να είναι έμπειροι αφού έχουν σε μεγάλο ποσοστό εμπειρία πάνω από 7 χρόνια. Μόλις 20 φοιτητές δήλωσαν μικρή εμπειρία μεταξύ 3-5 χρόνια.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 3-5 χρόνια	20	6,7	6,7	6,7
Valid 5 - 7 χρόνια	30	10,0	10,0	16,7
Valid > 7 χρόνια	250	83,3	83,3	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 7: Παρακαλώ σημειώστε πόσο καιρό έχετε εμπειρία στη χρήση υπολογιστών ή και διαδικτύου: Ηλεκτρονικό Υπολογιστή

Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι η αδυναμία χρήσης έντυπων επιστημονικών περιοδικών αφού το 35% δεν έχει χρησιμοποιήσει ποτέ και μόλις το 17% τα έχει χρησιμοποιήσει περισσότερες από 10.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Περισσότερες από 10	51	17,0	17,0	17,0
Valid 4-6	142	47,3	47,3	64,3
Valid ποτέ	107	35,7	35,7	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 8: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Έντυπα επιστημονικά περιοδικά

Αυτεπάρκεια και πληροφοριακός γραμματισμός στο ΤΕΠΑΚ

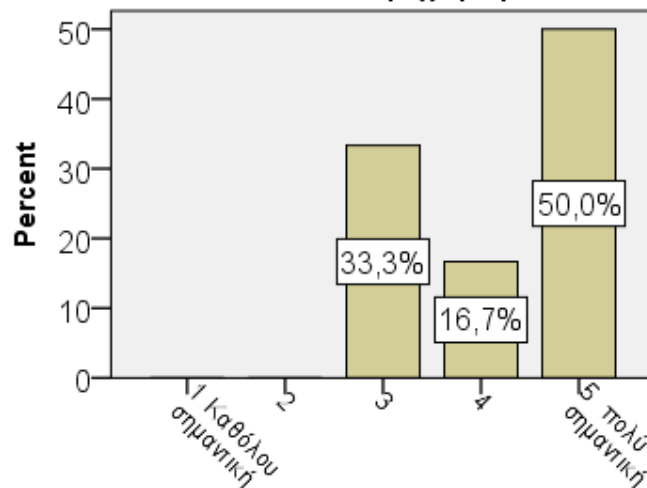
Αντίθετα τα ποσοστά χρήσης έντυπων περιοδικών ποικίλης ύλης έδειξαν διαφορετική εικόνα από εκείνη των επιστημονικών. Το 54.3% χρησιμοποίησε πάνω από 10 φορές τα έντυπα περιοδικά ποικίλης ύλης, ενώ ποτέ μόλις το 14%.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Περισσότερες από 10	163	54,3	54,3	54,3
7-10	19	6,3	6,3	60,7
4-6	37	12,3	12,3	73,0
1-3	39	13,0	13,0	86,0
ποτέ	42	14,0	14,0	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 9: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Έντυπα περιοδικά ποικίλης ύλης

Το 50% των συμμετεχόντων θεωρεί πολύ σημαντική η χρήση ηλεκτρονικών πηγών, ενώ καμία απάντηση δεν συγκεντρώθηκε στην απάντηση καθόλου.

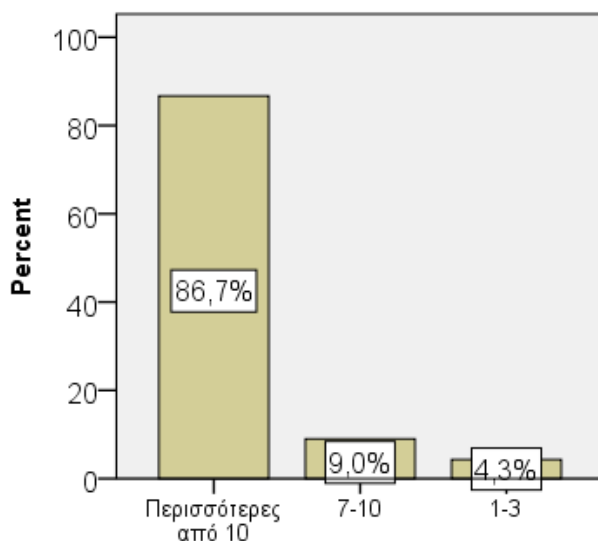
Πόσο σημαντική είναι για εσάς προσωπικά η χρήση ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης για τους παρακάτω λόγους: Ανάκτηση πληροφοριών για προσωπική ενημέρωση και ψυχαγωγία

Πίνακας 10: Σημαντικότητα χρήσης ηλεκτρονικών πηγών για ψυχαγωγία

Η χρήση των μονογραφιών θεωρείται σημαντική από τους χρήστες και φαίνεται από τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν πάνω από 10 φορές χρήση. Μόλις το 4.3% χρησιμοποίησε 1-3 φορές μονογραφίες μέσα στο εξάμηνο.

Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Μονογραφίες, βιβλία, εγχειρίδια

Πίνακας 11: Χρήση εξαμήνου μονογραφιών

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα δήλωσαν στην πλειοψηφία τους 41.3% ότι χρησιμοποίησαν μία με τρεις φορές έντυπα ευρετήρια περιοδικών και επιτομές. Καμία φορά δεν έχουν χρησιμοποιήσει το εργαλείο το 25.3%

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Περισσότερες από 10	51	17,0	17,0	17,0
7-10	30	10,0	10,0	27,0
4-6	124	41,3	41,3	68,3
1-3	19	6,3	6,3	74,7
ποτέ	76	25,3	25,3	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 12: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Έντυπα ευρετήρια περιοδικών και επιτομές

Οι εγκυκλοπαίδειες θεωρούνται ως σημαντική πηγή ενημέρωσης για τους μισούς συμμετέχοντες αφού το αθροιστικό ποσοστό 53.7% δήλωσε ότι έκανε σημαντική χρήση (7 φορές και πάνω) των εγκυκλοπαιδειών. Το 64% των φοιτητών επίσης δήλωσε ότι χρησιμοποίησε έντονα τον online κατάλογο της βιβλιοθήκης γεγονός που σηματοδοτεί ταυτόχρονα και τη σημασία της βιβλιοθήκης ως πηγής πληροφόρησης.

Αυτεπάρκεια και πληροφοριακός γραμματισμός στο ΤΕΠΑΚ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Περισσότερες από 10	99	33,0	33,0	33,0
7-10	62	20,7	20,7	53,7
1-3	100	33,3	33,3	87,0
ποτέ	39	13,0	13,0	100,0
Total	300	100,0	100,0	

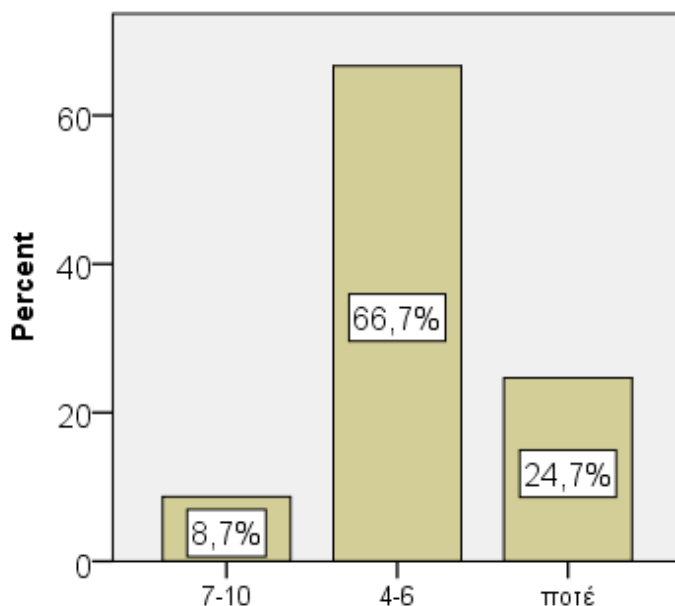
Πίνακας 13: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Έντυπες εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, στατιστικά δεδομένα, βιογραφίες

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Περισσότερες από 10	192	64,0	64,0	64,0
7-10	93	31,0	31,0	95,0
1-3	15	5,0	5,0	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 14: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Online κατάλογος της Βιβλιοθήκης

Το 66.7% δήλωσε ότι μέσα στο εξάμηνο χρησιμοποίησε 4-6 φορές τη βιβλιογραφία που περιλαμβάνεται μέσα σε περιοδικά και βιβλία. Αντίθετα απογοητευτικά είναι τα δεδομένα για τη χρήση βάσεων δεδομένων από τη βιβλιοθήκη. Το 56.3% χρησιμοποίησε σε περιορισμένο βαθμό 1-3 φορές τις βάσεις στις οποίες έχει πρόσβαση η βιβλιοθήκη.

Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Βιβλιογραφία που περιλαμβάνεται σε βιβλία ή άρθρα περιοδικών

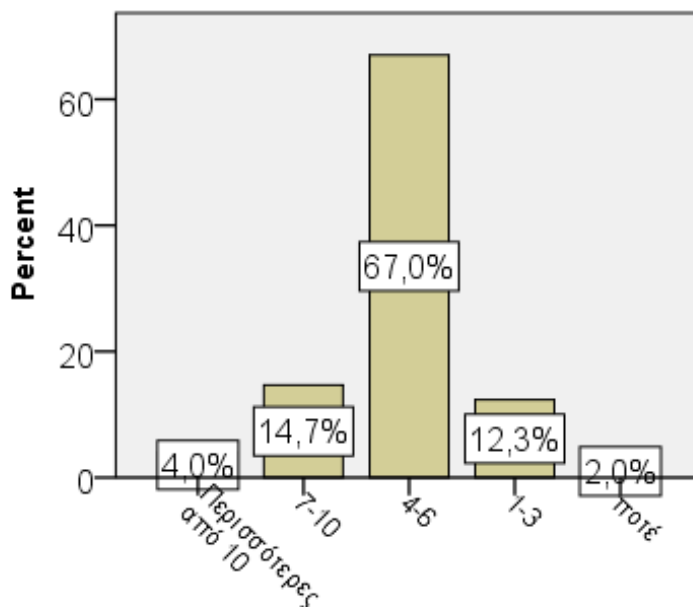
Πίνακας 15: Βιβλιογραφία που περιλαμβάνεται σε βιβλία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Περισσότερες από 10	43	14,3	14,3	14,3
7-10	70	23,3	23,3	37,7
4-6	12	4,0	4,0	41,7
1-3	169	56,3	56,3	98,0
ποτέ	6	2,0	2,0	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 16: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Βάσεις δεδομένων προσβάσιμες από τη βιβλιοθήκη (Web of Science, Scopus, ICAP online, κλπ.)

Όσον αφορά στη χρήση ηλεκτρονικά περιοδικά μέσα από τη σύμπραξη της HEAL link η χρήση κινείται σε μέτρια επίπεδα και είναι ποσοστό αλληλένδετο με τη χρήση των ηλεκτρονικών περιοδικών που παρουσιάστηκε σε προηγούμενες σελίδες. Αντίθετα η χρήση του διαδικτύου θεωρείται βασική για τους συμμετέχοντες, αφού το 99% χρησιμοποιεί πάνω από 10 φορές το διαδίκτυο μέσα στο εξάμηνο.

Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Ηλεκτρονικά περιοδικά προσβάσιμα από τη βιβλιοθήκη (μέσω Heal link, κλπ.)

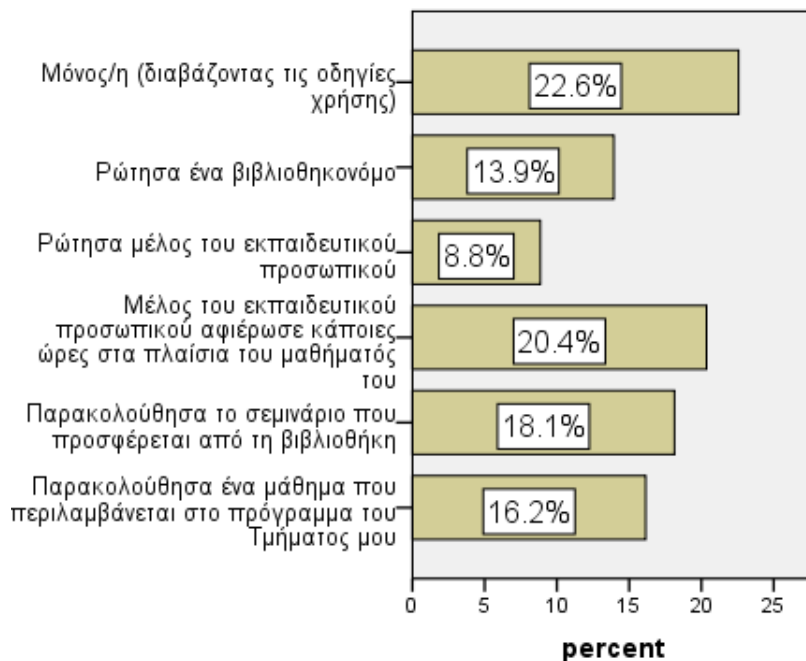
Γράφημα 3: Χρήση περιοδικών Heal Link

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Περισσότερες από 10	297	99,0	99,0	99,0
7-10	3	1,0	1,0	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 17: Εξαμηνιαία χρήση πηγής: Internet ή WWW

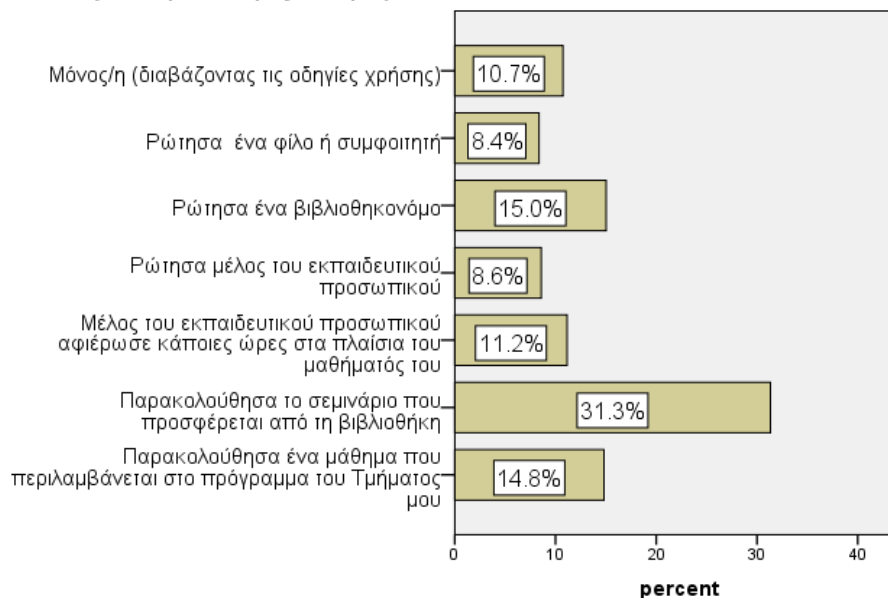
Η ενημέρωση του κοινού για τις πηγές πληροφόρησης που χρησιμοποιεί γίνεται κατά κύριο λόγο από τους ίδιους και σε δεύτερο επίπεδο από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Ταυτόχρονα σημαντικό ρόλο στην ενημέρωση του κοινού φαίνεται πως έπαιξαν και τα σεμινάρια της βιβλιοθήκης. Αντίστοιχα το κοινό για να ενημερωθεί για τις πηγές πληροφόρησης της βιβλιοθήκης βασίστηκαν κατά κύριο λόγο στα σεμινάρια που διοργανώνει η βιβλιοθήκη και σε δεύτερο επίπεδο απευθύνονται σε έναν βιβλιοθηκονόμο.

Αν χρησιμοποιείτε πηγές πληροφόρησης, παρακαλώ προσδιορίστε πώς ενημερωθήκατε για μεθόδους αναζήτησης πληροφοριών; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία)

Γράφημα 4: Ενημέρωση για χρήση πηγών

Αν χρησιμοποιείτε τις πηγές της βιβλιοθήκης, παρακαλώ προσδιορίστε πώς ενημερωθήκατε για μεθόδους αναζήτησης πληροφοριών; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία)

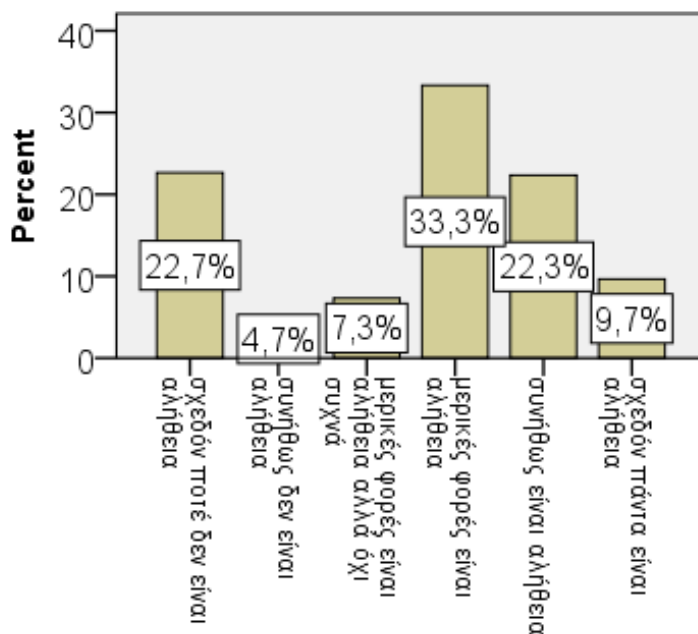

Γράφημα 5: Ενημέρωση για χρήση πηγών βιβλιοθήκης

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα δεν νιώθουν και πολύ ικανοί να προσδιορίσουν την πληροφορία που χρειάζονται, παρά μόνο μερικές φορές. μόλις

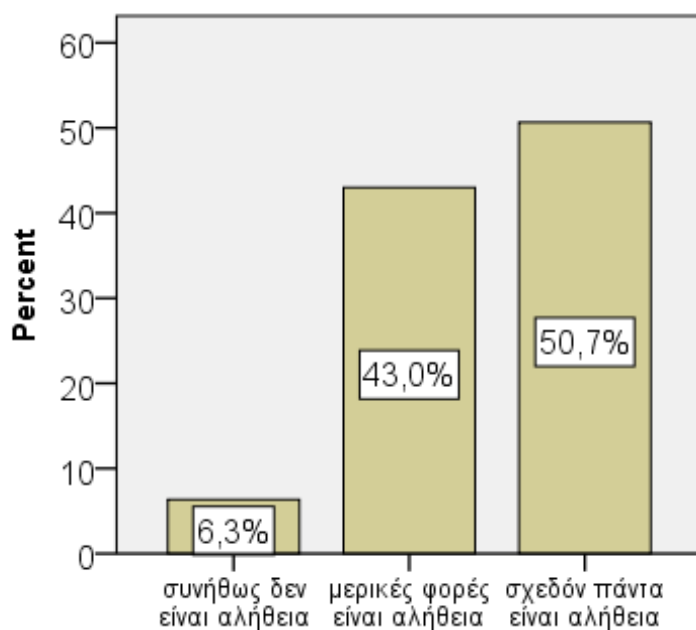
το 9.7 έχει μεγάλη αυτοπεποίθηση. Από την άλλη πλευρά νιώθει σίγουρο για την εύρεση πηγών πληροφόρησης.

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να προσδιορίζω την πληροφορία που χρειάζομαι

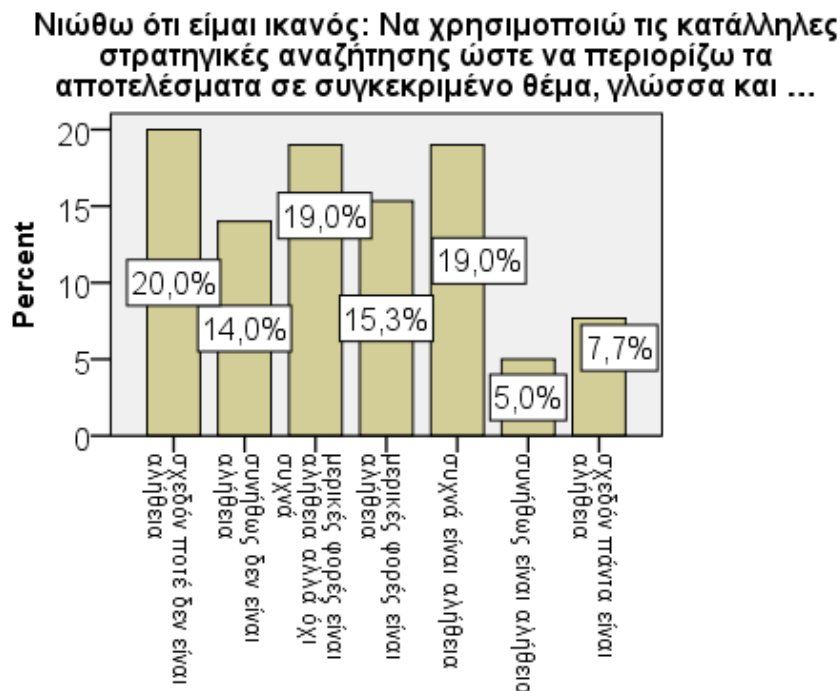
Γράφημα 6: Ικανότητα προσδιορισμού πληροφορίας

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να εντοπίζω πολλές διαφορετικές πιθανές πηγές πληροφόρησης

Γράφημα 7: Ικανότητα εντοπισμού πηγών

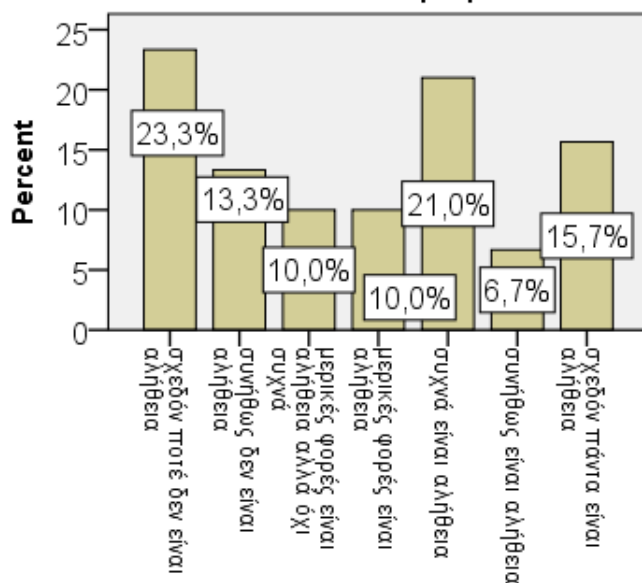
Το κοινό δεν είναι απόλυτά σίγουρο για τις στρατηγικές που θα ακολουθήσει για την εύρεση της πληροφορίας. Σίγουρα δεν μπορούν να περιορίσουν με άνεση την αναζήτησή τους.

Γράφημα 8: Ικανότητα στρατηγικής αναζήτησης

Αντίστοιχα ήταν τα αποτελέσματα για τη χρήση τελεστών Boolean. Οι απαντήσεις ήταν μοιρασμένες με ένα περιορισμένο κοινό να νιώθει

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να ξεκινώ μία στρατηγική αναζήτησης χρησιμοποιώντας λέξεις κλειδιά και Boolean λογική

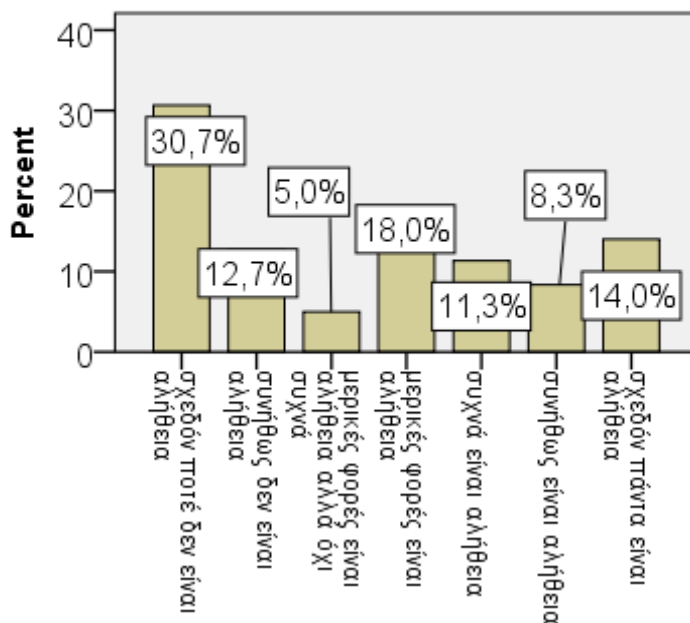

ασφάλεια.

Γράφημα 9: Αναζήτηση με Boolean τελεστές

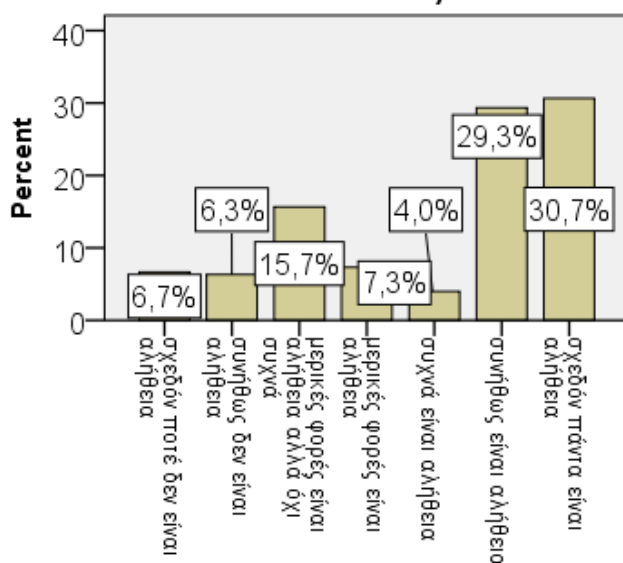
Οι χρήστες του ΤΕΠΑΚ δεν είναι ικανοί σε μεγάλο μέρος τους να εντοπίζουν την πληροφορία που χρειάζονται, αλλά από τη στιγμή που θα τις εντοπίσουν μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν σύμφωνα με το γράφημα 11.

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να αποφασίζω που και πως θα εντοπίζω την πληροφορία που χρειάζομαι

Γράφημα 10: Ικανότητα απόφασης εντοπισμού πληροφορίας

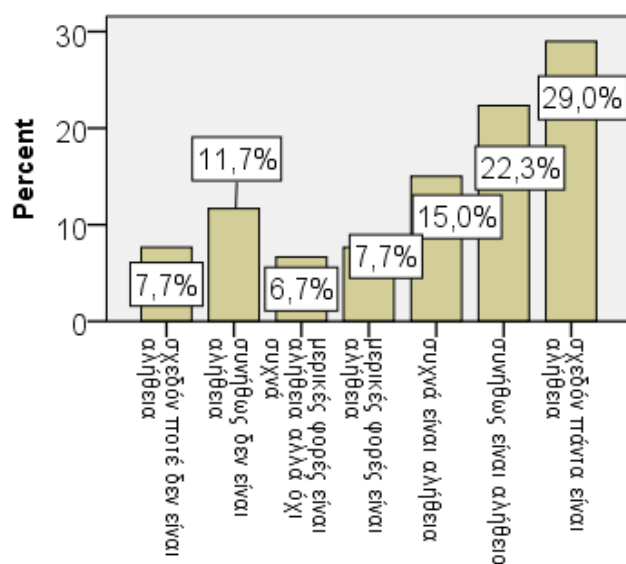
Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να χρησιμοποιώ διαφορετικά είδη έντυπων πηγών (π.χ. βιβλία, περιοδικά, εγκυκλοπαίδειες κλπ)

Γράφημα 11: Ικανότητα εντοπισμού εντύπων

Οι χρήστες είναι ικανοί να χρησιμοποιήσουν τις ηλεκτρονικές πηγές που έχουν στη διάθεσή τους. Αυτό είναι αποτέλεσμα το οποίο συνδέεται με την εμπειρία τους στη χρήση Η/Υ και διαδικτύου.

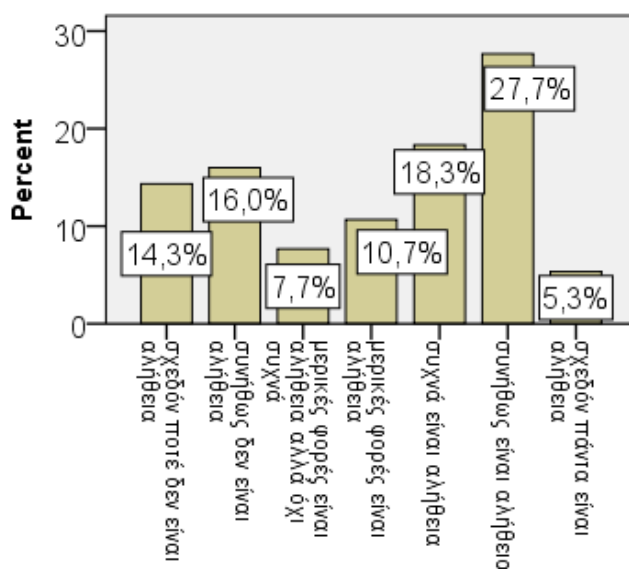
Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να χρησιμοποιώ ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης

Γράφημα 12: Ικανότητα χρήσης ηλεκτρονικών πηγών

Ταυτόχρονα οι συμμετέχοντες στην έρευνα νιώθουν ότι είναι ικανοί να πλοηγηθούν και να εξυπηρετηθούν στους χώρους της βιβλιοθήκης.

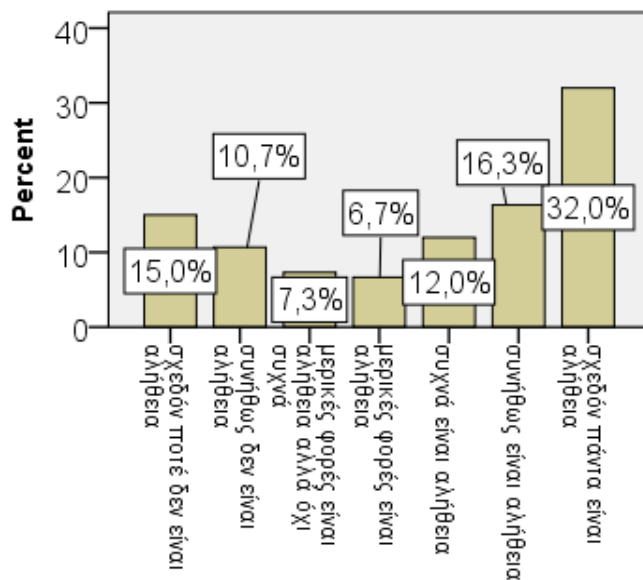
Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να αναζητώ και να εντοπίζω πληροφοριακές πηγές στη βιβλιοθήκη εμπειρικά

Γράφημα 13: Εντοπισμός υλικού στη βιβλιοθήκη

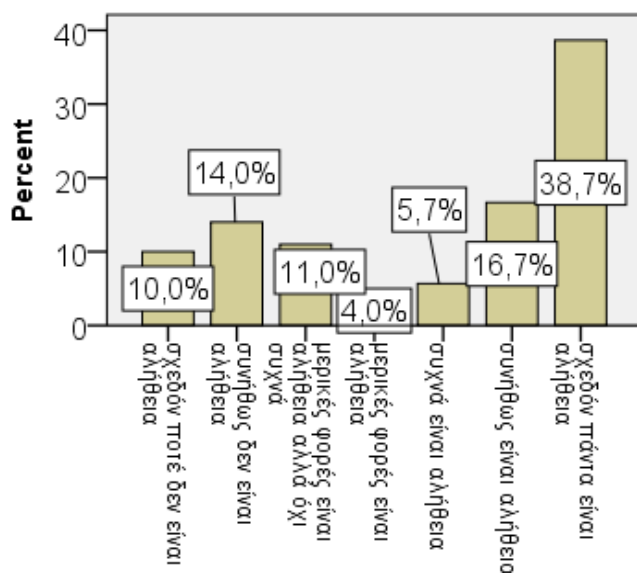
Ο κατάλογος της βιβλιοθήκη αποτελεί σημαντική πύλη μέσα από την οποία μπορούν να ευρεθούν νέες πηγές, αλλά και οι δυνατότητες του διαδικτύου αποτελούν σημαντικό όπλο στη φαρέτρα των φοιτητών.

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να βρίσκω πηγές στη βιβλιοθήκη χρησιμοποιώντας τον κατάλογο της βιβλιοθήκης

Γράφημα 14: Ικανότητα χρήσης καταλόγου

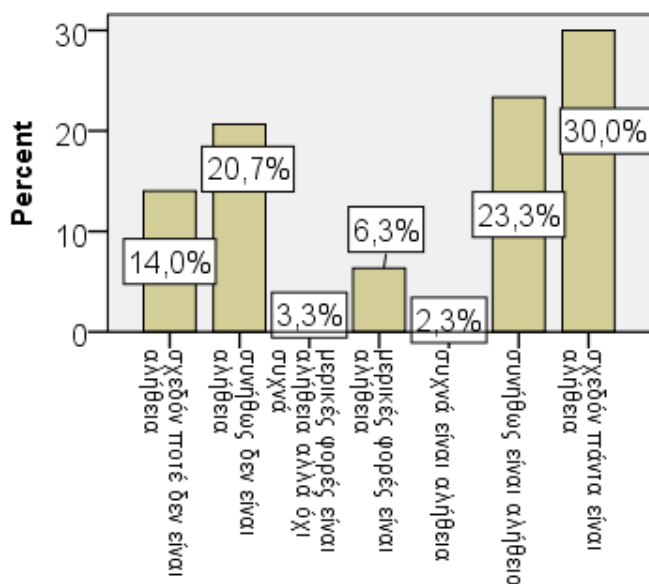
Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να χρησιμοποιώ internet εργαλεία αναζήτησης (όπως μηχανές αναζήτησης & οδηγούς)

Γράφημα 15: Ικανότητα αναζήτησης στο web

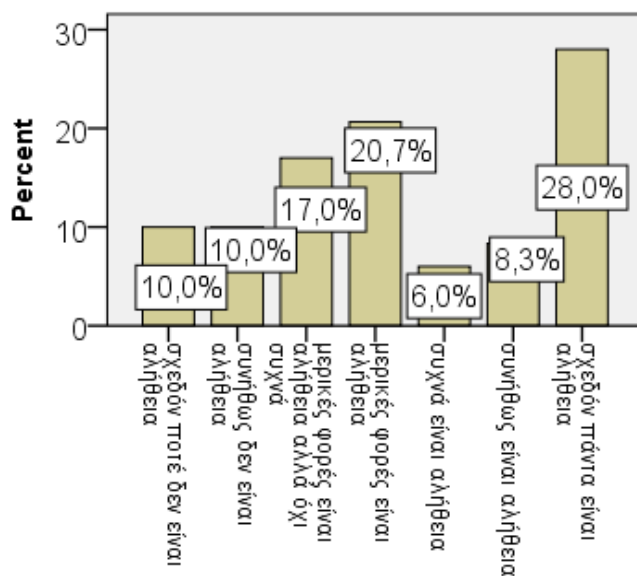
Οι χρήστες της έρευνας μοιάζουν να είναι έμπειροι όσον αφορά στη χρήση πολλαπλών πηγών πληροφόρησης, αλλά και διαφορετικών βιβλιοθηκών. Αυτό είναι σημαντική παράμετρο για έναν φοιτητή.

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να χρησιμοποιώ διαφορετικά είδη βιβλιοθηκών

Γράφημα 16 : Ικανότητα χρήσης διαφορετικών βιβλιοθηκών

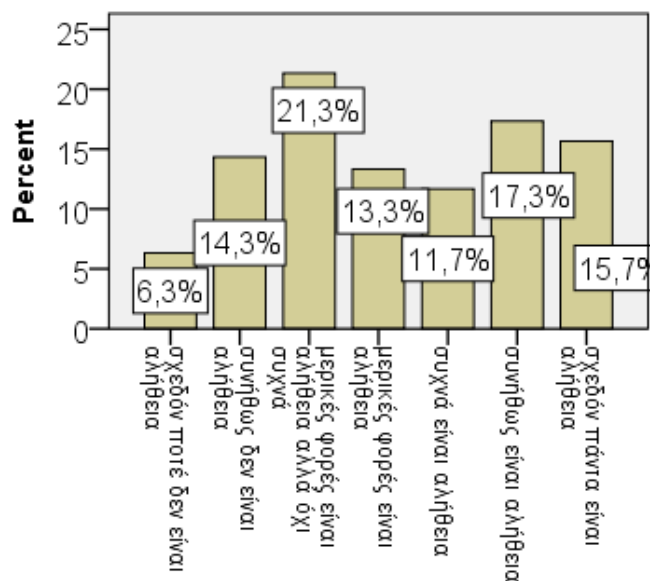
Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να χρησιμοποιώ πολλές πηγές συγχρόνως για να κάνω έρευνα

Γράφημα 17: Ικανότητα χρήσης πολλαπλών πηγών

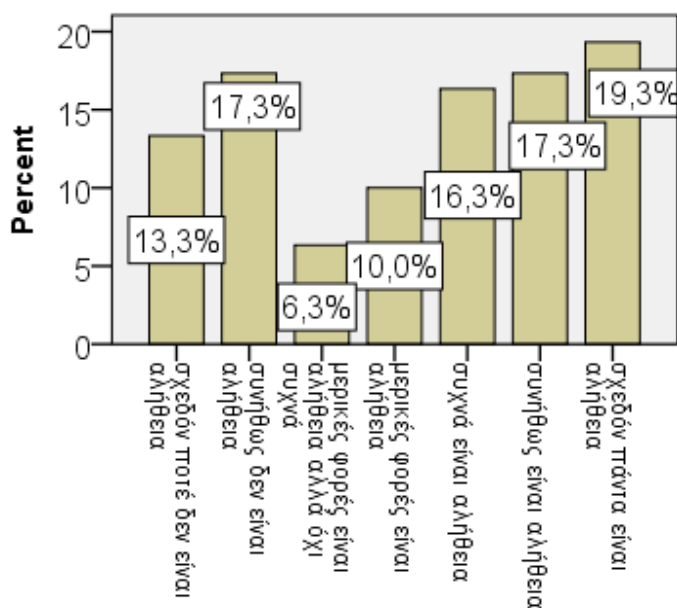
Αυτό που αποτελεί αγκάθι στη συμπεριφορά των χρηστών είναι η ικανότητα προσδιορισμού της αυθεντικότητας μιας πηγής. Από τη στιγμή που θα προσδιοριστεί αυτή η παράμετρος οι φοιτητές είναι ικανοί να επιλέξουν την κατάλληλη πληροφορία για την ανάγκη τους.

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να προσδιορίζω την αυθεντικότητα, επικαιρότητα και αξιοπιστία των πληροφοριακών πηγών

Γράφημα 18: Ικανότητα προσδιορισμού αυθεντικότητας

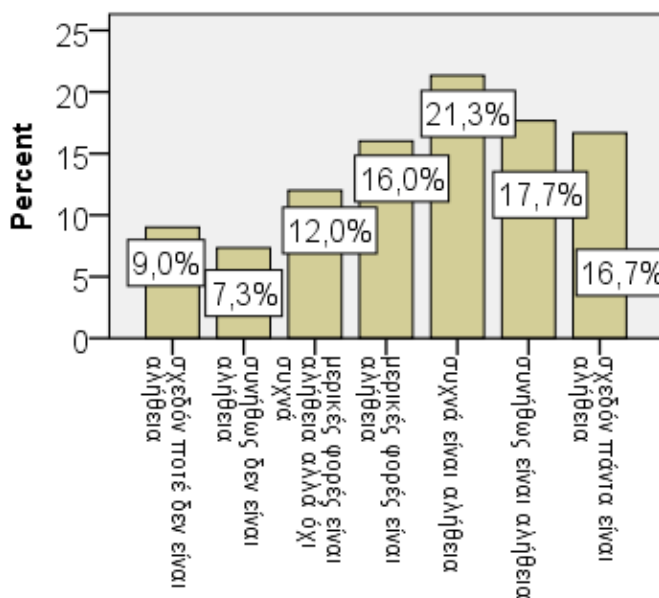
Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να επιλέγω την πιο κατάλληλη πληροφορία σε σχέση με την πληροφοριακή ανάγκη

Γράφημα 19: Ικανότητα επιλογής

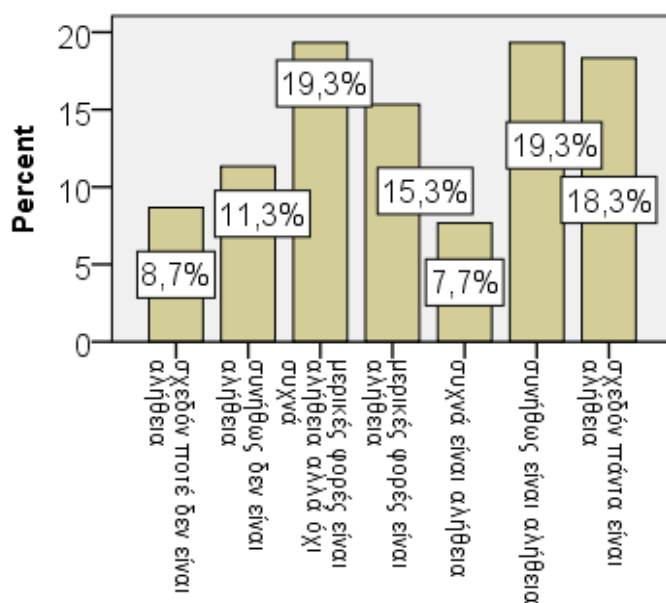
Η συνθετική ικανότητα του κοινού μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη, αφού νιώθουν ικανοί να εντοπίσουν διαφορές και ομοιότητες σε έγγραφα. Από την άλλη πλευρά το κοινό φαίνεται να είναι μοιρασμένο όσον αφορά στην αξιολόγηση του υλικού του web.

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να εντοπίζω τα σημεία στα οποία διαφορετικές πηγές συμφωνούν ή διαφέρουν

Γράφημα 20:Χρήση διαφορετικών πηγών

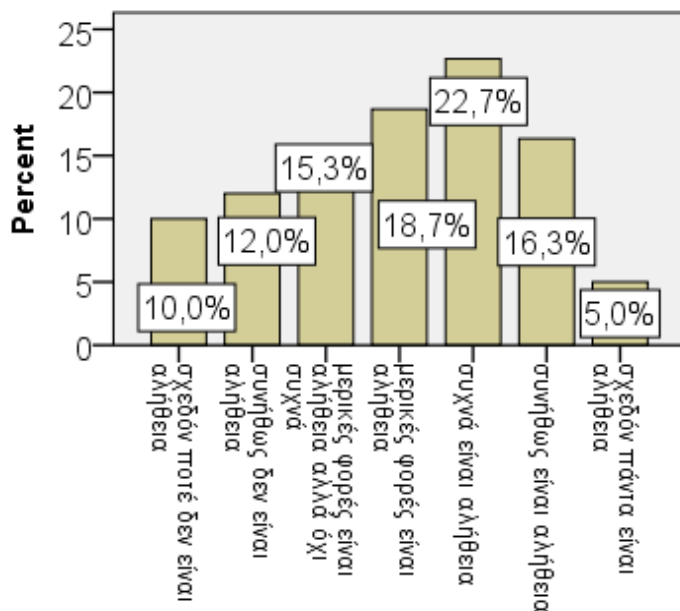
Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να αξιολογώ ελεύθερα προσβάσιμες πηγές μέσω www

Γράφημα 21: Αξιολόγηση πηγών web

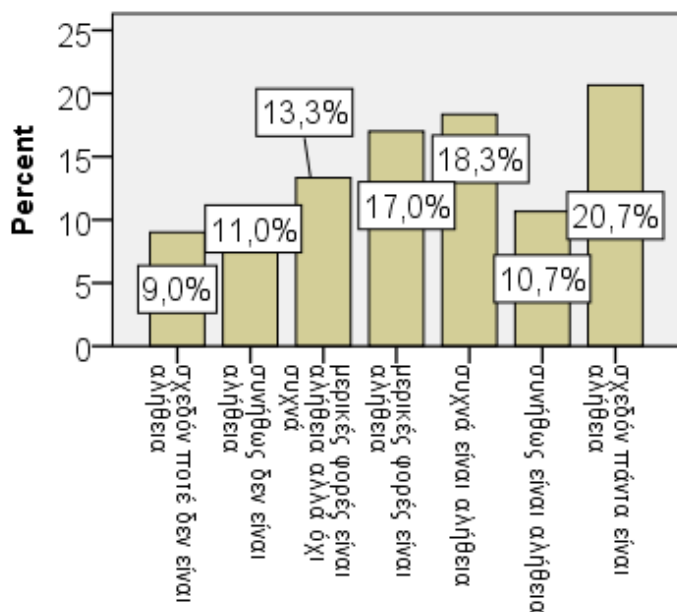
Οι χρήστες είναι ικανοί να συνθέσουν πληροφορίες πηγές που εντόπισαν, αλλά η ικανότητα ερμηνείας της πληροφορίας είναι κάτι που δε μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια.

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να συνθέτω τις νέες αποκτηθείσες πληροφορίες με τις προηγούμενες

Γράφημα 22: Ικανότητα ερμηνείας και σύνθεσης

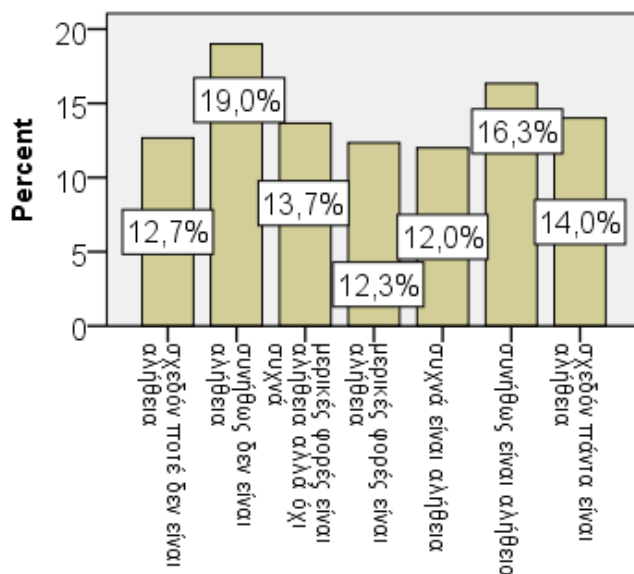
Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να ερμηνεύω την οπτική πληροφορία (π.χ. γραφήματα, πίνακες, διαγράμματα)

Γράφημα 23: Ικανότητα ερμηνείας

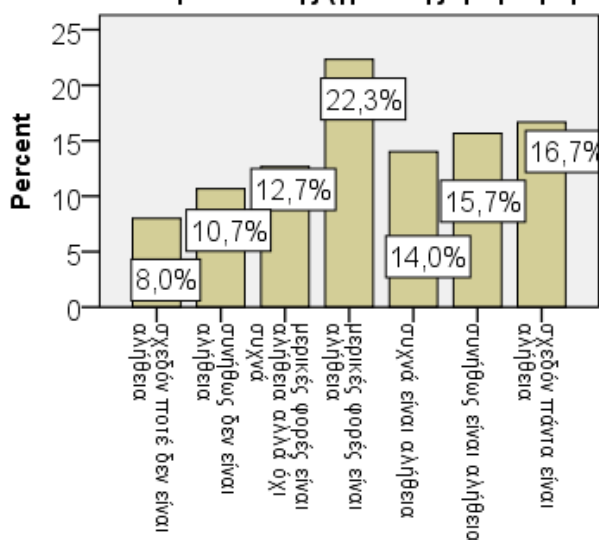
Οι φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα μοιάζουν να μην έχουν τις κατάλληλες γνώσεις για να ολοκληρώσουν μία επιστημονική εργασία. Μόλις το 14% νιώθει ικανό. Από την άλλη η μορφοποίηση ενός τέτοιου κειμένου δεν αποτελεί πρόβλημα, καθώς είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι.

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να γράφω μία ερευνητική εργασία

Γράφημα 24: Ικανότητα συγγραφής εργασίας

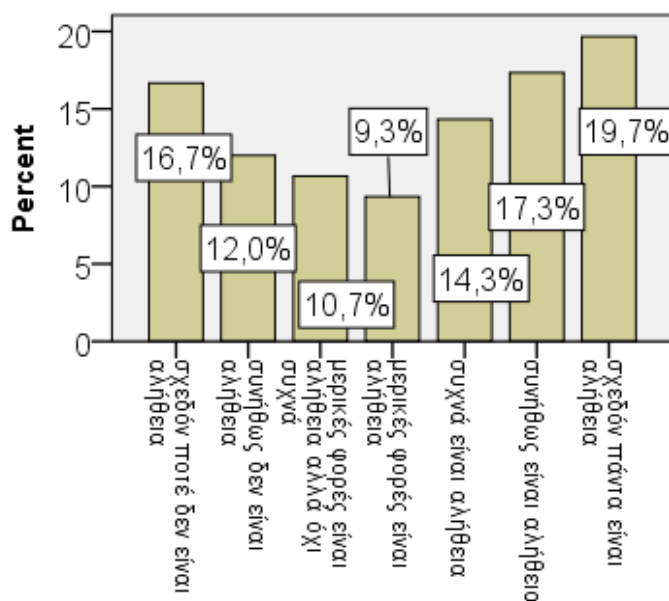
Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να προσδιορίζω το περιεχόμενο και να μορφοποιώ τα μέρη (π.χ. εισαγωγή, συμπεράσματα) μιας παρουσίασης (γραπτής ή προφορικής)

Γράφημα 25: Ικανότητα μορφοποίησης

Οι φοιτητές της έρευνας φαίνεται να μην αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο πρόβλημα εύρεσης βιβλιογραφίας για την ολοκλήρωση μιας ερευνητικής εργασίας, αλλά πάντα υπάρχει ένα ποσοστό που αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα. Η ίδια είναι και η εικόνα των απαντήσεων σχετικά με τη διαμόρφωση των βιβλιογραφικών παραπομπών.

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να βρισκω βιβλιογραφία για κάποιο θέμα

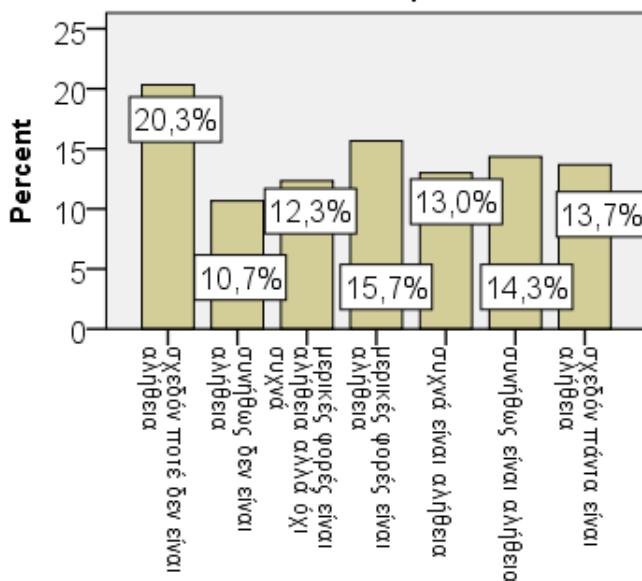
Γράφημα 26: Ικανότητα εύρεσης βιβλιογραφίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
σχεδόν ποτέ δεν είναι αλήθεια	67	22,3	22,3	22,3
συνήθως δεν είναι αλήθεια	30	10,0	10,0	32,3
μερικές φορές είναι αλήθεια αλλά όχι συχνά	34	11,3	11,3	43,7
μερικές φορές είναι αλήθεια	36	12,0	12,0	55,7
συχνά είναι αλήθεια	38	12,7	12,7	68,3
συνήθως είναι αλήθεια	40	13,3	13,3	81,7
σχεδόν πάντα είναι αλήθεια	55	18,3	18,3	100,0
Total	300	100,0	100,0	

Πίνακας 18: Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να δημιουργώ βιβλιογραφικές εγγραφές για διαφορετικά είδη υλικού (π.χ. βιβλία, άρθρα, πτυχιακές εργασίες, επιστημονικές εργασίες, ιστοσελίδες κλπ) σύμφωνα με κάποιο πρότυπο

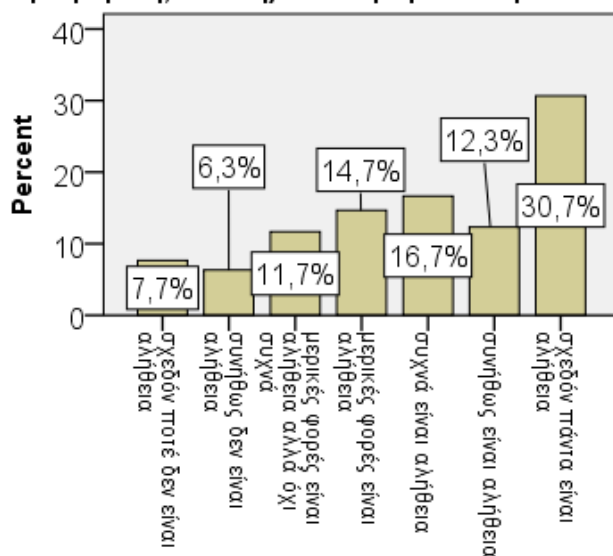
Ανάλογη είναι και η εικόνα για την ικανότητα δημιουργία αναφορών στο τέλος του κειμένου, αλλά και μέσα σε αυτό. Αντίθετα οι φοιτητές μπορούν να δημιουργήσουν μία παρουσίαση ενός πονήματος. Η ικανότητα αυτή σχετίζεται με την ικανότητα χρήσης ενός Η/Υ.

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Να κάνω αναφορές στο τέλος ενός κειμένου και να χρησιμοποιώ παραπομπές μέσα στο κείμενο

Γράφημα 27: Ικανότητα δημιουργίας παραπομπών

Νιώθω ότι είμαι ικανός: Όταν πρέπει να κάνω μια παρουσίαση να επιλέγω την κατάλληλη μορφή (π.χ. γραπτή, προφορική, οπτική) ανάλογα με το θέμα και το κοινό στο ...

Γράφημα 28: Ικανότητα παρουσίασης

Κεφάλαιο 6^ο – Συμπεράσματα, Επίλογος

Τα αποτελέσματα της έρευνας δεν είναι απόλυτα ενθαρρυντικά, αλλά σίγουρα δεν αποτελούν σημαντικό σημείο ανησυχίας. Η βιβλιοθήκη μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες του κοινού, αλλά το διαδίκτυο είναι το βασικό εργαλείο έρευνας. Όσα περιοδικά και πηγές να διαθέτει η βιβλιοθήκη, το κοινό θα στραφεί κατά πρώτο λόγο στο web. Οι νέες τεχνολογίες και οι ξένες γλώσσες αποτελούν σημαντικά όπλα στη φαρέτρα τους τα οποία θα πρέπει να ενταχθούν μέσα σε ένα πλαίσιο εύρεσης και αξιολόγησης της πληροφορίας που για την ώρα δεν την διαθέτουν. Η βιβλιοθήκη και τα προγράμματα που έχει διοργανώσει μέχρι σήμερα έχουν παίξει σημαντικό ρόλο, αλλά ακόμα υπάρχει πολύς δρόμος να καλυφθεί.

Από τη στιγμή που τα αποτελέσματα της αξιολόγησης δεν είναι ενθαρρυντικά, τότε το ίδιο το άτομο μπορεί να οριοθετήσει από μόνο του, τους τομείς δραστηριοποίησής του, δηλαδή τον δισταγμό ανάληψης ευθυνών και πρωτοβουλιών. Η μείωση του άγχους και της αβεβαιότητας του ατόμου με την ταυτόχρονη ανάπτυξη της εμπιστοσύνης στις ικανότητες του είναι το σημείο κλειδί για την προώθηση του πληροφοριακού γραμματισμού. Η αξιολόγηση του επιπέδου αυτεπάρκειας του κάθε ατόμου μπορεί να βοηθήσει τους υπευθύνους, αλλά και το ίδιο να βελτιώσουν την κατάσταση και να καταστήσουν το άτομο ανταγωνιστικό και ισότιμο. Γι αυτό το λόγο οι υπεύθυνοι των βιβλιοθηκών οφείλουν να διεξάγουν συχνές έρευνες στο δείγμα των χρηστών τους ώστε να μπορούν να επέμβουν μέσα από τη δημιουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων και να επιτύχουν τη βελτίωση της κατάστασής τους. Ο βιβλιοθηκονόμος είναι ένας από τους ειδικούς που μπορούν να στραφούν προς αυτή την κατεύθυνση, αφού αντικειμενικός στόχος της εργασίας του είναι η βελτίωση του γνωστικού επιπέδου των χρηστών της βιβλιοθήκης.

Η αξιολόγηση του επιπέδου αυτεπάρκειας των χρηστών μίας βιβλιοθήκης θα πρέπει να ενταχθεί στο γενικότερο πλαίσιο αξιολόγησης που εφαρμόζεται σε μία βιβλιοθήκη είτε είναι ακαδημαϊκή είτε δημοτική κτλ. Η αποτύπωση της κατάστασης

του χρήστη αποτελεί και την αποτύπωση της δουλειάς που γίνεται από το συγκεκριμένο ίδρυμα. Ταυτόχρονα η ένδειξη προβλήματος από την πλευρά των χρηστών αποτελεί και σημείο επικέντρωσης του σχεδιασμού του εκπαιδευτικού προγράμματος της. Πρέπει να καταστεί σαφές ότι ο προσανατολισμός των βιβλιοθηκών αποκλειστικά και μόνο στα εργαλεία πρόσβασης δεν αποτελεί ορθολογιστική προσέγγιση. Δεν υπάρχει κανένα νόημα να υπάρχουν διαθέσιμα αρκετά εξειδικευμένα εργαλεία, όταν ο χρήστης της βιβλιοθήκης αδυνατεί να χρησιμοποιήσει έστω και τον υπολογιστή. Αυτόματα η αξία των εργαλείων που έχουν αναπτυχθεί εκμηδενίζεται. Δεν υπάρχει λόγος να κοιτάμε το εργαλείο αν πρώτα δεν στραφούμε στον χρήστη. Άλλωστε αυτός είναι και κατά βάση ο ρόλος της λαϊκής βιβλιοθήκης. Η εξυπηρέτηση των βασικών πληροφοριακών αναγκών του πολίτη και οι βασικές πληροφοριακές ανάγκες θα καλυφθούν από την εκπαίδευση του.

Συνοπτικά θα λέγαμε ότι οι χρήστες θεωρούν τον εαυτό τους ικανό, αλλά αυτό ίσως δεν ισχύει. Επομένως ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου πρέπει να ενισχυθεί και να διαλευκάνει τα κενά στις γνώσεις των χρηστών της βιβλιοθήκης. Σημασία για τη διοίκηση της βιβλιοθήκης δεν έχει μόνο η παροχή του περιεχομένου, αλλά και των εργαλείων που θα το καταστήσουν προσβάσιμο. Τα εργαλεία της βιβλιοθήκης θα πρέπει να γίνουν κατανοητά από τους χρήστες. Το τελευταίο θα γίνει δυνατό μέσα από τη διενέργεια εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα ενισχύσουν την ικανότητα των επισκεπτών.

Ταυτόχρονα αποδεικνύεται ότι ο χρήστης μπορεί να γνωρίζει τις νέες τεχνολογίες σε ικανοποιητικό βαθμό, αλλά χρειάζεται βοήθεια στο ζήτημα του εντοπισμού των πληροφοριακών πηγών στο διαδίκτυο, αλλά και μέσα στη βιβλιοθήκη. Επομένως οι βιβλιοθηκονόμοι θα πρέπει να στραφούν ακόμα και στη διδασκαλία του αυτονόητου. Επομένως τίποτα δεν μπορεί να θεωρηθεί εκ των προτέρων αυτονόητο. Τα πάντα αποδεικνύονται στην πράξη και η πραγματικότητα δείχνει ότι η βιβλιοθήκη δεν είναι απολύτως προσβάσιμη στο κοινό της.

Κατά την άποψη μου όσον αφορά την έρευνα για την παρούσα εργασία, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν πολύ δρόμο να καλύψουν. Οι βιβλιοθήκες θα πρέπει να αναδιοργανώσουν τον σχεδιασμό τους και να εστιάσουν στα

εκπαιδευτικά προγράμματα. Ταυτόχρονα ίσως χρειαστεί να βελτιωθούν τα υπάρχοντα εκπαιδευτικά προγράμματα γεγονός που σηματοδοτεί την καλύτερη εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων. Η βιβλιογραφία υποδεικνύει ότι οι βιβλιοθηκονόμοι θα πρέπει να στραφούν προς την ανάπτυξη της πληροφοριακής παιδείας μελετώντας ενδελεχώς τις θεωρίες μάθησης και διδασκαλίας. Με αυτό τον τρόπο θα είναι πιο εύκολο για αυτούς να σχεδιάσουν αποτελεσματικά εκπαιδευτικά προγράμματα. Η παραδοσιακή τακτική της απαγγελίας και της παθητικής αποδοχής από τον εκπαιδευόμενο ανήκει πια στο παρελθόν. Τα εκπαιδευτικά μοντέλα έχουν αλλάξει και ο μαθητής πρέπει να είναι πιο ενεργός μέσα από στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ταυτόχρονα το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πρέπει να βασίζεται στη χρήση νέων τεχνολογιών. Επομένως θα πρέπει να ενταχθούν μαθήματα διδακτικής σε όλα τα προγράμματα βιβλιοθηκονομίας ώστε ο βιβλιοθηκονόμος να είναι έτοιμος να μεταδώσει γνώση στον ενδιαφερόμενο.

Με κάθε τρόπο όμως οφείλουμε να συμφωνήσουμε με τα λόγια του Rapple (Rapple, 1997 αναφέρεται σε Ανδρέου,2005) «Παραδοσιακά, οι υπηρεσίες πληροφόρησης των βιβλιοθηκονόμων, εστιαζόταν στο να βοηθούν τους χρήστες να εντοπίσουν το υλικό που βρισκόταν πάνω στα ράφια και μέσα στο κτίριο της Βιβλιοθήκης. Με την εμφάνιση της ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης οι βιβλιοθηκονόμοι πρέπει όχι μόνο να εκπαιδεύουν τους χρήστες για τις πηγές πληροφόρησης που βρίσκονται μέσα στη Βιβλιοθήκη αλλά να υποδεικνύουν ταυτόχρονα την ύπαρξη άλλων πηγών πληροφόρησης καθώς και τον τρόπο πρόσβασης σε αυτές. Πρέπει να κάνουν γνωστούς στους χρήστες άλλους τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς καταλόγους και παντός είδους ηλεκτρονικές βάσεις πληροφόρησης βοηθώντας τους έτσι να έχουν πρόσβαση στη μέγιστη δυνατή πληροφόρηση»

Οι εποχές όπου το γραφείο δανεισμού χωρίζε των βιβλιοθηκονόμο από τον χρήστη ανήκουν πλέον στο παρελθόν. Σήμερα οι δύο αυτοί πόλοι έχουν έρθει πιο κοντά. Οι ανάγκες της μίας πλευρά έχουν γίνει στόχοι για την εργασία της άλλης. Οι βιβλιοθηκονόμοι οφείλουν να μελετήσουν την πληροφοριακή συμπεριφορά των χρηστών και να προσανατολιστούν προς αυτή την κατεύθυνση. Οι εξειδικευμένες ανάγκες απαιτούν και εξειδικευμένες λύσεις. Ο Killcullen (1998) χαρακτηριστικά

αναφέρει τις δεξιότητες του σύγχρονου βιβλιοθηκονόμου προκειμένου να διδάξουν:

- Θα πρέπει να γνωρίζουν τι είναι πληροφοριακή παιδεία και ποιες δεξιότητες πρέπει να έχει ο χρήστης προκειμένου να την κατακτήσει ολοκληρωτικά.
- Θα πρέπει να εξοικειωθούν με τα μοντέλα μάθησης και τις διαδικασίες δημιουργίας κινήτρων.
- Τέλος θα πρέπει να είναι σε θέση να εφαρμόζουν μία πολυποίκιλη στρατηγική, προκειμένου να χρησιμοποιήσουν διαφορετικές τεχνικές διδασκαλίας.

Μία πολύ αποτελεσματική λύση θα ήταν η δημιουργία ενός ιστότοπου, όπου θα παρέχονται εκπαιδευτικά προγράμματα μέσω διαδικτύου, που θα αφορούν ένα μεγάλο μέρος των αναγκών των χρηστών. Για παράδειγμα θα μπορούν να ξεναγηθούν στους χώρους της βιβλιοθήκης και να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίον βρίσκουμε ένα τεκμήριο τόσο στον κατάλογο όσο και στα ράφια. Ο ιστότοπος μπορεί να λειτουργήσει τόσο σε εκπαιδευτικό επίπεδο όσο και σε επικοινωνιακό επίπεδο. Τα εργαλεία σύγχρονης επικοινωνίας που είναι ιδιαίτερα δημοφιλή σήμερα μπορούν να ενσωματωθούν στην σελίδα και να δίνουν τη δυνατότητα στους χρήστες να επικοινωνούν με τον βιβλιοθηκονόμο και να τους λύνονται οι όποιες απορίες. Ο σχεδιασμός μια τέτοιας ιστοσελίδας θα πρέπει να σχεδιαστεί χρηστοκεντρικά. Τα προγράμματα και οι υπηρεσίες που θα προσφέρονται θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες του χρήστη.

Για τη δημιουργία τέτοιων πυλών θα πρέπει να ανατρέξουν οι υπεύθυνοι της βιβλιοθήκης στην παγκόσμια βιβλιογραφία, προκειμένου να βασιστούν σε επιτυχημένα μοντέλα που έχουν εφαρμοστεί στο εξωτερικό. Ταυτόχρονα σπουδαία εργαλεία μπορούν να δημιουργηθούν έπειτα από συνεργασία βιβλιοθηκών. Δεν είναι όμως μόνο η συνεργασία ανάμεσα στις βιβλιοθήκες που μπορούν να αποδώσουν σπουδαίο αποτέλεσμα, αλλά και η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και βιβλιοθηκονόμων. Η εμπειρία των δεύτερων μπορεί να αποβεί πολύ χρήσιμη.

Σύμφωνα με την Κορομπίλη και συν. (2007) και την Winner (1998) η συνεργασία εκπαιδευτικών και βιβλιοθηκονόμων διαμορφώνουν ένα επιτυχημένο πρόγραμμα

Αυτεπάρκεια και πληροφοριακός γραμματισμός στο ΤΕΠΑΚ

που μπορεί να καταπολεμήσει το πρόβλημα του πληροφοριακού γραμματισμού. Η συνεργασία αυτή μπορεί να γίνει πραγματικότητα μέσα:

- Από την αποδοχή της συνεργασίας των επαγγελματικών δεσμών μεταξύ των δύο αυτών επαγγελματικών ομάδων.
- Από την αναγνώριση από τη διοίκηση των βιβλιοθηκών ότι η καταπολέμηση του πληροφοριακού γραμματισμού αποτελεί μέρος ενός γενικότερου προγράμματος.
- Από τη συνεργασία σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

Βιβλιογραφία

Ξένη βιβλιογραφία

ASHTON, P., BUHR, D. and CROCKER, L. (1984) Teachers' sense of efficacy: A self- or norm referenced construct?. *Florida Journal of Educational Research*, 26 (1), pp. 29-41.

BANDURA, A. (1977) Self-efficacy: toward a unifying theory of behavior change. *Psychological Review*, 84, pp. 191-215.

BANDURA, A. (1986) *Social foundations of thought and action: A social cognitive*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

BANDURA, A. (1995) *Self-efficacy in Changing Societies*. Cambridge: University Press.

BANDURA, A. (2001) Social Cognitive Theory of Mass Communication. *Mediapsychology*, 3, pp. 265-299.

BANDURA, A.(1977) *Social Learning Theory*. Alexandria, VA: Prentice Hall. pp. 247.

BROPHY, P. (2002) *The Evaluation of Public Library Online Services: Measuring Impact* (People's Networkworkshop series; issue papers no.1), URL (consulted April 2005): <http://www.peoplesnetwork.gov.uk/impact/impact-issue-paper.pdf> [Accessed 23/07/2012]

CSIKSZENTMIHALYI, M. (1997) *Flow: The Psychology of Optimal Experience*

DAY K. (2005) *Teens and Information Literacy ... and the Public Library: An overview of the librarian's potential role in the development of teenagers' information literacy outside of school*. Available from: http://librarianedge.pbworks.com/f/KDay_Teen_InfoLit_and_Libns.html Ημερομηνία πρόσβασης 22/6/2012 [Accessed 12/08/2012]

- DEBONO, B. (2002) Assessing the Social Impact of Public Libraries: What the Literature is Saying, *Aplis*, 15 (2), pp. 80–95
- DEWEY, J. (1916) *Democracy and education*. New York: Free Press.
- EVE, J. and BROPHY, P. (2001) *The Value and Impact of Enduser IT Services in Public Libraries*. Manchester: Centre for Research in Library & Information Management (CERLIM).
- FERRARI, M. (1998) Being and Becoming Self-Aware. In M. Ferrari & R. J. Sternberg (Eds.), *Self-Awareness. Its Nature and Development*. New York: The Guilford Press.
- GREENHALGH, L., LANDRY, C. and WORPOLE, K. (1993) *Borrowed Time?: The Future of Public Libraries in the U.K.*. Bournes Green: Comedia.
- GUSKEY, T.R. (1988) Teacher efficacy self concept and attitudes towards implementation of instructional innovation. *Teaching and teacher education*, 4 (1), pp. 63-69.
- HALL, R. (2010) Public Praxis: A Vision for Critical Information Literacy in Public Libraries. *Public Library Quarterly*, 29(2), pp. 162-175.
- HARADA, V.H. (2003) Empowered learning: Fostering thinking across the curriculum. In B. K. Stripling and S. Hughes –*HasellCuricullum connections through the library* (pp. 41-65). Libraries unlimited.
- HARDING, J. (2008) Information literacy and the public library: We've talked the talk, but are we walking the walk? *Australian Library Journal*, 57(3), pp. 274–294.
- JAVEAU, C. (2000) *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο: το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή*. Εκδόσεις Τυπωθήτω.
- JAVEAU, C. (2000) *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο: το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή*. Εκδόσεις Τυπωθήτω

KERSLAKE, E. and KINNEL, M. (1997) *The Social Impact of Public Libraries: A Literary Review*. Boston Spa: BritishLibrary Innovation Centre (Report No. 85).

KILLCULLEN, M. (1998) Teaching librarians to teach: Recommendations on what we need to know. *Reference Services Review*, Summer, pp. 7-18.

KURBANOGLU, S. (2009) Self-Efficacy: An Alternative Approach to the Evaluation of Information. In: *LiteracyQQML2009: Qualitative and Quantitative Methods in Libraries, International Conference, Chania Crete Greece, 26-29 May 2009*. Chania.

KURBANOGLU, S. (2009) Self-Efficacy: An Alternative Approach to the Evaluation of Information. In: *LiteracyQQML2009: Qualitative and Quantitative Methods in Libraries, International Conference, Chania Crete Greece, 26-29 May 2009*. Chania.

LEV, E. L. (1997) Bandura's theory of self-efficacy: Applications to oncology. *Scholarly Inquiry for Nursing Practice*, 11(1), pp. 21-42.

LEV, E. L. (1997) Bandura's theory of self-efficacy: Applications to oncology. *Scholarly Inquiry for Nursing Practice*, 11(1), pp. 21-42.

MILLS, J. and BANNISTER, M. (2001) Library and librarian image as motivators and demotivators influencing academic staff use of university libraries, *Performance Measurement and Metrics*, 2 (3), pp.159 – 171.

MUDDIMAN, D. et al. (2000) *Open to All?: The Public Library and Social Exclusion*. 3 v. [London]: Resource: The Council for Museums, Archives and Libraries.

NEELY, T. Y. (2002) *Sociological and psychological aspects of information literacy in higher education*. Lanham, Maryland: The Scarecrow.

NEELY, T. Y. (2002) *Sociological and psychological aspects of information literacy in higher education*. Lanham, Maryland: The Scarecrow.

ORMROD, J. E. (2006) *Educational psychology: Developing learners* (5th ed.). Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Merrill Prentice Hall.

PAJARES, F. (2002) *Overview of social cognitive theory and of self-efficacy*. Available from: <http://www.des.emory.edu/mfp/eff.html> [Accessed 17/9/2012].

PAJARES, F. (2002) *Overview of social cognitive theory and of self-efficacy*. Available from: <http://www.des.emory.edu/mfp/eff.html> [Accessed 17/9/2012].

PUTNAM, R.D. (2000) *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.

ROSE, J. S. and MEDWAY, F. J., (1981) Measurement of teachers' beliefs in their control over student outcome. *Journal of Educational Research*, 74, pp. 185-190.

SCHUNK, D. (1981) Modeling and attributional feedback effects on children's achievement: A self-efficacy analysis. *Journal of Educational Psychology*, 74, pp. 93-105.

STAPLES, D. S., HULLAND, J. S. and HIGGINS, C. A. (1999) A Self-Efficacy Theory Explanation for the Management of Remote Workers in VirtuaOrganizations. *Organization Science*, 10(6), pp. 758-776. theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

WINNER, M. C. (1998) Librarians as Partners in the Classroom: An Increasing Imperative. *Reference Services Review*, 26 (1), pp.25 – 29.

WOODY, F. (2007) *Understanding Information Literacy: A Primer*. Communications, 94. UNESCO.

WURMAN, R. S. (1989) *Information anxiety*. Bantam books.

ZIMMERMAN, B., BANDURA, A. and MARTINEZ-PONS, M. (1992) Self-motivation for academic attainment: The role of self-efficacy beliefs and personal goal setting. *American Educational Research Journal*, 29(3), pp. 663-676.

ZIMMERMAN, B., J. (1995) *Self-Efficacy and Educational Development*. In: A. Bandura (Ed.), *Self-Efficacy in Changing Societies*. Cambridge: University Press.

ZIMMERMAN, B., J. (1995) *Self-Efficacy and Educational Development*. In: A. Bandura (Ed.), *Self-Efficacy in Changing Societies*. Cambridge: University Press.

Ελληνική βιβλιογραφία

ΑΝΔΡΕΟΥ, Α. (2005) Ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης και βιβλιοθήκες: εκπαίδευση και αξιολόγηση. Στο: ΠΑΠΑΤΣΙΚΟΥΡΑΚΗ Χ. και ΣΙΤΑ Α. (επιμ.), *Από τη βιβλιοθηκονομία στην επιστήμη της πληροφόρησης*, Αθήνα: Τυποθήτω, σελ. 143-158.

ΒΑΡΔΑΚΩΣΤΑ, Ι. (2008) Σχέση Πληροφοριακής Παιδείας και εκπαίδευσης χρηστών: η περίπτωση της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου. Στο: *Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: 1ο επιστημονικό συμπόσιο, Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008*, Βόλος, 1, σελ. 4-7.

ΚΟΡΟΜΠΙΛΗ, Σ., ΜΑΛΛΙΑΡΗ, Α. και ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Γ. (2007) Η συμβολή των βιβλιοθηκονόμων στην Πληροφοριακή Παιδεία: Ο ανθρώπινος παράγοντας στη διαμόρφωση της σημερινής και της μελλοντικής Βιβλιοθήκης Στο: *16^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πειραιάς, 1-3 Οκτωβρίου 2007*, Πειραιάς, 16.

ΚΩΣΤΑΡΙΔΟΥ-ΕΥΚΛΕΙΔΗ, Α. (1999) *Ψυχολογία Κινήτρων*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Αυτεπάρκεια και πληροφοριακός γραμματισμός στο ΤΕΠΑΚ

ΜΑΚΡΗ-ΜΠΟΤΣΑΡΗ, Ε. (2001) *Αυτοαντίληψη και αυτοεκτίμηση: Μοντέλα, ανάπτυξη, λειτουργικός ρόλος και αξιολόγηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα. Πάτρα: Αυτοέκδοση.

ΠΟΡΠΟΔΑΣ, Δ., Κ. (2003) *Η Μάθηση και οι Δυσκολίες της (Γνωστική Προσέγγιση)*. Πάτρα: Αυτοέκδοση.

ΣΤΑΥΡΟΥ, Χ., ΕΥΑΓΟΡΟΥ, Α., ΖΕΡΒΑΣ, Μ (2010) : *Πληροφοριακός γραμματισμός: Συνεργασία βιβλιοθηκονόμου-ακαδημαϊκού και μελέτη περίπτωσης του Τμήματος Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου*. 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Ιστότοποι

AMERICAN LIBRARY ASSOCIATION - ALA (1989) *Presidential Committee on Information Literacy*, [WWW] American Library Association. Available from: www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/publications/whitepapers/presidential.cfm
[Ημερομηνία πρόσβασης 22/6/2012](#) [Accessed 07/08/2012]

Παράρτημα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ – ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΥΤΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΣΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΧΡΗΣΤΩΝ

1. Φύλο: Άνδρας Γυναίκα

2. Παρακαλώ αναφέρετε την ηλικία σας

3. Είστε:	
Προπτυχιακός φοιτητής	
Μεταπτυχιακός φοιτητής	
Υποψήφιος Διδάκτορας	

4. Παρακαλώ αναφέρετε το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο στο οποίο ανήκετε:

5. Αν είστε προπτυχιακός φοιτητής παρακαλώ αναφέρετε το έτος φοίτησης:

6. Παρακαλώ σημειώστε το επίπεδο γνώσης σας στις παρακάτω γλώσσες:

	Δε γνωρίζω	Μέτριο	Καλό	Πολύ Καλό	Άριστο
Αγγλική					
Γαλλική					
Γερμανική					
Ιταλική					
Άλλη (προσδιορίστε)					

7. Παρακαλώ σημειώστε πόσο καιρό έχετε εμπειρία στη χρήση υπολογιστών ή και διαδικτύου:

	Καθόλου	< 1 χρόνο	1-2 χρόνια	3-5 χρόνια	5 - 7 χρόνια	> 7 χρόνια
1. Ηλεκτρονικό Υπολογιστή						
2. Διαδίκτυο						

8. Πόσο σημαντική είναι για εσάς προσωπικά η χρήση ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης (internet, ηλεκτρονικά περιοδικά, βάσεις δεδομένων, κλπ.) για τους παρακάτω λόγους; (1=καθόλου σημαντική έως 5=πολύ σημαντική)

	1 Καθόλου σημαντική	2	3	4	5 πολύ σημαντική
1. Ανάκτηση πληροφοριών για προσωπική ενημέρωση και ψυχαγωγία					
2. Αναζήτηση πληροφοριών για τις ανάγκες μαθημάτων					

9. Πόσες φορές χρησιμοποιήσατε τις παρακάτω πηγές ή εργαλεία κατά τη διάρκεια του προηγούμενου εξαμήνου, για να εντοπίσετε τις απαιτούμενες πληροφορίες για τα μαθήματά σας ή τις εργασίες σας;

	Περισσότερες από 10	7- 10	4-6	1-3	ποτέ
1 Έντυπα επιστημονικά περιοδικά					
2 Έντυπα περιοδικά ποικίλης ύλης					
3 Μονογραφίες, βιβλία, εγχειρίδια					
4 Έντυπα ευρετήρια περιοδικών και επιτομές					
5 Έντυπες εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, στατιστικά δεδομένα, βιογραφίες					
6 Βιβλιογραφία που περιλαμβάνεται σε βιβλία ή άρθρα περιοδικών					
7 Online κατάλογος της Βιβλιοθήκης					
8 Βάσεις δεδομένων προσβάσιμες από τη βιβλιοθήκη (Web of Science, Scopus, ICAP online, κλπ.)					
9 Ηλεκτρονικά περιοδικά προσβάσιμα από τη βιβλιοθήκη (μέσω Heal link, κλπ.)					
10 Internet ή WWW					
11 Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε)					

10. Αν χρησιμοποιείτε πηγές πληροφόρησης, παρακαλώ προσδιορίστε πώς ενημερωθήκατε για μεθόδους αναζήτησης πληροφοριών; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία)

1 Παρακολούθησα ένα μάθημα που περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα του Τμήματός μου	
2 Παρακολούθησα το σεμινάριο που προσφέρεται από τη βιβλιοθήκη	
3 Μέλος του εκπαιδευτικού προσωπικού αφιέρωσε κάποιες ώρες στα πλαίσια του μαθήματός του	
4 Ρώτησα μέλος του εκπαιδευτικού προσωπικού	
5 Ρώτησα ένα βιβλιοθηκονόμο	
6 Ρώτησα ένα φίλο ή συμφοιτητή	
7 Μόνος/η (διαβάζοντας τις οδηγίες χρήσης)	

11. Αν χρησιμοποιείτε τις πηγές της βιβλιοθήκης, παρακαλώ προσδιορίστε πώς

ενημερωθήκατε για μεθόδους αναζήτησης πληροφοριών; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία)		
1	Παρακολούθησα ένα μάθημα που περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα του Τμήματός μου	
2	Παρακολούθησα το σεμινάριο που προσφέρεται από τη βιβλιοθήκη	
3	Μέλος του εκπαιδευτικού προσωπικού αφιέρωσε κάποιες ώρες στα πλαίσια του μαθήματός του	
4	Ρώτησα μέλος του εκπαιδευτικού προσωπικού	
5	Ρώτησα ένα βιβλιοθηκονόμο	
6	Ρώτησα ένα φίλο ή συμφοιτητή	
7	Μόνος/η (διαβάζοντας τις οδηγίες χρήσης)	

12. Νιώθω ότι είμαι ικανός: (Σημειώστε κάθε πρόταση ανάλογα με την παρακάτω κλίμακα 1=σχεδόν ποτέ δεν είναι αλήθεια, 2=συνήθως δεν είναι αλήθεια, 3=μερικές φορές είναι αλήθεια αλλά όχι συχνά, 4=μερικές φορές είναι αλήθεια, 5=συχνά είναι αλήθεια, 6=συνήθως είναι αλήθεια, 7=σχεδόν πάντα είναι αλήθεια).							
	1 Σχεδόν ποτέ δεν είναι αλήθεια	2	3	4	5	6	7 Σχεδόν πάντα αλήθεια
1. Να προσδιορίζω την πληροφορία που χρειάζομαι							
2. Να εντοπίζω πολλές διαφορετικές πιθανές πηγές πληροφόρησης							
3. Να χρησιμοποιώ τις κατάλληλες στρατηγικές αναζήτησης ώστε να περιορίζω τα αποτελέσματα σε συγκεκριμένο θέμα, γλώσσα και ημερομηνία έκδοσης							
4. Να ξεκινώ μία στρατηγική αναζήτησης χρησιμοποιώντας λέξεις κλειδιά και Boolean λογική							
5. Να αποφασίζω πού και πώς θα εντοπίζω την πληροφορία που χρειάζομαι							
6. Να χρησιμοποιώ διαφορετικά είδη έντυπων πηγών (π.χ. βιβλία, περιοδικά, εγκυκλοπαίδειες κλπ)							
7. Να χρησιμοποιώ ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης							
8. Να αναζητώ και να εντοπίζω πληροφοριακές πηγές στη βιβλιοθήκη εμπειρικά							
9. Να βρίσκω πηγές στη βιβλιοθήκη χρησιμοποιώντας τον κατάλογο της βιβλιοθήκης							
10. Να χρησιμοποιώ internet εργαλεία							

αναζήτησης (όπως μηχανές αναζήτησης & οδηγούς)							
11. Να χρησιμοποιώ διαφορετικά είδη βιβλιοθηκών							
12. Να χρησιμοποιώ πολλές πηγές συγχρόνως για να κάνω έρευνα							
13. Να προσδιορίζω την αυθεντικότητα, επικαιρότητα και αξιοπιστία των πληροφοριακών πηγών							
14. Να επιλέγω την πιο κατάλληλη πληροφορία σε σχέση με την πληροφοριακή ανάγκη							
15. Να εντοπίζω τα σημεία στα οποία διαφορετικές πηγές συμφωνούν ή διαφέρουν							
16. Να αξιολογώ ελεύθερα προσβάσιμες πηγές μέσω www							
17. Να συνθέτω τις νέες αποκτηθείσες πληροφορίες με τις προηγούμενες							
18. Να ερμηνεύω την οπτική πληροφορία (π.χ. γραφήματα, πίνακες, διαγράμματα)							
19. Να γράφω μία ερευνητική εργασία							
20. Να προσδιορίζω το περιεχόμενο και να μορφοποιώ τα μέρη (π.χ. εισαγωγή, συμπεράσματα) μιας παρουσίασης (γραπτής ή προφορικής)							
21. Να βρίσκω βιβλιογραφία για κάποιο θέμα							
22. Να δημιουργώ βιβλιογραφικές εγγραφές για διαφορετικά είδη υλικού (π.χ. βιβλία, άρθρα, πτυχιακές εργασίες, επιστημονικές εργασίες, ιστοσελίδες κλπ) σύμφωνα με κάποιο πρότυπο							
23. Να κάνω αναφορές στο τέλος ενός κειμένου και να χρησιμοποιώ παραπομπές μέσα στο κείμενο							
24. Όταν πρέπει να κάνω μια παρουσίαση να επιλέγω την κατάλληλη μορφή (π.χ. γραπτή, προφορική, οπτική) ανάλογα με το θέμα και το κοινό στο οποίο απευθύνομαι (π.χ. φοιτητές, συνάδελφοι κλπ.)							
25. Να μαθαίνω από την εμπειρία επίλυσης πληροφοριακών προβλημάτων και να βελτιώνω τις δεξιότητες αναζήτησης, ανάκτησης και αξιολόγησης πληροφοριών							
26. Αφού ολοκληρώσω μια αναζήτηση να αξιολογώ την ποιότητα της διαδικασίας							

Αυτεπάρκεια και πληροφοριακός γραμματισμός στο ΤΕΠΑΚ

και τα αποτελέσματά της							
-------------------------	--	--	--	--	--	--	--